

T.C
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI

**HALK ELİNDE YETİŞTİRİLEN MAHALLİ KEÇİLERİNİN DÖL VE SÜT
VERİMİ İLE BÜYÜME, GELİŞME VE DIŞYAPI ÖZELLİKLERİNİN
BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN: Ahmet KARATAŞ
DANIŞMAN: Prof. Dr. Mehmet BİNGÖL

VAN-2018

T.C
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI

**HALK ELİNDE YETİŞTİRİLEN MAHALLİ KEÇİLERİNİN DÖL VE SÜT
VERİMİ İLE BÜYÜME, GELİŞME VE DIŞYAPI ÖZELLİKLERİNİN
BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN: Ahmet KARATAŞ

VAN-2018

KABUL VE ONAY SAYFASI

Zootečni Anabilim Dalı'nda Prof. Dr. Mehmet BİNGÖL danışmanlığında, Yüksek Lisans Öğrencisi Ahmet KARATAŞ tarafından sunulan "**Halk Elinde Yetiştirilen Mahalli Keçilerinin Döl ve Süt Verimi ile Büyüme, Gelişme ve Dışyapı Özelliklerinin Belirlenmesi**" isimli bu çalışma Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri gereğince... / ... / 2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan:
Prof.Dr.Mehmet BİNGÖL

İmza:

Üye:
Yrd.Doç.Dr.Ferda KARAKUŞ

İmza:

Üye:
Yrd.Doç.Dr. Erdal BİNGÖL

İmza:

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 23./02./2018.. tarih ve 2018.../11...-1 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

İmza
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Ahmet KARATAŞ

ÖZET

HALK ELİNDE YETİŞTİRİLEN MAHALLİ KEÇİLERİNİN DÖL VE SÜT VERİMİ İLE BÜYÜME, GELİŞME VE DİŞYAPI ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

KARATAŞ, Ahmet
Yüksek Lisans Tezi, Zootekni Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet BİNGÖL
Ocak 2018, 79 sayfa

Bu araştırma, Diyarbakır ili Çınar ilçesi Gümüştaş Köyünde ikamet eden 3 yetiştiriciye ait 300 baş Mahalli keçisi ve bunlara ait 294 baş oğlak üzerinde yürütülmüştür. Mahalli keçisi oğlaklarının doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün ağırlıkları sırasıyla 2.6, 7.9, 12.9, 15.8, 17.4, 19.3 ve 21.2 kg olarak, doğum-30, 30-60, 60-90, 90-120, 120-150 ve 150-180, doğum-90, 90-180 ve doğum-180.gün canlı ağırlık artışları sırasıyla 177.7, 163.2, 113.6, 65.7, 62.7, 38.1, 146.0, 57.7 ve 103.6 g olarak bulunmuştur. Aşım ve doğum sonuçlarına göre kısırlık oranı (%), doğum oranı (%), ikizlik oranı (%), Tekealtı keçi başına oğlak sayısı, doğuran keçi başına oğlak sayısı (%) ve gebelik üretkenliği (kg) sırasıyla 5, 95, 3.16, 0.98, 1.03 ve 267.63; büyütme sonuçlarına göre yaşama gücü oranı (%), Tekealtı keçi başına süttten kesilen ya da satılan oğlak (%), doğuran keçi başına, süttten kesilen ya da satılan oğlak (%) sırasıyla 97.62, 95.67 ve 100.7 olarak bulunmuştur. Keçilerde laktasyon süresi, laktasyon süt verimi ve günlük ortalama süt verimi sırasıyla 143.8 gün, 130.1 kg ve 912.1 g olarak bulunmuş. Keçilerde Canlı ağırlık (kg), incik çevresi (cm), cidago yüksekliği (cm), vücut uzunluğu (cm), sağrı yüksekliği (cm), göğüs derinliği (cm), göğüs çevresi (cm), göğüs genişliği (cm), boynuz uzunluğu (cm), baş uzunluğu (cm), baş genişliği (cm), kulak uzunluğu (cm), kulak genişliği (cm) sırasıyla dişilerde 52.8, 9.8, 72.1, 68.7, 69.3, 31.9, 84.3, 17.6, 36.4, 11.6, 10.7, 16.0 ve 7.8 olarak, erkeklerde ise 66.2, 11.7, 79.1, 73.4, 75.2, 34.0, 90.5, 18.8, 45.1, 12.3, 12.3, 16.3 ve 8.2, erkeklerde skrotum çevresi 25.0 cm, skrotum uzunluğu 16.1 cm olarak, dişilerde meme başı uzunluğu 3.6 cm olarak bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Büyüme ve gelişme, Diyarbakır, Karacadağ, Mahalli keçisi, Süt verimi

ABSTRACT

DETERMINATION OF GROWTH, DEVELOPMENT, FERTILITY AND MILK YIELD CHARACTERISTICS OF MAHALLI GOATS RAISED IN FARMER CONDITIONS

KARATAŞ, Ahmet
M.Sc Thesis, Animal Science
Supervisor: Prof. Dr. Mehmet BINGÖL
January, 2018, 79 pages

This study was carried out to determine the growth and development of 300 heads of local goats and their 294 heads of kids belonging to 3 farmers residing in the village of Gümüştaş in Çınar country, Birth weight, 30, 60, 90, 120, 150 and 180th day weights were 2.6, 7.9, 12.9, 15.8, 17.4, 19.3 and 21.2 kg, respectively, Average daily weight gain during the periods of birth-30, 30-60, 60-90, 90-120, 120-150, 150-180, birth-90, 90-180 and birth-180 were found as 177.7, 163.2, 113.6, 65.7, 62.7, 38.1, 146.0, 57.7 and 103.6 g, respectively. The infertility rate (%), birth rate (%), twinning rate (%), number of kids born per single goat, number of kids born per goat gave birth (%) and gestational productivity (kg) were 5, 95, 3.16, 0.98, 1.03 and 267.63; The survival rate (%), number of kids weaned per goat in the flock (%) and number of kids weaned per goat gave birth (%) were found to be 97.62, 95.67 and 100.7, respectively, Body weight (kg), shin circumference (cm), body height (cm), body length (cm), chest depth (cm), chest circumference (cm), horn length (cm), head length (cm), head length (cm), ear length (cm) and ear width (cm) were 52.8, 9.8, 72.1, 68.7, 31.9, 84.3, 36.4, 11.6, 10.7, 16.0 and 7.8 in the females the length of the nipple was 3.6 cm. In males, they were found as 66.2, 11.7, 79.1 and 73.4, 34.0, 90.5, 45.1, 12.3, 12.3, 16.3 and 8.2, respectively, and the scrotum circumference and length were 25.0 cm and 16.1 cm, respectively.

Keywords: Growth and development, Diyarbakır, Karacadağ, Mahalli goat, Milk yield

ÖN SÖZ

Bu çalışmada Karacadağ yöresinde yetiştiriciliği yapılan Mahalli keçilerinin döl ve süt verimi ile büyüme, gelişme ve dışyapı özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Beni bu çalışmaya yönlendiren, çalışmanın yürütülmesi ve sonuçlandırılmasında bilgi ve desteğini esirgemeyen sayın danışman hocam Prof. Dr. Mehmet BİNGÖL'e, gerek saha çalışmaları ve gerekse veri analizlerinde yardım ve desteğini esirgemeyen, mesai arkadaşım Veteriner Hekim M.Emin Vural'a, saha çalışmalarında beni yalnız bırakmayan mesai arkadaşlarım Veteriner Hekim Birusk KESKİN ve Veteriner Sağlık Teknikeri Hüseyin ACAR'a, Diyarbakır Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği çalışanları Zooteknist Tahsin KARAKOÇ 'a ve Zooteknist Mehmet Ali EKİNCİ'ye, araştırmaya vermiş oldukları desteklerinden dolayı Diyarbakır Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği'ne, ayrıca manevi desteklerini her zaman yanımda hissettiğim, beni her zaman destekleyen ve arkamda olan çok değerli aileme sonsuz teşekkür ederim.

2018

Ahmet KARATAŞ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALMALAR DİZİNİ	xiii
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK BİLDİRİŞLERİ	3
2.1. Oğlaklarda Büyüme - Gelişme Özellikleri	3
2.2. Keçilerde Döl Verimi Özellikleri	9
2.3. Keçilerde Süt Verim Özellikleri	14
2.4. Keçilerde Canlı Ağırlık ve Dış Yapı Özellikleri	19
2.5. Karacadağ Bölgesi'nin Genel Özellikleri ve Üretim Biçimi	23
3. MATERYAL VE YÖNTEM	27
3.1. Materyal	27
3.2. Yöntem	28
3.2.1. Kayıtlar, canlı ağırlık ve süt denetimi	28
3.2.2. Keçilerin vücut ölçüleri	31
3.2.3. Keçilerde döl verimi	31
3.2.4. İstatistik Analizler	32
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	33
4.1. Oğlaklarda Büyüme - Gelişme Özellikleri	33
4.2. Keçilerde Döl Verimi	54
4.3. Keçilerde Süt Verim Özellikleri	57
4.4. Keçilerde Canlı Ağırlık ve Dış Yapı Özellikleri	61
5. SONUÇ	73
KAYNAKLAR	77
ÖZGEÇMİŞ	80

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.1. Oğlakların doğum, 30. gün, 60. gün, 90. gün, 120. gün, 150. gün ve 180. gün ağırlıklarına ilişkin tanımlayıcı değerler.....	35
Çizelge 4.2. Oğlakların doğum, 30. gün, 60. gün, 90. gün, 120. gün, 150. gün ve 180. gün canlı ağırlıklarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları ve çoklu karşılaştırma test sonuçları	43
Çizelge 4.3. Oğlakların doğum-30. gün, 30-60. gün, 60-90. gün, 90-120. gün, 120-150. gün ve 150-180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin tanımlayıcı değerler	46
Çizelge 4.4. Oğlakların doğum-90. gün, 90-180. gün, ve doğum -180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin tanımlayıcı değerler.....	48
Çizelge 4.5. Oğlakların doğum-30. gün, 30-60. gün, 60-90. gün, 90-120. gün, 120-150. gün ve 150-180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları.....	51
Çizelge 4.6. Oğlakların doğum-90. gün, 90-180. gün, ve doğum -180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları.....	53
Çizelge 4.7. Mahalli keçilerinde bazı döl verim özellikleri	55
Çizelge 4.8. Süt verim özelliklerine ilişkin tanımlayıcı değerler	58
Çizelge 4.9. Süt verim özelliklerinin en küçük kare ortalamaları	60
Çizelge 4.10. Cinsiyet ve yaşa göre bazı vücut ölçüleri.....	66
Çizelge 4.11. Canlı ağırlık ve bazı vücut ölçüleri arasındaki korelasyonlar	71
Çizelge 4.12. Bazı genital organ ölçülerine ait tanımlayıcı değerler.....	72

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Karacadağ arazi yapısı (Fotoğraf: M.Emin Vural).....	24
Şekil 2.2. Gümüştaş köyü konumu ve Mahalli keçisi yetiştirme alanı.....	24
Şekil 3.1. Mahalli keçisi boynuz yapısı (Fotoğraf: M.Emin Vural).	28
Şekil 3.2. Mahalli keçisi yandan görünüm. (Fotoğraf: M.Emin Vural).	28
Şekil 4.1. Oğlakların çeşitli dönem canlı ağırlıklarına ilişkin büyüme eğrisi.	34
Şekil 4.2. Oğlakların çeşitli zaman aralıklarında canlı ağırlık artışları.	49
Şekil 4.3. Oğlakların çeşitli dönem canlı ağırlık artışları	54

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	Açıklama
CA	Canlı Ağırlık
CAA	Canlı Ağırlık Artışı
CV	Coefficient of Variation (Varyasyon Katsayısı)
g	Gram
kg	Kilogram
l	Litre
LS	Laktasyon Süresi
LSV	Laktasyon Süt Verimi
n	Gözlem Sayısı
GOSV	Günlük Ortalama Süt Verimi
X	Ortalama
°C	Santigrat Derece
Sx	Standart Hata
%	Yüzde

Kısaltmalar	Açıklama
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations (Dünya Gıda ve Tarım Örgütü)
GTHB	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
TAGEM	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
TİGEM	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

1. GİRİŞ

Keçiler çoğu canlının erişip tüketemediği dağlık ve kayalık alanlardaki bitkilerden, funda ve çalılıklardan etkin bir şekilde faydalanmakta ve olumsuz çevre şartlarına karşı dayanıklı yapıdadırlar. Bu nedenle orman kenarı ve dağlık alanlarda bulunan tarım işletmelerinin başlıca gıda ve gelir kaynaklarını oluşturmaktadır.

2013 yılı verilerine göre dünya keçi varlığı 975.803.262 baş olarak bildirilmektedir. Dünyada ülkelere göre keçi varlığı ve keçi varlığındaki dağılım incelendiğinde 182.7 milyon baş ile Çin 1. sırada, 134 milyon baş ile Hindistan 2. sırada, 64.8 milyon baş ile Pakistan 3. sırada, 58.2 milyon baş ile Nijerya 4. sırada, 55.6 milyon ile Bangladeş 5. sırada yer almakta Türkiye ise 8.3 milyon baş keçi varlığı ile 22. sırada yer almaktadır (FAOSTAT, 2016).

2014 yılı verilerine göre Türkiye keçi varlığı 10.347.159 baş olurken, bunun 10.169.348 başı Kıl keçisi, 177.811 başı ise Tiftik keçisi olarak kaydedilmiştir. 2014 yılı Türkiye süt üretimi 18.498.630 ton olup bunun 463.394 tonu keçilerden elde edilmiştir (TUİK, 2016).

Türkiye’de farklı bölgelere uyum sağlamış bazılarının sayıları az olmakla beraber Kıl keçisi, Ankara (tiftik) keçisi, Kilis keçisi, Damaskus (Şam) keçisi, Norduz keçisi, Honamlı keçisi, Gürcü keçisi, Abaza keçisi, Alpin keçisi ve melezleri, Türk Saanen keçisi, Mala (Malız) keçisi, Gökçeada keçisi, Akkeçi, Bornova keçisi gibi değişik genotiplerin bulunduğu bilinmektedir (Atay ve ark., 2011a).

Karacadağ, Diyarbakır (Merkez, Çınar, Ergani ilçeleri), Şanlıurfa (Siverek ve Viranşehir ilçeleri) ve Mardin (Derik ilçesi) üçgeninde yer alan ve oldukça geniş bir alana yayılan sönmüş volkanik bir dağdır. Karacadağ, konik bir yapıda olmadığı ve yavaş yavaş yükseldiği için bir dağ görünümünden çok yüksek bir yaylayı andırır. Arazi, volkanik püskürmeler sonucu şekillenen bazal taşlarla örtülüdür. Bölgenin taşlık yapısından dolayı tarımsal faaliyetler sınırlı olup, bölge köylerinde yoğun olarak küçükbaş hayvancılık faaliyetleri yürütülmektedir.

Zom koyunları Karacadağ yöresinde yoğun şekilde yetiştirilmektedir. Zom koyunlarından sonra bölgede en fazla yetiştiriciliği yapılan hayvan türü, bölgedeki yetiştiricilerin Mahalli adını verdikleri keçilerdir. Mahalli keçileri hem dişi hem

erkeklerde yanlara ve yukarı doğru spiral tarzda uzanan boynuzları, cüsse, vücut yapısı, kaşmir kıllarının fazlalığı ile Diyarbakır ilinde yetiştirilen Kıl keçilerinden farklılık göstermektedir. Ancak şu ana kadar bu keçilerin döl ve süt verimi ile büyüme - gelişme ve dış yapı özelliklerinin tanımlanmasına ilişkin herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu araştırma ile Karacadağ yöresinin Diyarbakır ili Çınar ilçesi sınırlarında kalan bölgede yetiştiriciliği yapılan Mahalli keçilerinin döl ve süt verimi ile büyüme, gelişme ve dış yapı özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. KAYNAK BİLDİRİŞLERİ

Literatür bildirişlerinde, Türkiye’de yetiştiriciliği yapılan bazı keçi ırk ve genotiplerine ait konu ile ilişkili araştırma bulgularına yer verilmiştir.

2.1. Oğlaklarda Büyüme - Gelişme Özellikleri

Yurtseven ve ark. (1998) farklı genotipteki Ankara keçisi oğlaklarının çeşitli verim özelliklerinin karşılaştırılması amacıyla Eskişehir Anadolu Tarım İşletmesinden getirilen ve genotipinde ABD Ankara keçisi kanı bulunan 4 baş teke ile Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsündeki Tiftik keçisi sürüsünden seçilen 4 baş teke, 80 baş keçi ve bunlardan elde edilen 72 baş oğlak ile Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsünde yürütmüş oldukları çalışmada, Lalahan ‘da yetiştirilen Ankara Keçisi tekelerine ait oğlakların doğum, 1, 2, 3, 4, 6 ve 12. ay canlı ağırlıklarını sırasıyla 2.947, 9.669, 14.158, 19.647, 20.202, 20.853 ve 23.542 kg olarak bulmuşlardır.

Şengonca ve ark. (2002) Ege Üniversitesi. Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü koyun-keçi deneme ağılında 1993-1997 yılları arasında yetiştirilen Bornova keçilerinde döl verimi, gelişme ve süt verim özelliklerini belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada ortalama doğum ağırlığını erkek, dişi, tekiz, ikiz, üçüz oğlaklar ve genel ortalama değerlerini sırasıyla; 3.55, 3.18, 4.02, 3.34, 2.73 ve 3.39 kg; süttten kesim ağırlığını (60.gün) ise sırasıyla 15.12, 13.62, 16.45, 14.46, 12.30 ve 14.38 kg olarak belirlemiş, cinsiyet ve doğum tipinin etkisini önemli ($P<0.05$), yılların etkisini ise önemsiz olarak bulmuşlardır.

Oral ve Alınel (2006) 2003 ve 2004 yıllarında Aydın ilinde iki özel işletmede yetiştirilen 2-7 yaşları arasında toplam 456 Kıl keçisi ve bunlardan doğan 439 oğlak ile yürüttükleri çalışmalarında oğlaklarda doğum ağırlığını 2.58 kg, 1. ay canlı ağırlığını 6.36 kg, 2. ay canlı ağırlığını 9.75 kg, 3. ay canlı ağırlığını 13.58 kg, 4. ay canlı ağırlığını 17.32 kg, 5. ay canlı ağırlığını 20.45 kg ve 6. ay canlı ağırlığını 22.40 kg olarak tespit etmişlerdir.

Şimşek ve Bayraktar (2006), Kıl keçisi ve Saanen x Kıl keçisi (F_1) melezi oğlaklarda büyüme, yaşama gücü özellikleri ile beden ölçülerinin araştırılması amacıyla

yaptıkları araştırmada saf ve melez genotiplerde doğum ağırlığını sırasıyla 2.77 ve 2.95 kg, 30. gün canlı ağırlığını 7.44 ve 7.20 kg, 60. gün canlı ağırlığını 11.80 ve 11.04 kg, sütten kesim ağırlığını (90. gün) 16.05 ve 14.14 kg, 180. gün canlı ağırlığını 18.86 ve 17.24 kg, süt emme dönemindeki günlük canlı ağırlık artışını (doğum - 90. gün) 147 ve 124 g, 90. – 180. gün canlı ağırlık artışlarını 54 ve 55 g olarak bulmuş; sütten kesimdeki yaşama gücü değerlerini ise % 82.50 ve 90.62 olarak hesaplamıştır. Doğum, 30., 60. ve 90. gün ağırlıklarını sırasıyla erkeklerde 2.68, 7.76, 12.19 ve 16.24 kg; dişilerde ise 3.04, 6.89, 10.65 ve 13.91 kg olarak doğum-90. gün canlı ağırlık artışını ise dişi ve erkek oğlaklarda sırasıyla 146 ve 144 g olarak bulmuşlardır. Ayrıca doğum ağırlığında genotipler arasında istatistiki farklılık bulunmamış olmasına rağmen, sütten kesiminde farklılık önemli bulunmuştur ($P<0.05$). Doğum ağırlığı üzerine cinsiyetin etkisi çok önemli ($P<0.01$); 30., 60., ve 90. gün ağırlıklarında ise önemli ($P<0.05$) bulunmuştur.

Odabaşıoğlu ve ark. (2007), Renkli Tiftik keçisi ve Ankara keçisi x Renkli Tiftik keçisi F_1 melezi oğlaklarının yaşama gücü ve büyüme performanslarını ortaya koymak amacıyla Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Araştırma ve Uygulama iftliğinde yürütmüş oldukları çalışmada, doğum, 30, 60, 90, 120 ve 180. gün düzeltilmiş canlı ağırlıklarını sırasıyla renkli Tiftik keçilerinde 2.04, 4.34, 7.84, 11.33, 14.37 ve 18.31 kg; Ankara keçisi x renkli Tiftik keçisi F_1 melezi oğlaklarda 2.04, 4.80, 8.42, 12.24, 15.55 ve 20.50 kg; her iki genotipte genel olarak dişilerde 1.84, 4.30, 7.82, 11.46, 14.55 ve 18.81 kg, erkeklerde ise 2.24, 4.84, 8.44, 12.11, 15.36 ve 19.99 kg olarak tespit etmişlerdir. Ayrıca, değişik dönemlerdeki büyüme üzerine çeşitli evre faktörlerinin etkileri incelenmiş ve doğum ağırlığı dışında tüm dönemlerde büyüme üzerine genotipin etkisi önemli ($P<0.01$, $P<0.001$); çeşitli dönemlerindeki canlı ağırlıklar üzerine cinsiyet, doğum tipi ve ana yaşının etkisi de önemli ($P<0.05$, $P<0.01$, $P<0.001$) bulunurken, doğum yılının etkisini önemsiz olarak tespit etmişlerdir.

Yertürk ve Odabaşı (2007) tarafından, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yetiştirilmekte olan Renkli Tiftik keçilerinin çeşitli morfolojik ve fizyolojik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün gün canlı ağırlıkları sırasıyla dişi oğlaklarda 2.102, 4.106, 6.585, 9.238, 11.654, 14.085 ve 15.204 kg; erkek oğlaklarda 2.245, 4.678, 7.626, 10.516, 13.150, 16.415 ve 18.404 kg olarak belirlenmiş; doğum-180.günler arası günlük canlı ağırlık artışi dişilerde 73 g ve erkeklerde 90 g olarak bulunmuştur.

Sıcak ve kuru iklim koşullarında yetiştirilen Kilis keçilerinin bu koşullardaki adaptasyon mekanizmalarının belirlenmesi amacıyla Gaziantep ilinde çiftçi elinde yetiştirilen aynı merada otlatılan iki farklı sürüden toplam 300 baş farklı yaş (3 ve 4 yaşlı) yerli Kilis keçisi ve bunlara ait oğlaklar üzerinde yürütülen çalışmada oğlakların doğum ağırlığı 3.87 kg, sütten kesim ağırlığı (90. gün) 18.6 kg olarak bulunmuştur (Aktepe, 2009).

Özdemir ve Dellal (2009) tarafından, Yozgat Yerköy Hayvancılık Araştırma Enstitüsü'nde 37 baş Ankara keçisi oğlağı üzerinde yürütülen araştırmada erkek ve dişi oğlaklarda sırasıyla doğum ağırlığı 2.88 ve 2.79 kg, 1. ay canlı ağırlığı 5.7 ve 5.4 kg, 2. ay canlı ağırlığı 8.5 ve 8.0 kg, 3. ay canlı ağırlığı 12.7 ve 10.8 kg, 4. ay canlı ağırlığı 12.0 ve 12.2 kg, 5. ay canlı ağırlığı 16.8 ve 14.1 kg, 6. ay canlı ağırlığı 18.5 ve 15.2 kg, 7. ay canlı ağırlığı 19.0 ve 15.8 kg, 8. ay canlı ağırlığı 19.6 ve 15.6 kg, 9. ay canlı ağırlığı 17.9 ve 15.8 kg, 10. ay canlı ağırlığı 20.3 ve 16.4 kg, 11. ay canlı ağırlığı 22.0 ve 16.4 kg, 12. ay canlı ağırlığı 22.7 ve 16.4 kg olarak; tekiz ve ikizlerde sırasıyla doğum ağırlığı 2.96 ve 2.71 kg, 1. ay canlı ağırlığı 5.6 ve 5.5 kg, 2. ay canlı ağırlığı 8.1 ve 8.3 kg, 3. ay canlı ağırlığı 11.5 ve 12.0 kg, 4. ay canlı ağırlığı 13.0 ve 11.1 kg, 5. ay canlı ağırlığı 16.5 ve 14.4 kg, 6. ay canlı ağırlığı 17.1 ve 16.6 kg, 7. ay canlı ağırlığı 17.5 ve 17.2 kg, 8. ay canlı ağırlığı 18.3 ve 16.9 kg, 9. ay canlı ağırlığı 16.8 ve 16.9 kg, 10. ay canlı ağırlığı 18.0 ve 18.7 kg, 11. ay canlı ağırlığı 18.7 ve 19.7 kg, 12. ay canlı ağırlığı 19.1 ve 20.0 kg olarak bulunmuştur. Canlı ağırlık üzerine cinsiyetin etkisinin 3., 5., 6., 7., 8., 10., 11. ve 12. aylarda çok önemli ($P<0.01$), doğum tipi yönünden istatistiki olarak fark bulunduğu ($P<0.01$) ve erkek oğlakların dişilerden daha yüksek canlı ağırlık değerleri gösterdikleri bildirilmiştir.

Salman (2009), Kahramanmaraş ili Merkez ilçede bulunan özel bir işletmede 2008 yılında 83 Saanen melezi, 14 Kilis keçisi ve 2009 yılında 35 Saanen, 27 Kilis keçisinden doğan, 173'ü Saanen, 51'i Kilis olmak üzere toplam 224 baş oğlak üzerinde yapmış olduğu çalışmada doğum, 45, 60 ve 90. gün ağırlıkları sırasıyla Saanen melezi oğlaklarda 3.01, 6.84, 8.66 ve 12.38 kg; Kilis keçisi oğlaklarında 3.23, 8.04, 9.86 ve 14.39 kg, genel olarak da erkeklerde 3.28, 7.50, 9.35 ve 13.24 kg; dişilerde 2.96, 7.37, 9.17 ve 13.53 kg olarak bulmuştur. Yılın etkisi tüm dönemlerde çok önemli, genotipin etkisi doğum ağırlığında önemli, diğer dönemlerde çok önemli, doğum tipinin etkisi 90. gün ağırlığında önemli, diğer tüm dönemlerde çok önemli, cinsiyetin sadece doğum

ağırlığında önemli, ana yaşının ise tüm dönemlerde önemsiz olduğu bildirmiştir. Çalışmada Doğum-90. gün canlı ağırlık artışı sırasıyla Saanen melezi ve Kilis keçisi oğlaklarında 103.2 ve 125.6 g, erkek ve dişilerde ise 112.8 ve 116.0 g olarak bulunmuş; doğum-90. gün canlı ağırlık artışına yıl ve genotip etkisinin çok önemli ($P<0.01$), doğum tipinin etkisi önemli ($P<0.05$), ana yaşı ve cinsiyetin ise önemsiz ($P>0.05$) olarak saptanmıştır.

Atay ve ark. (2010) yetiştirici koşullarında Kıl keçilerin çeşitli verim özelliklerinin belirlenmesi amacıyla Aydın ili Çine ilçesi orman içi ve kenarı köylerinde sürdürülen “Kavşit Köyü ve Yöresi Keçicilik Projesi” kapsamında yetiştirici sürülerinde yürütmüş oldukları çalışmada, doğum ağırlığı, 30, 60, 90, 120.gün ağırlığı ve doğum-120.gün canlı ağırlık artışları sırasıyla erkek oğlaklarda 3.06, 8.77, 14.30, 20.17, 26.43 kg ve 193 g; dişilerde 2.85, 7.84, 12.51, 17.15, 23.00 kg ve 165 g olarak genelde ise 3.17, 8.68, 13.98, 19.18, 24.54 kg ve 178 g olarak bulunmuştur. Doğum ağırlığı üzerine ana yaşı ve doğum tipinin, 30. gün ağırlığı üzerine cinsiyetin, 60. gün ağırlığı üzerine ise ana yaşının etkisinin önemli ($P<0.05$); 30. gün ağırlığı üzerine doğum tipi, 60. gün ağırlığı üzerine doğum tipi ve cinsiyet, 90. ve 120. gün ağırlığı üzerine ise cinsiyetin etkisinin çok önemli ($P<0.01$) olduğu bildirilmiştir.

Özel (2010), tarafından Norduz oğlaklarının canlı ağırlık ve bazı vücut ölçüleri üzerine sistematik çevre etmenlerinin etkilerini incelemek ve en uygun büyüme modelini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmada, doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlık ortalamalarını sırasıyla erkek oğlaklarda 3.00, 4.68, 9.48, 13.92, 16.41, 18.78 ve 20.30 kg; dişi oğlaklarda 2.53, 5.88, 10.36, 13.93, 16.11, 16.86 ve 18.09 kg; genel ortalamaları ise 2.94, 5.78, 10.51, 14.82, 17.39, 18.90 ve 20.30 kg; 0-30. gün, 0-60. gün, 0-90. gün, 0-120. gün, 0-150. gün, 0-180. gün canlı ağırlık artışlarını erkeklerde 53.6, 106.8, 120.6, 111.2, 104.8 ve 95.8; dişilerde 110.8, 129.9, 126.3, 112.9, 95.4 ve 86.3 g; genel ortalamalar ise 94.9, 126.2, 132.1, 129.0, 106.4 ve 96.5 g olarak bulunmuştur. Çalışmada 30, 60, 90, 120 ve 150. günlük canlı ağırlıkları ve 0-30., 0-60., 0-90. ve 0-120. günler arası günlük canlı ağırlık artışları üzerine sadece doğum tipinin etkili olduğu belirlenmiştir ($P<0.05$).

Akdağ ve ark. (2011) Karadeniz Bölgesi'nde halk elinde yetiştirilen Saanen ve Saanen x Kıl keçisi (F_1) melezi oğlaklarda büyüme ve yaşama gücü özellikleri ile bazı beden ölçülerinin araştırılması isimli çalışmada, 22 baş Saanen ve 52 baş Saanen x Kıl

keçisi melezi oğlak kullanmışlardır, Çalışmada doğum ağırlığı ve süttten kesim ağırlığı, süttten kesim dönemindeki günlük ortalama canlı ağırlık kazancı, Saanen oğlaklarda sırasıyla, 4.04 kg, 14.13 kg ve 0.101 kg; Saanen x Kıl keçisi melezi oğlaklarda ise 4.08 kg, 18.29 kg ve 0.094 kg olarak belirlenmiştir.

Atay ve ark. (2013) tarafından yetiştirici koşullarında yürütölen çalışmada Alpin x Kıl keçi melezi (F₁), Saanen x Kıl keçi melezi (F₁) ve saf Kıl keçilerinde ortalama doğum ağırlığı sırasıyla 2.71, 2.88, 2.80 kg ve 120. gün canlı ağırlığı sırasıyla 22.05, 21.72, 24.36 kg olarak belirlenmiştir. Oğlakların 120. gün canlı ağırlıkları üzerine genotipin çok önemli etkisi olduğu (P<0.01); meme özellikleri bakımından genotipler arasında önemli bir farklılık bulunmadığı (P>0.05); melezlemenin süt verimini arttırdığı, ancak diğer özellikler üzerine önemli bir etkisinin olmadığı bildirilmiştir.

Elmaz ve ark. (2010), Teke yöresi sınırları içinde yer alan Antalya (2) ve Burdur (2) illerinde bulunan 4 farklı saf Honamlı keçi sürüsünde oğlakların ilk 30 günlük yaştaki morfolojik vücut ölçüleri, büyüme ve yaşama gücü değerlerini inceledikleri çalışmada doğum ve 30. gün canlı ağırlıklarını sırasıyla erkeklerde 4.00 ile 10.99 kg, dişilerde 3.68 ile 10.03 kg ve genel ortalamayı da 3.86 ile 10.57 kg olarak bulmuşlardır.

Erten ve Yılmaz (2013b), 2011 yılında doğan ekstansif koşullarda yetiştirilen 44 baş erkek ve 35 baş dişi Kıl keçisi oğlağının yaşama gücü ve büyüme performanslarını ölçtükleri çalışmalarında doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlıklarını sırasıyla erkek oğlaklarda 2.99, 6.51, 9.86, 12.41, 14.61, 16.98 ve 18.81 kg; dişi oğlaklarda 3.03, 6.48, 9.75, 12.23, 14.68, 16.84 ve 18.73 kg; genel ortalamaları ise 3.01, 6.49, 9.81, 12.32, 14.65, 16.91 ve 18.77 kg olarak tespit etmişlerdir. Çalışmada oğlakların doğum ve süttten kesimdeki canlı ağırlıklarına ana yaşının etkisinin farklı dönemlerde önemli (P<0.01 ve P<0.05), doğum tipi ve cinsiyetin etkisinin önemsiz (P>0.05) olduğu, oğlakların 180. gündeki canlı ağırlıklarına ise doğum tipinin etkisinin önemli (P<0.01), cinsiyet ve ana yaşının etkisinin önemsiz (P>0.05) olduğu bildirilmiştir. Doğum-90.gün, 90-180.gün ve doğum-180.gün canlı ağırlık artışı ortalamalarını sırasıyla erkek oğlaklarda 104.57, 70.12 ve 87.35 g; dişi oğlaklarda 100.46, 73.82 ve 87.24 g; genel ortalamaları ise 102.51, 71.97 ve 87.24 g olarak bulmuşlardır. Doğum-süttten kesim, süttten kesim-180.gün arası dönemlerdeki günlük canlı ağırlık artışlarına ana yaşının etkisi farklı dönemlerde önemli (P<0.05 ve P<0.01); doğum tipi ve cinsiyetin etkisi önemsiz (P>0.05); doğum-180.gün arası günlük canlı

ağırlık artışlarına ise doğum tipinin etkisi önemli ($P<0.01$); ana yaşı ve cinsiyet etkisinin önemsiz ($P>0.05$) olarak bildirmişlerdir.

Gökdal ve ark. (2013), Aydın ili Çine ilçesi Kavşit köyünde bulunan yetiştirici işletmelerinde Saanen x Kıl keçisi ve Alpin x Kıl keçisi melezlemeleriyle oluşturulan sürülerde oğlakların büyüme-gelişme özelliklerinin saptanması amacıyla yapmış oldukları çalışmalarında, Saanen x Kıl keçisi (F_1), Alpin x Kıl keçisi (F_1) ve Kıl keçisi oğlaklarında doğum ağırlığı değerlerini sırasıyla 2.86, 2.84 ve 2.75 kg; 6. ay canlı ağırlıklarını sırasıyla 23.66, 25.27 ve 25.17 kg; 6. aya kadar günlük ortalama canlı ağırlık artışlarını sırasıyla 0.111, 0.118 ve 0.119 kg; 5 aylık yaş dönemine kadar yaşama güçlerini ise sırasıyla % 82.03, % 84.99 ve % 74.53 olarak belirlemiş, incelenen özellikler bakımından gözlenen farklılıkların istatistik olarak önemli olmadığını saptamışlardır.

Yeni (2003), Ankara keçilerinde doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlıklarını sırasıyla erkeklerde 2.88, 5.70, 8.50, 12.70, 12.00, 16.80 ve 18.50 kg; dişilerde 2.79, 5.40, 8.00, 10.80, 12.20, 15.10 ve 15.20 kg; genel ortalamaları ise sırasıyla 2.80, 5.50, 8.20, 11.70, 12.10, 15.50 ve 16.80 kg olarak bildirmiştir.

Erol ve ark. (2014)'nın Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü'nde gen kaynağı olarak koruma altında bulunan Ankara keçilerinde bazı verim özelliklerini incelemiş oldukları çalışmada, oğlaklarda doğum, 45., 90., 120. ve 180. gün canlı ağırlıklarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları sırasıyla dişilerde 2.56, 10.35, 13.30, 15.28 ve 18.39 kg; erkeklerde 2.78, 9.26, 14.99, 17.13 ve 20.60 kg; tekizlerde 2.76, 10.32, 14.77, 16.89 ve 20.25 kg; ikizlerde 2.50, 8.69, 12.81, 14.69 ve 17.86 kg; genel ortalamaları da 2.56, 9.82, 13.30, 15.28 ve 18.39 kg olarak belirlenmiştir. Ana yaşının 45., 90. ve 120. günlerdeki etkisi, yılın ise 90. gündeki etkisi önemsiz ; incelen bütün faktörlerin diğer dönemler üzerine etkisinin çeşitli dönemlerde önemli ($P<0.001$, $P<0.01$, $P<0.05$) olduğunu tespit etmişlerdir.

Gök ve ark. (2015), Antalya, Isparta ve Konya illerinde koruma altına alınan 3 Honamlı keçisi sürüsündeki keçi ve oğlakların çeşitli dönem canlı ağırlıkları ve vücut ölçülerini tespit etmek amacıyla yapmış oldukları çalışmada, 75 baş dişi ve 75 baş erkek oğlağın doğum, 90. ve 180. gün canlı ağırlığını sırasıyla dişi oğlaklarda 4.26, 22.1 ve 36.2 kg; erkek oğlaklarda 4.68, 26.1 ve 41.9 kg; genel ortalamaları ise 4.47, 24.1 ve 39.1 kg; 0-90. gün, 90-180. gün ve 0-180. gün canlı ağırlık artışlarını sırasıyla dişi

oğlaklarda 199, 156 ve 178 g; erkek oğlaklarda 238, 176 ve 207 g ve genel ortalamayı da 218, 166 ve 192 g olarak bulmuşlardır. Canlı ağırlık bakımından doğum ve 90. gün, günlük canlı ağırlık artışı bakımından bütün dönemlerde iller arasında önemli ($P<0.05$) farklılıklar belirlenmiştir.

Karadağ (2016), Honamlı keçi ırkının bazı morfolojik özellikleri, döl verimi özellikleri ve kazein genleri polimorfizminin belirlenmesi amacıyla gen kaynakları muhafaza projesi kapsamında Konya Seydişehir ilçesinde koruma altında olan 170 keçi, 7 teke ve 190 baş oğlak olmak üzere toplam 367 başlık Honamlı keçi sürüsü üzerinde yürütmüş olduğu çalışmada, doğum ağırlığı, süttten kesim (120. gün) ağırlığı ve doğum-120. gün canlı ağırlık artışını sırasıyla dişi oğlaklarda 3.65, 24.80 ve 0.177 kg; erkek oğlaklarda 3.86, 28.82 ve 0.208 kg; tekiz doğan oğlaklarda 3.93, 28.69 ve 0.205 kg ve ikiz doğan oğlaklarda 3.58, 24.94 ve 0.180 kg olarak bulmuştur. Cinsiyet ve doğum tipi yönünden tüm dönemlerde istatistiki olarak önemli farklılıklar bulunduğunu bildirilmiştir ($P<0.01$).

Keskin ve ark. (2016)'nın Şam keçileri ile Kilis x Kıl keçi melezlerinin yarı entansif koşullardaki bazı döl ve süt verim özelliklerini karşılaştırmak amacıyla yapmış oldukları çalışmada ortalama doğum ağırlığı Şam keçilerinde tekiz, ikiz ve üçüz erkek oğlaklarda sırasıyla 3.5, 3.9 ve 3.6 kg; dişi oğlaklarda sırasıyla 3.4, 3.4 ve 2.7 kg; genel ortalamayı da 3.5 kg olarak belirlenmiştir. Kilis x Kıl keçisi melezlerinde ortalama doğum ağırlığı tekiz ve ikiz erkek oğlaklarda 3.8 ve 3.5 kg, dişi oğlaklarda 3.6 ve 3.4 kg, genel ortalamayı da 3.5 kg, süttten kesim (90. gün) ağırlığı Şam keçilerinde tekiz, ikiz ve üçüz erkek oğlaklarında sırasıyla 12.6, 9.7 ve 9.5 kg; dişi oğlaklarda 10.0, 10.1 ve 10.1 kg; genel ortalama 10.1 kg olarak belirlenirken, Kilis x Kıl keçisi melezlerinde tekiz ve ikiz erkek oğlaklarda 10.8 ve 11.5 kg, dişi oğlaklarda 10.7 ve 10.0 kg, genel ortalamayı da 10.7 kg olarak bulunmuştur. Gruplar arasındaki farklılığın istatistiki olarak önemsiz olduğu bildirilmiştir ($P>0.05$).

2.2. Keçilerde Döl Verimi Özellikleri

Özekin ve Akçapınar (1983) Ankara keçisi oğlaklarında 120, 180 ve 360. günlerde yaşama gücünü sırasıyla erkeklerde % 86.9, 84.5 ve 82.1; dişilerde % 89.0, 84.0 ve 84.0; tekizlerde % 87.5, 83.1 ve 82.5 ve ikizlerde % 91.7, 91.7 ve 87.5 olarak

belirlemiştir. Sütten kesim yaşı olan 120. günde ana yaşına göre yaşama gücünün 2 yaşlı analardan doğanlardan 8 yaşlı analardan doğanlara doğru sırasıyla % 85.7, 83.3, 90.9, 91.4, 83.7, 91.7 ve 92.6 olduğu; ana yaşının yaşama gücü üzerinde önemli etkisinin bulunduğu ve anası yaşlı olanların yüksek yaşama gücü gösterirken, anası genç olanların düşük yaşama gücüne sahip oldukları bildirilmiştir.

Eker ve Tuncel (1972)'in, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Kürsüsü Hayvancılık İşletmesinde yetiştirilen Kilis keçileri ile bu keçilerin Saanen tekeleri ile çiftleştirilmesinden elde edilen F_1 ve G_1 'ler üzerinde yapmış oldukları araştırmada, teke alı keçi sayısı, döl tutan keçi sayısı, normal doğuran keçi sayısı, yavru atan keçi sayısı ve ölü doğuran keçi sayısını, tekiz, ikiz ve üçüz doğan oğlak sayısı sırasıyla Kilis keçilerinde 266, 259, 257, 0, 2, 178, 78 ve 1 baş; F_1 'lerde 180, 172, 8, 170, 2, 0, 42, 110 ve 18 baş; G_1 'lerde 112, 109, 3, 106, 2, 1, 45, 56 ve 5 baş olarak belirlenmiştir. Kilis, F_1 ve G_1 melezi oğlaklarda 3. ay yaşama gücü sırasıyla % 93.5, % 95.2 ve % 95.7; 6. ay yaşama gücü ise sırasıyla % 92.4, % 95.2 ve % 95.3 olarak bildirilmiştir.

Keskin ve ark. (1996), Mayıs-Kasım 1994 döneminde Antakya'ya bağlı Bağlama köyünde yetiştiriciliği yapılan yerli keçilerin (Kilis keçisi) bazı morfolojik ve fizyolojik özelliklerini araştırmak amacıyla yapmış oldukları çalışmada, keçilerde gebelik oranını % 100, kısırılık oranını % 0, doğum oranını % 89.74, doğumda oğlak verimini % 128.21, bir doğuma düşen oğlak verimini % 142.86, ikiz doğum oranını % 42.86, tekiz doğum oranını % 51.14, sütten kesimde yaşama gücünü % 100 olarak belirlemişlerdir.

Yurtseven ve ark. (1998) farklı genotipteki Ankara keçisi oğlaklarının çeşitli verim özelliklerinin karşılaştırılması amacıyla Eskişehir Anadolu Tarım İşletmesinden getirilen ve genotipinde ABD Ankara keçisi kanı bulunan 4 baş teke ile Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsündeki Tiftik keçisi sürüsünden seçilen 4 baş teke, 80 baş keçi ve bunlardan elde edilen 72 baş oğlak ile Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsünde yürütmüş oldukları çalışmada genotipinde ABD Ankara Keçisi kanı bulunan tekeler ile Lalahan 'da yetiştirilen Ankara Keçisi tekelerinin oğlak verimlerini sırasıyla % 90.0 ve % 87.5, oğlakların yaşama gücünü ise % 86.11 olarak bulmuşlardır.

Şengonca ve ark. (2002) E.Ü. Ziraat Fakültesi Zootečni Bölümü Koyun-Keçi Deneme ağılında 1993-1997 yılları arasında yetiştirilen Bornova keçilerinde döl verimi,

gelişme ve süt verim özelliklerini belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada, kısırılık, ilk kırgınlıkta gebe kalanların oranı, yavru atma oranı, oğlak verimi ve yaşama gücünü sırasıyla % 0.93, % 99.07, % 2.40, % 160 ve % 95.93 olarak belirlemişlerdir. Yaşama gücü üzerinde yıl ve cinsiyet etkisinin önemsiz ($P>0.05$), doğum tipinin etkisinin ise önemli ($P<0.05$) olduğu bildirilmiştir.

Coşkun (2003), Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni Bölüm işletmesinde yetiştirilen Akkeçilerin erken damızlıkta kullanılmaya olanaklarını araştırma amacıyla yapmış olduğu çalışmada 2001 yılı aşım mevsiminde aynı yıl doğmuş olan dişi oğlakları, 2000 yılı doğumlu dişi çepiçler ve 2-5 yaş arası anaç keçileri damızlıkta kullanmış, aşım döneminde özel bir yemleme programı uygulamamış olduğunu belirtmiştir. Çalışmasında; Gebelik başına oğlak sayısını oğlak gurubunda 1.13, çebiç ve keçi gurubunda 1.00 olarak; Ortalama gebelik süreleri oğlak çebiç ve keçi guruplarında sırasıyla 149.79 ± 0.62 , 151.27 ± 0.65 , 149.32 ± 0.38 gün olarak; keçilerden doğuranların oranı oğlak grubu için % 79.0, çebiç grubu için % 94.1, keçi gurubu için % 100.0 olarak; Tekealtı keçilerden gebe kalanların oranı oğlak, çebiç ve keçi gurupları için sırasıyla % 79.0, % 94.1, % 100.0 olarak belirlenmiştir. Gebe kalan hayvanların hepsinin doğurmuş olmasından dolayı bu iki oran birbirleriyle aynı değeri almış olduğunu belirtmiştir. Doğumdan sonraki üç gün içinde yavru kayıplarının oğlak çebiç ve keçi guruplarında; sırasıyla % 5.88, % 9.52, % 2.85 olduğunu; doğan oğlaklarda cinsiyet oranları oğlak grubu için % 41.18 dişi, % 58.82 erkek, çebiç grubu için % 42.86 dişi, % 57.14 erkek, keçi gurubu için % 34.29 dişi, % 65.71 erkek olarak, tüm sürüde ise % 38.36 dişi, % 61.64 erkek olarak saptamıştır. Kısırılık oranını oğlak grubu için % 21.0, çebiç grubu için % 5.9, keçi gurubu için % 0.0; doğuran keçi başına doğan oğlak sayısı oğlak, çebiç ve keçi guruplarında sırasıyla 1.13, 1.31, 1.46; Tekealtı keçi başına doğan oğlak sayısını ise yine sırasıyla 0.89, 1.23, 1.46 olarak; ikiz doğum oranını oğlak grubunda % 13.33, çebiç grubunda % 31.25, keçi grubunda % 45.83 bulmuştur. Doğumda ve aşımda gurupların ağırlık ortalamaları arasındaki farkı önemli ($P<0.01$), buna karşılık oğlak, çebiç ve keçi guruplarında gebelik başına aşım sayısı, yavru kayıpları ve döllerin doğum ağırlıkları arasındaki farklılığı önemsiz, gebelik, oğlaklama, kısırılık ve ikizlik oranı için oğlak ve çebiç gurupları arasındaki farklılığı önemsiz bulmuş Tekealtı keçi ve doğuran keçi başına doğan oğlak sayısı bakımından da oğlak ve çebiç gurupları arasında önemli bir farklılık gözlemlememiştir. Araştırma

sonucunda döl verim parametreleri baz alındığında Akkeçilerin erken damızlıkta kullanılmasının bir sakıncası olmadığı sonucuna varmıştır.

Şimşek ve ark. (2006) Fırat Üniversitesi Eğitim Araştırma ve Uygulama Çiftliğinde, 2003 yılında 61 baş ve 2004 yılında 30 baş kıl keçisi kullanarak yürütmüş oldukları çalışmalarında; 2003 ve 2004 yıllarına ait sırasıyla gebelik oranlarını 0.93 ve 0.96, kısırılık oranlarını 0.06 ve 0.03, yavru atma oranları 0.10 ve 0, oğlak verimleri 1.18 ve 1.46, bir doğuma ortalama yavru verimlerini 1.41 ve 1.51, gebelik üretkenliklerini 375.9 ve 458.3 kg, total yavru üretkenliklerini 1772.4 ve 2262.3 kg olarak bulmuşlardır.

Odabaşoğlu ve ark. (2007), Ankara keçisi x Renkli tiftik keçisi F₁ melezi oğlaklarının yaşama gücü ve büyüme performansları bakımından Renkli tiftik keçisi oğlakları ile karşılaştırılması ve söz konusu melezlemenin yaşama gücü ve büyüme performansı üzerine etkisini ortaya koymak amacıyla Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Araştırma ve Uygulama Çiftliğinde yetiştirilen Renkli tiftik keçisi sürüsünde yürütmüş oldukları çalışmada, 2001 yılında doğan 38 baş F₁ melez (Ankara tiftik keçisi x Renkli tiftik keçisi), 20 baş saf (Renkli tiftik keçisi x Renkli tiftik keçisi), 2002 yılında ise 25 F₁ melez, 31 saf genotipli oğlakların büyümesi takip edilmiş, Renkli tiftik keçisi oğlaklarında, süttten kesim ve 6. aya kadar ki yaşama gücü oranları eşit ve % 94.1 olarak, melez genotipte, süttten kesim ve 6.aya kadar ki yaşama gücü oranları % 96.8 ve 95.2 olarak bulmuşlardır.

Yertürk ve Odabaş (2007) Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Uygulama Çiftliğinde Siirt yöresinden satın alınan Renkli Tiftik keçilerinin tamamı 1.5 yaşlı 47 baş keçi 3 baş teke ve bunlardan iki yıl süre ile elde edilen 27 erkek 28 dişi oğlakları üzerinde yapmış oldukları çalışmada, 2. ve 3.yaş dönemindeki döl verim özellikleri ile ilgili olarak gebelik oranını % 73.9 ve % 84.1, Kısırılık oranını % 26.09 ve % 15.91, Doğum oranını % 67.39 ve % 77.27, Bir doğuma düşen oğlak verimini 1.06 ve 1.09, Süttten kesim çağında yaşama gücünü % 81.82 ve % 89.19, İkizlik oranını % 6.45 ve % 8.82 olarak bulmuştur.

Salman (2009), 2008 yılında 83 Saanen melezi, 14 Kilis keçisi, 2009 yılında 35 Saanen, 27 Kilis keçisi ve bunlardan doğan oğlaklar üzerinde yapmış olduğu çalışmada, doğuran keçi başına düşen oğlak sayısı, tekiz doğum oranı (%), çoğuz doğum oranı (%) ve 90. güne kadar yaşama gücünü (%) sırasıyla Saanen melezi oğlaklarda 1.47, 59.32, 40.68 ve 50.3, Kilis keçisi oğlaklarında ise 1.24, 68.30, 31.7 ve 86.3 olarak bulmuştur.

Akdağ ve ark. (2011) Karadeniz Bölgesi'nde halk elinde yetiştirilen Saanen ve Saanen X Kıl keçisi (F_1) melezi oğlaklarda Sütten kesim döneminde yaşama gücünü Saanen oğlaklarda % 91.7, Saanen x Kıl Keçisi melezi oğlaklarda ise % 96.3 olarak bulmuşlardır.

Bingöl ve ark. (2011), Türkiye yerli keçi ırklarından biri olan Norduz keçilerinin bazı tanımlayıcı verim özellikleri ve vücut ölçülerinin tanımlanması amacıyla, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Araştırma Uygulama Çiftliği'nde yetiştirilen 44 baş Norduz keçisi ve 5 baş Norduz tekesi üzerinde yürütülmüş oldukları araştırmada, Döl verim ölçütlerinden ikizlik oranı, oğlaklama oranı, teke alı keçi başına doğan oğlak sayısı, doğuran keçi başına oğlak sayısı ve sütten kesimde doğuran keçi başına oğlak sayısı değerlerini sırasıyla % 30, % 98, 1.27, 1.30 ve 1.28 olarak bulunmuşlardır.

Erten ve Yılmaz (2013 a, b) Van ili Çatak ilçesi Işınlı Köyü Elmacı Mezrasında ekstansif koşullarda yetiştirilen Kıl keçilerinin döl ve süt verimi özelliklerini araştırmak amacıyla 78 baş Kıl keçisi ve 4 baş teke ile yapmış oldukları çalışmada, gebelik, doğum, tek doğum ve ikiz doğum oranlarını sırasıyla % 94.87, 85.89, 82.09 ve 17.91; bir doğumda ortalama oğlak sayısını 1.18; oğlak verimini % 101.28 ve sütten kesim döneminde oğlak verimini % 91.02 olarak belirlemiş, incelen döl verimi özelliklerine yaşın etkisini önemsiz bulmuşlardır ($P>0.05$). Oğlakların sütten kesim ve 180. günde ki yaşama gücü oranları sırasıyla % 89.87 ve % 84.81 olarak bulunmuş, oğlakların sütten kesimdeki yaşama gücüne ana yaşının etkisini önemli ($P<0.001$), doğum tipi ve cinsiyetin etkisini önemsiz ($P>0.05$), oğlakların 180. gündeki yaşama gücüne ana yaş ve cinsiyetin etkisini önemli ($P<0.001$), doğum tipinin etkisini ise önemsiz ($P>0.05$) olarak bulmuşlardır.

Gökdal ve ark. (2013), Saanen x Kıl keçisi (F_1) (SK), Alpin x Kıl keçisi (F_1) (AK) ve Kıl keçisi (K) oğlaklarında 5 aylık yaş dönemine kadar yaşama güçlerinin % 82.03, % 84.99 ve % 74.53 olarak tespit etmişlerdir.

Kırk (2013) Van İli Yetiştirici Koşullarında bulunan Norduz ve Kıl tekelerinin, yapay tohumlama ile döl verim özellikleri belirlenmesi amacıyla 3.0-5.5 yaşlı 2'şer baş Norduz ve Kıl tekesinin yapay vajen yöntemi ile alınan spermasıyla taze ve sulandırılmadan vaginal yöntemle 85 baş Norduz ve 127 baş Kıl keçisini yapay olarak tohumlamış ve doğum döneminde döl verimi özelliklerini belirlemiştir. Araştırmasında kullanılan Teke Sayısı (baş), Yapay Tohumlanan Keçi Sayısı (baş), Doğuran Keçi

Sayısı (baş), Döl Verim Oranı (%), Tek Doğuran Keçi Sayısı (baş), Tek Doğurma Oranı (%), İkiz Doğuran Keçi Sayısı (baş), İkizlik Oranı (%), Ölen Keçi Sayısı (baş), Ölüm Oranı (%), Kısır Kalan Keçi Sayısı (baş), ve Kısırlık Oranını (%) sırasıyla Norduz keçilerinde 2.85, 74, 87.06, 56, 75.7, 18, 24.3, 4, 4.8,7 ve 8.3, kıl keçilerinde 2, 127, 109, 85.90, 93, 85.3, 16, 14.7, 7, 5.5, 11 ve 8.7 olarak bulmuştur.

Erol ve ark. (2014) Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü'nde gen kaynağı olarak koruma altında yetiştirilen Ankara keçilerinde bazı verim özelliklerinin incelenmiş olduğu araştırmada keçilerde östrus oranını % 97.6, doğum oranını % 87.8, oğlak verimini 101.9, bir doğuma oğlak sayısını 1.16, 90. ve 180. güne kadarki yaşama gücünü sırasıyla % 93.1 ve % 91.6 olarak bulmuş; bir doğuma oğlak sayısına ana yaşının ($P<0.001$) ve yılın ($P<0.01$) etkisi önemli, yaşama gücüne incelenen faktörlerden

sadece ana yaşının 180. gündeki etkisini önemli ($P<0.05$) bulmuşlardır.

Karadağ (2016), 170 baş Honamlı keçisi ile yapmış olduğu çalışmada teke alı keçi sayısını 170, doğuran keçi sayısı 148, yavru atan keçi sayısı 3, kısır keçi sayısı 19, tek doğuran keçi sayısını 106, ikiz doğuran keçi sayısını 42, doğan oğlak sayısını 190, ölen oğlak sayısını 38, doğum oranını % 87,00, kısırlık oranını % 13,00, tek doğum oranını % 71,62, ikiz doğum oranını % 28,37, teke alı keçi başına oğlak sayısını (Fecundity) 1,11, doğuran keçi başına oğlak sayısını (Litter Size) 1,28 ve yaşama gücünü % 80 olarak bulmuştur.

Keskin ve ark. (2016) ikinci doğumunu yapmış 20'şer baş Şam ile Kilis x Kıl keçisi melezi üzerinde yapmış oldukları çalışmada, oğlaklama oranı, teke alı keçiye oğlak verimi, doğuran keçiye oğlak verimi, sütten kesimde oğlak verimi, yaşama gücü, tekiz doğum oranı, ikiz doğum oranı, üçüz doğum oranını Şam keçilerinde sırasıyla % 100.0, 180.0, 180.0, 170.0, 94.4, 30.0, 60.0, 10.0 Kilis x kıl melezi keçilerde yine aynı sırayla % 80.0, 130.0, 162.5, 120.0, 92.3, 50.0, 50.0 ve 0.0 olarak bulmuşlardır.

2.3. Keçilerde Süt Verim Özellikleri

Eker ve ark. (1976), Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Kürsüsü Hayvancılık İşletmesinde 1962-1975 yılları arasında yetiştirilen Saanen x Kilis melezi F_1 ve G_1 'ler üzerinde yürütmüş oldukları araştırmada 305 günlük süt verimini 710.2 ve

717.5 kg; Laktasyon süt verisi ise 293.3 ve 295.2 gün; Yağ oranını % 4.00 ve % 3.74; Yağ verimini 28.1 ve 26.3 kg. olarak bulmuş, bulunan sonuçlara göre Saanen X Kilis melezi stu keçilerin Türkiye’de yetiştirilen en yüksek verimli keçiler olduğu kanaatine varmışlardır.

akmak (1992) Ak keçilerde süt verimi üzerine etki eden yaş, canlı ağırlık, doğurduğu oğlak sayısı ve laktasyon uzunluğu gibi makro evre faktörlerinin etki miktar ve payları incelenmesi amacıyla Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zooteigni Bölümü Hayvancılık işletmesinde yetiştirilen 2, 3, 4 ve 5 yaşındaki keçilerin laktasyon süt verimlerini sırasıyla 226.55, 282.60, 333.90 ve 298.60 kg, tekiz ve ikiz doğuranlarda ise sırasıyla 238.94 ile 287.10 ve genel ortalamayı 269.0 kg olarak bulmuşlardır. Keçilerde ortalama süt veriminin 4. yaşa kadar artarak devam ettiğini 5 ve daha yukarı yaşlı keçilerde süt veriminin azaldığını gözlemlemiş, laktasyon süresini genel ortalama 206.77 gün olarak bulmuştur. Ayrıca yaşın ve doğurduğu oğlak sayısının süt verimi üzerine etkisi önemsiz canlı ağırlığın ($P < 0.01$) ve laktasyon sresinin etkisi önemli bulunmuştur ($P < 0.05$).

Keskin ve ark. (1996), Mayıs-Kasım 1994 döneminde Antakya’ya bağlı Bağlama köyünde yetiştiriciliği yapılan yerli keçilerin (Kilis keçisi) bazı morfolojik ve fizyolojik özellikleri araştırılması amacıyla yapmış oldukları çalışmada pazarlanabilir süt verimi ve sağım süresini sırası ile 2 yaşlı keçilerde 80.59 l ve 176.25 gün; 3 yaşlı keçilerde 108.03 l ve 177.36 gün; 4 yaşlı keçilerde 97.10 l ve 180.13 gün olarak hesaplanmış, her üç yaş grubunun genel ortalaması ise 95.24 l ve 177.90 gün bulmuşlardır.

şengonca ve ark. (2002) E.. Ziraat Fakültesi Zooteigni Bölümü Koyun-Keçi Deneme ağılında 1993-1997 yılları arasında yetiştirilen Bornova keçilerinde döl verimi, gelişme ve süt verim özelliklerini belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada, birinci ve üçüncü laktasyon süt verimini sırasıyla 311.36 l ve 407.57 l, ortalama laktasyon süresini 232.75, sağım süresini ise 181.16 gün olarak bulmuşlardır.

Keskin ve ark. (2005) 30 baş Akkeçi ırkı keçi üzerinde bazı meme ölçülerinin birbirleri ve günlük ortalama süt verimi üzerindeki ilişkisini incelemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada günlük ortalama süt verimini 624 g olarak bulmuşlardır.

Oral ve Alinel (2006) 2003 ve 2004 yıllarında Aydın ilinde iki özel işletmede yetiştirilen 2-7 yaşları arasında toplam 456 Kıl keçisi ve bunlardan doğan 439 oğlak ile

yürüttükleri çalışmalarında Laktasyon süt verimini 104.90 ± 2.4 kg, Sağım dönemindeki süt verimi 45.18 ± 1.2 kg, Laktasyon süresini 235.40 ± 2.5 gün, Sağım süresini 134.38 ± 1.3 gün olarak tespit etmişlerdir.

Şimşek ve ark. (2006) Fırat Üniversitesi Eğitim Araştırma ve Uygulama Çiftliği'nde, 2003 yılında 61 baş ve 2004 yılında 30 baş kıl keçisi kullanarak, döl ve süt verim özellikleri, meme ve meme başı özellikleri, meme ve meme başı özellikleri ile süt verimi arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yürütmüş oldukları çalışmada; günlük ortalama süt verimi, laktasyon süt verimi ve laktasyon süresini sırasıyla 900 g, 146.24 kg ve 161.87 gün olarak tespit etmişlerdir.

Aygün ve Mert (2007), Norduz keçilerinde polimorfik sistemlerden hemoglobin ve transferrin tiplerinin laktasyon süt verimi ve süresi üzerine etkilerinin belirlenmesi amacıyla, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Araştırma ve Uygulama Çiftliği'nde yetiştirilen 54 baş Norduz keçisi üzerinde yapmış oldukları çalışmada, laktasyon süt verimi ve laktasyon süresini 2, 3, 4 ve 5 yaşlı keçilerde sırasıyla, 86.1 ± 4.3 l, 162.7 ± 5.1 gün; 128.9 ± 10.7 l, 195.0 ± 4.7 gün; 169.1 ± 9.5 l, 192.7 ± 3.3 gün; 163.8 ± 12.4 l, 190.0 ± 5.2 gün; tekiz ve ikiz doğuranlarda, 127.6 ± 7.7 l, 181.4 ± 3.8 gün ve 160.4 ± 11.9 l, 192.6 ± 4.0 gün; genel ortalama ise 138.5 ± 6.8 l, 185.1 ± 2.9 gün olarak bulmuşlardır. Laktasyon süt veriminde yaş ($P < 0.05$) ve doğum şeklinin etkisini ($P < 0.01$), laktasyon süresinde yaşın etkisini ($P < 0.05$) önemli bulmuşlardır.

Yertürk ve Odabaş (2007) 2. ve 3. yaşlarındaki Renkli Tiftik Keçilerinin sırasıyla ortalama laktasyon sürelerini 170.00 ve 180.73 gün, laktasyon süt verim ortalamasını ise 74.81 kg ve 81.50 kg olarak bulunmuşlardır.

Atay ve ark. (2010), yetiştirici koşullarında Kıl keçilerin çeşitli verim özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yürütmüş oldukları çalışmada Süt verim özelliklerinin belirlenmesi amacıyla bir yetiştirici işletmesinde bulunan, 2008 yılında 61 baş, 2009 yılında ise 82 baş anaç Kıl keçisi materyali ile çalışmış ortalama laktasyon süresi, laktasyon süt verimi ve günlük ortalama süt verimi değerlerini sırasıyla 192.4 gün, 139.1 kg ve 719 g olarak saptamış, laktasyon süresi üzerine yılın, günlük ortalama süt verimi üzerine yaşın ve laktasyon süt verimi üzerine yaş ve yılın etkisinin çok önemli ($P < 0.01$) olduğunu saptamışlardır.

Aktepe (2009), Gaziantep ilinde çiftçi elinde yetiştirilen 2 farklı sürüden 3 ve 4 yaşlı toplam 300 baş yerli Kilis keçisi üzerinde yürütmüş olduğu çalışmada sağım

kontrollerine doğumdan 1.5 ay sonra başlamış, sağım süresi (gün) 178.6 gün ve laktasyon süt verimini ise 212.9 kg olarak bulmuştur.

Atay ve ark. (2011b) Aydın ili Çine ilçesi orman içi ve kenarı köylerinde, yetiştirici koşullarında yetiştirilen 67 baş Kıl keçisinin meme özellikleri ile süt verim özellikleri arasındaki ilişkilerin inceledikleri çalışmada laktasyon süresini, laktasyon süt verimini ve günlük ortalama süt verimini sırasıyla 207 gün, 153 litre ve 0.736 litre olarak saptamış, LSV ve GSV üzerine yaşın etkisinin çok önemli ($P<0.01$) olduğu bildirmişlerdir.

Bingöl ve ark. (2011), Norduz keçilerinde Laktasyon süresi ve laktasyon süt verimine ilişkin ortalamaları sırasıyla 226.4 ± 7.23 gün ve 347.2 ± 40.06 litre olarak bulunmuşlardır.

Erol ve ark. (2012), Ankara keçilerinde bazı süt verimi özellikleri ile süt veriminin oğlaklarda büyümeye etkisini incelemek amacıyla Araştırma Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsü Ankara keçisi sürüsünde 2007 ve 2008 yıllarında yürütmüş oldukları çalışmada, Keçilerde laktasyon süt verimini 88.28 kg ve laktasyon süresini 179.4 gün, laktasyon boyunca ortalama günlük süt verimi 490 g olarak bulmuş, en yüksek günlük süt verimini 802 g olarak laktasyonun 42. gününde belirlemişlerdir. Araştırmada laktasyon sırasının laktasyon süt verimi, çeşitli günlerdeki günlük süt verimi ve laktasyon süresine etkisini $P>0.001$ düzeyinde önemli, laktasyon sırasının oğlaklarda büyümenin bazı dönemlerindeki etkisini $P<0.05$ düzeyinde önemli bulunmuşlardır. Ayrıca, anaları 2. ve 3. laktasyonda olan oğlaklarda büyümenin 1. laktasyonda olanlardan üstün olduğunu, laktasyonun çeşitli dönemlerindeki günlük süt verimi ile oğlakların canlı ağırlıkları arasında genellikle pozitif korelasyonların bulunduğunu belirlemişlerdir. Araştırmanın sonucunda Ankara keçilerinde laktasyon süt veriminin ırk için bildirilen değerlerden daha yüksek olduğu tespit etmiş keçilerde günlük süt verimiyle oğlaklarda büyüme arasında pozitif korelasyon bulunduğunu belirtmişlerdir.

Atay ve ark. (2013) yetiştirici koşullarında Alpin x Kıl Keçi Melezi (F_1), Saanen x Kıl Keçi Melezi (F_1) ve Saf Kıl Keçilerin kimi özelliklerinin karşılaştırılması amacıyla Süt verim özelliklerinin belirlenmesi amacıyla 2011 yılında üç genotipten toplam 45 baş, 2012 yılında ise toplam 56 baş keçi üzerinde yapmış oldukları çalışmada Alpin x Kıl Keçi Melezi (F_1), Saanen x Kıl Keçi Melezi (F_1) ve Saf Kıl Keçilerinde sırasıyla

laktasyon süresini 242, 232 ve 229 gün, laktasyon süt verimini 182.01, 201.95 ve 164.34 kg, ve günlük ortalama süt verimini 754, 873 ve 716 g olarak bulmuş LSV ve GSV üzerine genotipin ve LSV üzerine yılın etkisi önemli bulunmuş ($P<0.05$) süt verimi bakımından Saanen ve Alpin melezlerinin, Kıl keçilerden daha iyi performans göstermiş olduklarını bildirmişlerdir.

Erduran ve Yaman (2013), Konya ili Selçuklu ilçesine bağlı 2 köyde bulunan 4 farklı kıl keçisi sürüsünde birinci laktasyondaki 2 yaşlı 41 baş Kıl, 38 baş Saanen x Kıl (F_1) ve 40 baş Alpin x Kıl (F_1) melezi keçi üzerinde süt verimi özelliklerini incelemek amacıyla yetiştiricikoşullarında yürütmüş oldukları çalışmada, Kıl, Saanen x Kıl (F_1) ve Alpin x Kıl (F_1) melezi keçilerde laktasyon süt verimi, günlük süt verimi ve laktasyon süresi sırasıyla 78.02, 122.24 ve 112.90 kg, 341, 520 ve 477 g ve 227.37, 233.08 ve 235.03 gün olarak bulunmuşlardır. Saanen x Kıl (F_1) ve Alpin x Kıl (F_1) melezi keçilerde laktasyon süt verimi ve günlük süt verimi, Kıl keçilerine göre istatistik olarak önemli bulunurken ($P<0.01$), genotipler arasında laktasyon süresi ise önemsiz bulunmuşlardır. İşletmeler arası laktasyon süt verimi ve günlük süt verimi ve laktasyon süresi istatistik olarak önemli bulunmuştur ($P<0.01$).

Erten ve Yılmaz (2013 a) Van ili Çatak ilçesi Işınlı köyü Elmacı mezrasında ekstansif koşullarda yetiştirilen Kıl keçilerinde, Laktasyon süresi ve laktasyon süt verimini sırasıyla 163.26 gün ve 109.70 kg olarak belirlemiş, laktasyon süresine yaş, doğum tipi ve cinsiyetin etkisi önemsiz ($P>0.05$), laktasyon süt verimine ise sadece yaşın etkisi önemli bulunmuşlardır ($P<0.01$).

Ural (2014) Aydın ilinde özel bir işletmede yetiştirilen, aynı yaş ve laktasyon sırasındaki 58 baş Maltız x Saanen melezinin oluşturmuş olduğu çalışmada, laktasyon süresi (LS), günlük ortalama süt verimi (GOSV) ve laktasyon süt verimi (LSV) sırasıyla 233.6 gün, 1.71 kg ve 399.8 kg olarak bulmuştur. Meme derinliği (MD), meme al yüksekliği (MAY), meme üst yüksekliği (MÜY), meme çevresi (MÇ), meme başları arası mesafe (MBAM), meme başı uzunluğu (MBU) ve meme başı çapı (MBC) ortalamaları sırasıyla 12.69, 31.41, 45.26, 41.06, 11.47, 3.99 ve 1.89 cm olarak tespit etmiş, LSV-MÜY ve LSV-MÇ arasında bulunan korelasyonları sırasıyla, 0.270 ve 0.261 olarak bulmuş ve istatistiki olarak önemli bulunduğunu ifade etmiştir ($P<0.05$). Meme özelliklerinden MD ile MAY (0.793) ve MÜY ile MAY (0.813) arasında da istatistik bakımdan önemli korelasyonlar elde edildiğini bildirmiştir ($P<0.01$).

Keskin ve ark. (2016) ikinci doğumunu yapmış 20'şer baş Şam ile Kilis x Kıl keçisi melezi üzerinde yapmış oldukları çalışmada Şam keçisi ve Kilis x Kıl keçisi melezlerinin 90 günlük süt emme döneminden sonraki 180 günlük süt verimlerini sırasıyla 323.2 ve 298.6 l olarak bulduklarını bildirmişlerdir.

2.4. Keçilerde Canlı Ağırlık ve Dış Yapı Özellikleri

Keskin ve ark. (1996), Mayıs-Kasım 1994 döneminde Antakya'ya bağlı Bağlama köyünde yetiştiriciliği yapılan yerli keçilerin (Kilis keçisi) bazı morfolojik ve fizyolojik özellikleri araştırılması amacıyla yapmış oldukları çalışmada keçilerde cidago yüksekliği 69.00 cm; sağrı yüksekliği 71.05 cm; vücut uzunluğu 66.95 cm; göğüs derinliği 31.10 cm; kürekler arkası göğüs genişliği 17.00 cm; ön göğüs genişliği 17.65 cm ve göğüs çevresini 86.90 cm olarak ölçmüşlerdir.

Yertürk (1998) Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Uygulama Çiftliğinde Siirt yöresinden satın alınan tamamı 1.5 yaşlı 47 baş keçi 3 baş teke ve bunlardan iki yıl süre ile elde edilen 27 erkek 28 dişi oğlakları üzerinde yapmış olduğu çalışmada, Keçilerin 2. ve 3.yaşlı keçilerin sırasıyla ortalama canlı ağırlıklarını 25.670 ve 26.142 kg, ortalama; cidago yüksekliğini 55.05 ve 56.02 cm, sırt yüksekliğini 55.70 ve 56.66 cm, sağrı yüksekliğini 57.79 ve 59.00 cm, göğüs derinliğini 26.86 ve 28.29 cm, göğüs genişliğini 18.26 ve 19.41 cm, beden uzunluğunu 63.60 ve 66.37 cm, kulak uzunluğunu 12.47 ve 12.68 cm, göğüs çevresini 79.40 ve 82.68 cm, ön incik çevresini ise 8.05 ve 8.15 cm olarak tespit etmiştir.

Kor ve ark. (2004), Akkeçi 'lerde, süttten kesim döneminden sonra periyodik olarak (6 dönem) ölçümü yapılan bazı meme özellikleri ve sağım mevsiminde sağılan günlük ortalama süt veriminin; ölçüm dönemleri ve laktasyon sırası ile ölçüm dönemleri ve yaşa göre değişiminin belirlenmesi amacıyla yapmış oldukları çalışmada meme üst yüksekliği (cm), meme al yüksekliği (cm), meme derinliğini (cm), meme genişliği (cm), meme çevresi (cm), sol meme başı uzunluğu (cm), sağ meme başı uzunluğu (cm), sol meme başı çapı, sol meme başı çapı, meme başları arası açı (derece), günlük süt verimini (g) sırasıyla 45.782, 30.371, 13.975, 14.975, 47.321, 4.546, 4.255, 2.238, 2.220, 32.564, 1264.3 olarak bulmuşlardır.

Şimşek ve ark.(2006), 2004 yılında 30 baş kıl keçisi üzerinde laktasyon süresi

boyunca (genel) meme derinliği, sağımdan önceki ve sonraki meme çevresi, sağ (MBU:) ve sol (MBU:) meme başı uzunlukları, sağ ve sol meme başı çaplarını incelemiş ve bu değerleri sırasıyla 16.8, 41.2, 31.6, 2.4, 2.4, 1.7 ve 1.7 cm olarak bulmuşlardır.

Aktepe (2009), Gaziantep ilinde çiftçi elinde yetiştirilen 2 farklı sürüden 3 ve 4 yaşlı toplam 300 baş yerli Kilis keçisi üzerinde yürütmüş olduğu çalışmada canlı ağırlık (kg), cidago yüksekliği (cm), vücut uzunluğu (cm), kürekler arkası genişlik (cm) ve göğüs derinliğini (cm) sırasıyla 56.4, 60.5, 60.7, 14.8 ve 26.9 olarak bulmuştur.

Alizadehasl ve Ünal (2011), Kilis, Norduz ve Honamlı keçilerinde canlı ağırlık ve bazı vücut ölçüleri ile kıl rengi bakımından dağılımın incelenmesi amacıyla yapmış oldukları araştırmada çeşitli yaş ve cinsiyetten 46 baş Kilis keçisi, 45 baş Norduz keçisi ve 37 baş Honamlı keçisi kullanılmış ve canlı ağırlık ile cidago yüksekliği, vücut uzunluğu, sağrı yüksekliği, göğüs derinliği, göğüs çevresi ve ön incik çevresine ait en küçük kareler ortalamalarını Kilis keçilerinde sırasıyla 47.1 kg ile 70.6, 71.9, 70.3, 31.9, 85.2 ve 10.1 cm; Norduz keçilerinde 38.8 kg ile 65.3, 64.7, 65.0, 29.7, 87.4 ve 9.8 cm; Honamlı keçilerinde 63.2 kg ile 83.2, 82.6, 83.0, 35.0, 95.0 ve 10.7 cm olarak belirlenmişlerdir. Kilis keçilerinde incelenen özelliklere cinsiyet ve yaşın etkisi önemli ($P<0.001$); Norduz keçilerinde canlı ağırlığa cinsiyet ve yaşın ($P<0.001$), cidago yüksekliği ve göğüs çevresine cinsiyetin ($P<0.01$), ön incik çevresi ve sağrı yüksekliği hariç diğer vücut ölçülerine yaşın etkisi önemli ($P<0.05$; $P<0.01$; $P<0.001$); Honamlı keçilerinde ise canlı ağırlığa cinsiyet ($P<0.001$) ve yaşın ($P<0.05$); incelenen vücut ölçülerine cinsiyetin ($P<0.001$); cidago yüksekliği, göğüs derinliği ve ön incik çevresine yaşın ($P<0.05$) etkisi önemli bulmuşlardır. Vücut kıl rengi bakımından Kilis keçilerinin hemen tamamı siyah renkli iken, Norduz ve Honamlı keçilerinde en yaygın renk siyah tespit edilmiş, bunun yanında Norduz keçilerinde gri, kahverengi, sütlü kahverengi, siyah-alaca ve kahverengi-alaca; Honamlı keçilerinde ise gri ve siyah-alaca renklerin de mevcut olduğunu belirlemişlerdir.

Bingöl ve ark. (2011), Norduz keçilerinin doğum sonrası Canlı ağırlık (kg), Cidago yüksekliği (cm), Vücut uzunluğu (cm), Kürekler arkası göğüs genişliği (cm), Göğüs derinliği (cm), Göğüs çevresi (cm), But çevresi (cm) ölçülerine ilişkin en küçük kareler ortalamalarını sırasıyla 41.32 ± 2.01 , 65.87 ± 1.08 , 67.15 ± 1.08 , 21.09 ± 0.88 , 30.78 ± 0.62 , 88.87 ± 1.78 ve 60.40 ± 1.28 cm olarak; bulunmuşlardır. Bir ve iki yaşlı

keçilerin canlı ağırlıkları diğer yaş grupları ile karşılaştırıldığında daha düşük ($P<0.01$) bulduklarını bildirmişlerdir. Aynı çalışmada tekelerde, Canlı ağırlık (kg), Cidago yüksekliği (cm), Vücut uzunluğu(cm), Kürekler arkası göğüs genişliği (cm), Göğüs derinliği (cm), Göğüs çevresi (cm), But çevresini (cm) sırasıyla 58.70 ± 3.91 , 73.86 ± 2.61 , 75.60 ± 2.23 , 21.36 ± 0.67 , 33.94 ± 1.15 , 95.00 ± 2.34 , 69.80 ± 2.69 olarak bulmuşlardır.

Arslan ve Bingöl (2013) Siirt ili, Şirvan ilçesi, Derinçay Köyü'ne bağlı Şiyavuk Mezrası'nda yetiştirilmekte olan farklı renk ve yaştan 120 dişi tiftik keçisi üzerinde yürütülmüş oldukları çalışmada, tiftik keçilerinin canlı ağırlık, cidago yüksekliği, vücut uzunluğu, göğüs derinliği ve göğüs çevresi ölçülerini belirleyerek bu özellikler arasındaki korelasyonları incelenmişlerdir. Çalışma sonucu ağırlık ortalamasını 33.92 ± 0.504 kg olarak saptanmış vücut uzunluğu (cm), cidago yüksekliği (cm), göğüs derinliği (cm) ve göğüs çevresi ortalamaları sırasıyla, 65.20 ± 0.458 , 62.23 ± 0.482 , 27.98 ± 0.201 ve 73.91 ± 0.488 olarak belirlenmiştir. Renk ve yaş gruplarına göre, canlı ağırlık, cidago yüksekliği ve derinliği değerleri arasındaki farkın önemli olduğu ($P<0.01$); tiftik rengi gruplarında ölçülen vücut uzunluğu ve göğüs çevresi ölçülerinin farksız, aynı değerlerin yaşlara göre önemli derecede farklı olduğu belirlenmiştir ($P<0.01$). Renk gruplarına göre genel olarak siyah renkli keçilerin canlı ağırlık ve vücut ölçüleri bakımından daha üstün değerlere sahip olduğu belirlenmiştir ($P<0.05$).

Tekin ve Garip (2013) Konya ve Karaman'da halk elinde yetiştirilen Kıl Keçilerinin vücut ölçülerini tespit ederek bu ırkın morfolojik özellikleri hakkında bilgi edinmek amacıyla yapılmış oldukları araştırmada farklı yaşlarda- Karaman ilinden, 748 baş keçi 46 baş teke, Konya ilinden 137 baş keçi 28 baş teke kullanılmış cidago yüksekliği, sağrı yüksekliği, vücut uzunluğu, sağrı genişliği, göğüs genişliği, göğüs derinliği, göğüs çevresi, baş uzunluğu, kulak uzunluğu, kulak genişliği, incik çevresi, boynuzlar arası mesafe ve canlı ağırlık özelliklerinin keçilerdeki genel ortalamasını, sırasıyla, 76.2, 75.4, 75.0, 17.9, 19.5, 34.0, 89.1, 25.5, 18.6, 9.0, 9.7, 5.2 cm ve 55.3 kg olarak bulmuşlardır.

Gök ve ark.(2015), Antalya, Isparta ve Konya illerinde koruma altına alınan 3 Honamlı Keçisi sürüsündeki keçi ve oğlakların canlı ağırlıkları (CA) ve vücut ölçülerini tespit etmek amacıyla yapmış oldukları çalışmada 624 baş damızlık keçi ve 70 baş tekenin sıfat dönemi öncesi CA 'ları ile 75 baş keçi ve 70 baş tekenin bazı vücut

ölçülerini araştırmış, canlı ağırlığı, cidago yüksekliğini, sağrı yüksekliğini, göğüs çevresi, göğüs derinliği, göğüs genişliğini ve vücut uzunluğunu sırasıyla keçilerde 66.6 kg, 80.6 cm, 82.2 cm, 100.2 cm, 35.4 cm, 21.3 cm ve 84.1 c, tekelerde ise yine aynı sırayla 98.3 kg, 88.8 cm, 90.4 cm, 110.9 cm, 38.5 cm, 24.1 cm ve 90.3 cm olarak bulmuş, keçi ve tekelerde canlı ağırlık ve birçok vücut ölçüsü bakımından hem bölgeler hem de yaşlar arasında önemli seviyede ($P<0.05-0.001$) farklılıklar tespit etmişlerdir.

Karadağ (2016), 170 baş keçi, 7 baş teke olmak üzere 177 baş Honamlı keçisinde yapmış olduğu çalışmada canlı ağırlık (kg), cidago yüksekliği (cm), göğüs derinliği (cm), vücut uzunluğu (cm), göğüs çevresi(cm), sağrı yüksekliği (cm), kuyruk uzunluğu(cm), baş uzunluğu(cm), alın genişliği(cm), ön incik çevresi(cm) ve arka incik çevresini (cm) sırasıyla 62.33, 81.32, 32.04, 79.48, 90.17, 82.60, 21.86, 28.16, 17.08, 10.40 ve 10.32 olarak bulmuştur.

Keskin ve ark. (2016), Siirt ilinde yetiştiriciliği yapılan Renkli Tiftik keçilerinin bazı morfolojik özelliklerinin incelenmesi amacıyla farklı yaş gruplarında 13 baş erkek ve 137 baş dişi keçi üzerinde yapmış oldukları çalışmada keçi ve tekelerde sırasıyla ergin yaş canlı ağırlığını 39.3 ± 0.30 ve 52.4 ± 1.6 kg, cidago yüksekliğini 59.9 ± 0.32 ve 69.9 ± 0.91 cm, vücut uzunluğunu 64.7 ± 0.39 ve 75.4 ± 1.62 cm, göğüs genişliğini 15.5 ± 0.16 ve 18.8 ± 0.55 cm, göğüs çevresini 89.1 ± 1.5 ve 77.2 ± 0.4 cm, incik çevresini 8.2 ± 0.08 ve 9.7 ± 0.24 cm, baş uzunluğunu 16.3 ± 0.1 ve 18.4 ± 0.39 cm, baş genişliğini 11.2 ± 0.09 ve 12.6 ± 0.35 cm, alın uzunluğunu 5.5 ± 0.07 ve 6.7 ± 0.31 cm, kulak uzunluğunu 12.9 ± 0.25 ve 11.0 ± 1.05 cm, kulak genişliğini 6.7 ± 0.11 ve 6.2 ± 0.47 cm, boynuz uzunluğunu 25.5 ± 0.41 ve 51.3 ± 2.46 cm, sağrı yüksekliğini 39.1 ± 0.3 ve 43.8 ± 1.1 cm, pelvis genişliğini 18.8 ± 0.2 ve 21.1 ± 0.6 cm, kuyruk uzunluğunu 12.0 ± 0.1 ve 13.9 ± 0.5 cm, tekelerde skrotum çevresi ve uzunluğunu sırasıyla 25.6 ± 0.84 cm ve 13.6 ± 0.57 cm ve keçilerde meme uzunluğunu 2.6 ± 0.1 cm olarak bulmuşlardır.

Ünalan ve Ceyhan (2017), Kilis merkez ilçedeki iki yetiştiricinin Kilis keçisi sürüsünde bulunan toplam 34 baş erkek ve 167 baş dişi olmak üzere toplam 201 baş keçi üzerinde farklı yaşlardaki Kilis keçilerinin canlı ağırlıkları ile diğer bazı vücut özelliklerinin tespit edilmesi ve bu özellikler üzerindeki cinsiyet etkisinin belirlenmesi amacıyla yürütmüş oldukları çalışmada, canlı ağırlık, vücut uzunluğu, cidago yüksekliği, göğüs genişliği, sırt yüksekliği, sağrı yüksekliği, göğüs çevresi, göğüs derinliği, kulak uzunluğu ve ön incik çevresi genel ortalamaları sırasıyla erkekler için

59.68±3.64 kg, 74.07±1.55 cm, 76.24±1.49 cm, 21.57±0.55 cm, 72.29±1.29 cm, 73.22±1.24 cm, 95.50±2.06 cm, 31.99±0.68 cm, 30.79±0.53 ve 10.88±0.26 cm olarak; dişiler için ise 41.43±0.70 kg, 69.75±0.48 cm, 69.06±0.38 cm, 20.81±0.20 cm, 67.45±0.44 cm, 68.80±0.37 cm, 86.85±0.55 cm, 30.21±0.23 cm, 29.92±0.22 cm ve 9.00±0.06 cm olarak bulmuş, incelenen özelliklerin cinsiyetlere göre genel ortalamaları karşılaştırıldığında, göğüs genişliği ve kulak uzunluğu dışındaki ($P>0.05$) diğer özelliklerin genel ortalamaları arasındaki farkı önemli ($P<0.01$), bir yaşındaki keçilerde tüm bu özelliklerin ortalamaları arasındaki farkın önemsiz ($P>0.05$), daha sonraki yaşlardaki keçilerde ise kulak uzunluğu ve göğüs genişliği dışındaki diğer özelliklerin ortalamaları arasındaki farkların ise önemli ($P<0.01$) olduğunu bildirmişlerdir.

2.5. Karacadağ Bölgesi'nin Genel Özellikleri ve Üretim Biçimi

Karacadağ yöresinin volkanik püskürmeler sonucu şekillenen taşlık yapısından dolayı, bitkisel üretim sınırlı olup bölge köylerinde yoğun olarak hayvancılık faaliyetleri yürütülmektedir. Yapılan hayvancılık faaliyetlerinin büyük bir kısmını koyunculuk oluşturmakta, bunun yanında Kıl keçisi, yerli (Yerli Güney Sarısı) ve melez sığır yetiştiriciliği ve arıcılık da yapılmaktadır. Arazinin yaklaşık % 80-85'lik bölümünü meralar, geriye kalan kısmını ise tarla arazileri, tarıma elverişsiz alanlar ve ormanlık bölgeler oluşturmaktadır. Tarla arazilerinin yaklaşık % 10-15'i sulanabilmektedir. Sulak bölgelerde Karacadağ'a özel Karacadağ pirinci ekimi yapılmaktadır. Pirinç ekimi dışında, buğday, arpa, nohut ve mercimek gibi ürünler de ekilmektedir, ancak bu ürünler ticari kazanç getirecek boyutta değildir. Yem bitkisi ekimi yok denecek ölçüde azdır. Hayvanlara meraya ek olarak, buğday ve mercimek samanı, arpa kırması ve kesif yem verilmektedir. Ek yemleme genellikle meraların kullanılmadığı kış aylarında olmaktadır. Hayvanların yem ihtiyacı Diyarbakır, Şanlıurfa ve Mardin illerinden karşılanmaktadır. Münavebeli otlatma sisteminin uygulanmaması ve mera ıslah çalışmalarının yokluğu nedeniyle mera kalitesi oldukça düşük olup, kurak geçen yıllarda bu durum belirginleşmektedir. Meraların yetersiz olması nedeniyle bölgedeki yetiştiricilerin büyük bir kısmı yaz aylarında Erzurum, Van, Bingöl ve Muş gibi illerdeki yaylalara gitmektedirler (Vural, 2014).

Şekil 2.1. Karacadağ arazi yapısı (Fotoğraf: M.Emin Vural).

Şekil 2.2. Gümüştaş köyü konumu ve Mahalli keçisi yetiştirme alanı.

Hayvancılık ve bitkisel üretim faaliyetlerinin dışında bölgedeki insanların geçim kaynağını mevsimlik işçilik oluşturmaktadır. Mevsimlik işçilik amacıyla Türkiye'nin

batı bölgelerindeki illerde tarım işçiliği yapılmaktadır. Ayrıca büyük şehirlerde vasıfsız işlerde ve inşaatlarda da çalışılmaktadır. Hayvancılıktan elde edilen gelir süt ve canlı hayvan satışlarına dayalıdır. Hayvanlar ya köylere gelen celeplere ya da Diyarbakır ve Siverek'teki hayvan pazarlarında satılmaktadır. Süt genelde 1.5-2 ay süre ile bölgede konaklayan gezici mandıralara satılmakla beraber, hane ihtiyacını karşılamak için peynir ve yoğurt yapımında da kullanılmaktadır (Vural, 2014).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma materyalini, Diyarbakır ili Çınar ilçesi Gümüştaş köyünde (Koordinat: 37.534970, 39.975533) ikamet eden 3 yetiştiriciye ait 300 baş anaç keçi ve bunlara ait 294 baş oğlak oluşturmuştur. Mart- Nisan ayları arasında doğum yapmış 285 baş keçiden kulak numarası mevcut olan 240 baş keçinin doğumdan sonraki 30 gün içerisinde başlayıp, Ağustos ayı ortalarına kadar devam eden laktasyon periyodu boyunca 30 gün ara ile yapılan süt kontrolleri ile süt verim özellikleri hesaplanmıştır. Canlı ağırlık ve bazı morfolojik özelliklerin belirlenmesi için 119 baş dişi ve 30 baş erkek keçiye ilişkin veriler kullanılmıştır.

Oğlaklarda büyüme-gelişme özellikleri 180. güne kadar takip edilmiş, ancak doğumda 294 baş olan oğlak sayısı kulak küpelerinin düşmesi, ölüm ve satırlara bağılı olarak 180. güne kadar azalma göstermiş ve 128 başa kadar düşmüştür.

Mahalli Keçilerine İlişkin Genel Bilgi: Mahalli keçisi, Karacadağ yöresinin Diyarbakır ili, Çınar ilçesine bağılı Gümüştaş köyü ve çevresinde yetiştirilmektedir. Mahalli keçileri, yanlara ve yukarı doğru spiral tarzda uzanmakta olan boynuz yapısıyla diğler keçilerden ayrılmaktadır. Hem erkekler hem de dişiler boynuzludur. Boynuz yaban keçilerde olduğı gibi güçlü olup, boynuz köklerinin arasında ufak bir açıklık bulunmakta ve genel olarak bakıldığında bitişikmiş gibi görünmektedir. Alın genel olarak düz olup, dişilerde çok az iç bükey görünümündedir.

Şekil 3.1. Mahalli keçisi boynuz yapısı (Fotoğraf: M.Emin Vural).

Kıl rengi siyah, kahve ve bej renginde olup, kaşmir kıllarının oranı fazladır. Erkeklerde boyun bölgesindeki kıllar yoğundur; önden ve yandan bakıldığında yele görüntüsü vermektedir. Erkek ve dişilerin tamamında sakal mevcut olup, alın kısmı perçemlidir. Soğuk hava şartlarına ve hastalıklara karşı dirençlidir. Ayak ve bacak yapısı taşlık araziye uyumlu şekilde gelişmiş ve güçlü yapıdadır. Uzun mesafeler yürüyebilir. Otlama kapasitesi iyidir.

Şekil 3.2. Mahalli keçisi yandan görünüm. (Fotoğraf: M.Emin Vural).

3.2. Yöntem

3.2.1. Kayıtlar, canlı ağırlık ve süt denetimi

Araştırma materyali keçiler çalışma başlangıcında her iki kulağında plastik

numara takılı olanlardan seçilerek ve dişlerine bakılarak yaş tayini yapılmıştır. Doğumla birlikte oğlaklar 24 saat içerisinde 100 g duyarlılıktaki tartı aleti ile tartılıp, doğum tipi, cinsiyet ve doğum tarihleri kayıt defterine işlenerek her iki kulaklarına plastik numara takılmıştır.

Oğlakların büyüme-gelişme performanslarını belirlemek amacıyla doğumdan itibaren 6 aylık yaşa kadar 7 farklı dönemde (doğum, 30. gün, 60. gün, 90. gün, 120. gün, 150. gün ve 180. gün), yaşa göre düzeltilmiş canlı ağırlıkları hesaplanmış, düzeltilmeler dişi cinsiyet için ayrı ve erkek cinsiyet için ayrı olarak yapılmış, doğum ağırlığı bakımından herhangi bir düzelme yapılmamıştır.

Oğlakların çeşitli dönem canlı ağırlık (doğum, 30., 60., 90., 120., 150. ve 180. gün canlı ağırlığı) ile 180. güne kadarki günlük canlı ağırlık artışları (doğum-30, 30-60, 60-90, 90-120, 120-150, 150-180, doğum-90, 90-180. gün), aşağıdaki istatistiksel model kullanılarak analiz edilmiştir:

$$Y_{ijklm} = \mu + f_i + a_j + dt_k + c_l + e_{ijklm} \quad (3.1)$$

Burada;

Y_{ijklm} = i. işletmede j. ana yaşı grubunda k. doğum tipinde l. cinsiyette doğan m oğlağın analiz edilen canlı ağırlığı (Doğum, 30., 60., 90., 120., 150. ve 180. gün canlı ağırlığı, doğum-90., 90-180. arası günlük canlı ağırlık artışı)

μ = popülasyon ortalaması,

f_i = i. işletmenin etkisi (i=1, 2, 3),

a_j = j. ana yaşının etkisi (j = 2, 3, 4, 5≤),

dt_k = k. doğum tipinin etkisi (k = 1, 2; tekiz ve ikiz),

c_l = l. cinsiyetin etkisi (l = 1, 2; erkek ve dişi),

e_{ijklm} = Bağımsız ve şansa bağlı hatayı göstermektedir,

Keçilerin süt verimlerini belirlemek amacıyla, ilk süt kontrolü doğumdan sonraki 21 gün içerisinde, sonraki kontroller laktasyon süresince 30 günlük aralıklarla, bir gün akşam bir gün sabah esasına göre yapılmıştır. Denetim gününde yavru anasından ayrılarak akşam sağımı yapılmış, ikinci gün sabah sağım yapıldıktan sonra anasıyla buluşturulmuştur. Bu iki süt ölçümünün toplam miktarı o denetim gününde

üretileen süt miktarı olarak kaydedilmiş ve tartımlarda 50 g hassasiyetinde tartı kullanılmıştır. Keçilerden bir sağımda elde edilen süt miktarı 50 ml'nin altına düşünceye kadar süt verim kontrollerine devam edilmiştir. Laktasyon süresi (LS), laktasyon süt verimi (LSV) ve günlük ortalama süt veriminin (GOSV) hesaplanmasında İsveç yöntemi kullanılmıştır:

İsveç yöntemi;

$$LV = a \sum_{i=1}^n k_i - \left(\frac{a}{2} - A\right)k_1 \quad (3.2)$$

$$LS = n.a - \left(\frac{a}{2} - A\right)k_1 \quad (3.3)$$

$$GOSV = a \sum_{i=1}^n k_i / n \quad (3.4)$$

LSV = Laktasyon süt verimi (kg)

LS = Laktasyon süresi (gün)

$$\sum_{i=1}^n k_i = \text{Denetim günlerinde saptanan süt verimlerinin toplamı (kg ya da litre)}$$

n= Kontrol Sayısı

a = Denetim aralığı (gün)

A = Doğum ile ilk denetim arası süre (gün)

k_1 = İlk denetimde saptanan süt verimi (kg ya da litre)

Keçilerin laktasyon süt verimlerini analiz etmek için aşağıdaki istatistiksel model kullanılmıştır.

$$Y_{ijkl} = \mu + f_i + a_j + dt_k + ls_l + e_{ijkl} \quad (3.5)$$

Burada;

Y_{ijkl} = i işletmesinde j doğum ayında k doğum tipi grubunda l yaşındaki keçinin süt verimi,

μ = Popülasyon ortalaması,

f_i = i. işletmenin etkisi (i=1, 2, 3),

a_j = j. doğum ayının etkisi (j = 1 (Mart), 2 (Nisan)),

dt_k = k. doğum tipinin etkisi (k = 1, 2; tekiz ve ikiz),

ls_l = l. Ana yaşının etkisi (l = 1, 2, 3, 4, 5≤),

e_{ijkl} = Bağımsız ve şansa bağlı hatayı göstermektedir.

3.2.2. Keçilerin vücut ölçüleri

Keçilerin vücut ölçülerinin belirlenmesinde her bir keçi için ölçü bastonu kullanılarak cidago yüksekliği, vücut uzunluğu, kürekler arkası göğüs genişliği ve göğüs derinliği; ölçü şeridi ile de göğüs çevresi ve but çevresi ölçüleri alınmıştır.

3.2.3. Keçilerde döl verimi

Ölçülen/hesaplanan ve/veya kaydedilen özellikler:

Aşım ve doğum sonuçlarına göre;

$$(i) \text{ Kısırlık oranı (\%)} = (\text{Kısır keçi} / \text{Tekealtı keçi}) \times 100 \quad (3.6)$$

$$(ii) \text{ Doğum oranı (\%)} (\text{Fertility}) = (\text{Doğuran keçi} / \text{Tekealtı keçi}) \times 100 \quad (3.7)$$

$$(iii) \text{ İkizlik oranı (\%)} = (\text{İkiz doğuran keçi} / \text{Doğuran keçi}) \times 100 \quad (3.8)$$

$$(iv) \text{ Tekealtı keçi başına oğlak sayısı (Fecundity)} = \text{Doğan oğlak} / \text{Tekealtı keçi} \quad (3.9)$$

$$(v) \text{ Doğuran keçi başına oğlak sayısı (Litter size)} = \text{Doğan oğlak} / \text{Doğuran keçi} \quad (3.10)$$

$$(vi) \text{ Gebelik üretkenliği (Gestation productivity)} = \text{Tekeye verilen 100 keçiden} \quad (3.11)$$

doğumda elde edilen toplam oğlak ağırlığı (kg)

Büyütme sonuçlarına göre;

$$(i) \text{ Yaşama gücü oranı (\%)} = \text{Sütten kesilen ya da 3. aydaki oğlak} / \text{Doğan oğlak} \times 100 \quad (3.12)$$

(ii) Tekealtı keçi başına süttten kesilen ya da satılan oğlak (TKSO) = Süttten kesilen ya da satılan oğlak / Tekealtı keçi (3.13)

(iii) Doğuran keçi başına, süttten kesilen ya da satılan oğlak (DKSO) = Süttten kesilen ya da satılan oğlak / Doğuran keçi (3.14)

3.2.4. İstatistik Analizler

Araştırma kapsamında yapılan denetimler ile yetiştirici kayıtlarından elde edilen veriler temel istatistiki analizler anlamında SPSS istatistik paket programı kullanılmıştır. Önemli olduğu saptanan etkilerin alt grupları Duncan testi ile karşılaştırılmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Oğlaklarda Büyüme - Gelişme Özellikleri

Oğlaklarda büyüme-gelişme özellikleri -180. güne kadar takip edilmiş, doğumda 294 baş olan oğlak sayısı küpelerin düşmesi, ölüm ve satırlara bağlı olarak 180. güne kadar azalma göstermiş ve 128 başa kadar düşmüştür. Oğlaklarda çeşitli dönem canlı ağırlıklara ilişkin tanımlayıcı değerler Çizelge 4.1'de verilmiştir. Araştırmanın yürütüldüğü işletmelerde sırasıyla ortalama doğum ağırlığı 2.8 ± 0.08 kg, 2.6 ± 0.06 kg ve 3.0 ± 0.05 kg; 30. gün canlı ağırlığı 6.5 ± 0.28 kg, 8.0 ± 0.20 kg ve 8.2 ± 0.15 kg; 60. gün canlı ağırlığı 12.0 ± 0.37 kg, 13.1 ± 0.25 kg ve 12.2 ± 0.23 kg; 90. gün canlı ağırlığı 16.7 ± 0.44 kg, 16.8 ± 0.28 kg ve 16.5 ± 0.33 kg; 120. gün canlı ağırlığı 19.2 ± 0.56 kg, 17.8 ± 0.33 kg ve 17.8 ± 0.38 kg; 150. gün canlı ağırlığı 20.9 ± 0.60 kg, 19.6 ± 0.33 kg ve 19.1 ± 0.40 kg; 180. gün canlı ağırlığı 21.8 ± 0.62 kg, 21.0 ± 0.32 kg ve 20.4 ± 0.37 kg olarak belirlenmiştir.

İki, 3, 4, 5 yaşı ve üzeri analardan doğan oğlaklarda sırasıyla ortalama doğum ağırlığı 2.5 ± 0.07 kg, 2.7 ± 0.08 kg, 2.8 ± 0.08 kg ve 2.9 ± 0.09 kg; 30.gün canlı ağırlığı 7.7 ± 0.28 kg, 7.9 ± 0.25 kg, 7.5 ± 0.29 kg ve 7.7 ± 0.23 kg; 60.gün canlı ağırlığı 12.9 ± 0.37 kg, 12.7 ± 0.31 kg, 12.4 ± 0.33 kg ve 12.4 ± 0.30 kg; 90.gün canlı ağırlığı 17.1 ± 0.46 kg, 16.5 ± 0.35 kg, 16.5 ± 0.35 kg ve 17.0 ± 0.41 kg; 120.gün canlı ağırlığı 18.3 ± 0.58 kg, 17.6 ± 0.44 kg, 18.2 ± 0.43 kg ve 18.6 ± 0.47 kg; 150.gün canlı ağırlığı 20.1 ± 0.58 kg, 19.2 ± 0.44 kg, 19.9 ± 0.44 kg ve 20.1 ± 0.55 kg; 180.gün canlı ağırlığı 21.0 ± 0.46 kg, 20.5 ± 0.43 kg, 21.2 ± 0.44 kg ve 21.5 ± 0.63 kg olarak bulunmuştur.

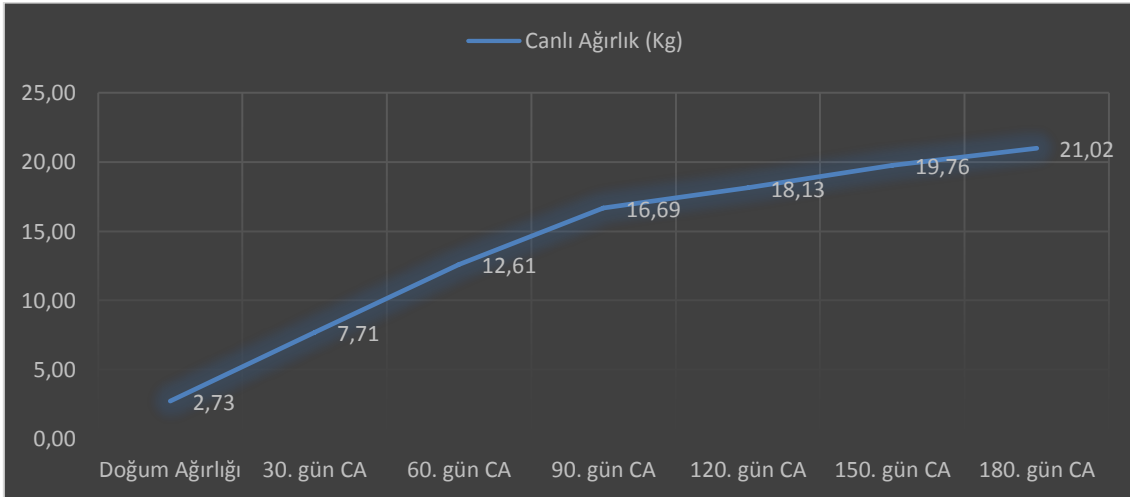
Cinsiyete göre canlı ağırlık ortalamaları dişi ve erkeklerde sırasıyla doğum ağırlığı 2.7 ± 0.05 ve 2.8 ± 0.06 kg; 30. gün ağırlığı 7.7 ± 0.18 ve 7.8 ± 0.20 kg; 60. gün ağırlığı 12.4 ± 0.22 ve 12.8 ± 0.26 kg; 90. gün ağırlığı 16.4 ± 0.24 ve 17.1 ± 0.32 kg; 120. gün ağırlığı 17.9 ± 0.27 ve 18.5 ± 0.44 kg; 150. gün ağırlığı 19.5 ± 0.28 ve 20.3 ± 0.48 kg; 180. gün ağırlığı 20.9 ± 0.29 ve 21.3 ± 0.44 kg olarak bulunmuştur.

Canlı ağırlıklar bakımından genel olarak tüm özellikler için tekiz doğanların ikiz doğanlardan daha yüksek değerlere sahip oldukları görülmektedir. Doğum tipine göre canlı ağırlık ortalamalarının ikiz ve tekiz doğanlarda sırasıyla doğum ağırlığı 2.5 ± 0.18

ve 2.7 ± 0.04 kg; 30. gün ağırlığı 6.7 ± 0.34 ve 7.8 ± 0.14 kg; 60. gün ağırlığı 11.9 ± 0.58 ve 12.7 ± 0.17 kg; 90. gün ağırlığı 14.9 ± 0.82 ve 16.8 ± 0.20 kg; 120. gün ağırlığı 15.8 ± 0.88 ve 18.3 ± 0.24 kg; 150. gün ağırlığı 18.3 ± 0.76 ve 19.9 ± 0.26 kg; 180. gün ağırlığı 20.3 ± 0.82 ve 21.1 ± 0.25 kg bulunmuştur.

Doğum ayına göre canlı ağırlıklar incelendiğinde doğum ağırlığı ve 90. gün hariç diğer dönemlerde Mart ayında doğan oğlakların Nisan ayında doğanlara göre daha düşük canlı ağırlıklara ulaştığı belirlenmiştir. Mart ve Nisan aylarında doğan oğlaklarda sırasıyla doğum ağırlığı 2.8 ± 0.05 ve 2.4 ± 0.06 kg; 30. gün ağırlığı 7.1 ± 0.11 ve 10.1 ± 0.39 kg; 60. gün ağırlığı 12.0 ± 0.15 ve 14.9 ± 0.46 kg; 90. gün ağırlığı 16.7 ± 0.20 ve 16.6 ± 0.59 kg; 120. gün ağırlığı 18.1 ± 0.25 ve 18.2 ± 0.63 kg; 150. gün ağırlığı 19.8 ± 0.26 ve 19.7 ± 0.65 kg; 180. gün ağırlığı 21.0 ± 0.25 ve 21.7 ± 1.41 kg olarak bulunmuştur.

Genel olarak ortalama doğum, 30. gün, 60. gün, 90. gün, 120. gün, 150. gün ve 180. gün canlı ağırlıkları sırasıyla 2.7 ± 0.04 kg, 7.7 ± 0.13 kg, 12.6 ± 0.17 kg, 16.7 ± 0.19 kg, 18.1 ± 0.24 kg, 19.8 ± 0.25 kg ve 21.0 ± 0.24 kg olarak bulunmuştur. Oğlakların çeşitli dönem canlı ağırlıklarına ilişkin büyüme eğrisi Şekil 4.1’de verilmiştir. Doksanıncı güne kadar büyümenin giderek artan hızla, bu dönemden sonra ise azalan hızla devam ettiği görülmektedir.

Şekil 4.1. Oğlakların çeşitli dönem canlı ağırlıklarına ilişkin büyüme eğrisi.

Çizelge 4.1. Oğlakların doğum, 30. gün, 60. gün, 90. gün, 120. gün, 150. gün ve 180. gün ağırlıklarına ilişkin tanımlayıcı değerler

Faktörler	Doğum Ağırlığı			30. gün CA			60. gün CA			90. gün CA						
	n	X±Sx	En Çok	En Az	n	X±Sx	En Çok	En Az	n	X±Sx	En Çok	En Az				
İşletme																
1. işletme	62	2.8±0.08	3.91	1.20	58	6.5±0.28	13.31	3.11	57	12.0±0.37	17.72	5.99	53	16.7±0.44	24.87	9.97
2. işletme	153	2.6±0.06	5.30	1.45	139	8.0±0.20	15.95	4.92	134	13.1±0.25	22.32	8.15	117	16.8±0.28	24.23	10.67
3. işletme	79	3.0±0.05	4.10	2.10	70	8.2±0.15	11.39	4.82	68	12.2±0.23	18.13	8.55	57	16.5±0.33	23.14	12.25
Ana Yaşı																
2 Yaş	58	2.5±0.07	4.00	1.50	55	7.7±0.28	14.18	3.62	52	12.9±0.37	20.10	8.45	46	17.1±0.46	24.87	11.80
3 Yaş	93	2.7±0.08	5.30	1.32	85	7.9±0.25	15.66	4.00	84	12.7±0.31	21.02	5.99	71	16.5±0.35	22.28	9.97
4 Yaş	83	2.8±0.08	4.00	1.45	74	7.5±0.29	15.95	3.11	73	12.4±0.33	22.32	7.19	66	16.5±0.35	24.23	10.27
5 yaş ve üzeri	60	2.9±0.09	5.30	1.20	53	7.7±0.23	12.38	3.42	50	12.4±0.30	17.99	7.55	44	17.0±0.41	23.61	11.47
Cinsiyet																
Dişi	160	2.7±0.05	5.30	1.20	145	7.7±0.18	15.95	3.41	142	12.4±0.22	22.32	5.99	135	16.4±0.24	24.23	9.97
Erkek	134	2.8±0.06	5.30	1.67	122	7.8±0.20	14.70	3.11	117	12.8±0.26	21.02	7.19	92	17.1±0.32	24.87	10.27
Doğum Tipi																
İkiz	18	2.5±0.18	4.50	1.88	18	6.7±0.34	9.92	4.92	18	11.9±0.58	17.39	8.15	14	14.9±0.82	19.97	10.67
Tekiz	276	2.7±0.04	5.30	1.20	249	7.8±0.14	15.95	3.11	241	12.7±0.17	22.32	5.99	213	16.8±0.20	24.87	9.97
Doğum Ayı																
Mart	237	2.8±0.05	5.30	1.20	215	7.1±0.11	10.77	3.11	208	12.0±0.15	17.99	5.99	192	16.7±0.20	24.87	9.97
Nisan	57	2.4±0.06	3.80	1.51	52	10.1±0.39	15.95	5.77	51	14.9±0.46	22.32	9.86	35	16.6±0.59	24.23	11.38
Genel	294	2.7±0.04	5.30	1.20	267	7.7±0.13	15.95	3.11	259	12.6±0.17	22.32	5.99	227	16.7±0.19	24.87	9.97

Çizelge 4.1. Oğlakların doğum, 30. gün, 60. gün, 90. gün, 120. gün, 150. gün ve 180. gün ağırlıklarına ilişkin tanımlayıcı değerler(**devam**)

Faktörler	120. gün CA			150. gün CA			180. gün CA					
	n	X±Sx	En Çok	En Az	n	X±Sx	En Çok	En Az	n	X±Sx	En Çok	En Az
İşletme												
1. işletme	39	19.2±0.56	27.89	11.83	39	20.9±0.60	30.36	13.06	32	21.8±0.62	29.46	14.29
2. işletme	80	17.8±0.33	25.38	11.84	77	19.6±0.33	26.04	13.82	62	21.0±0.32	26.34	16.26
3. işletme	47	17.8±0.38	25.44	13.04	45	19.1±0.40	26.26	13.73	34	20.4±0.37	26.98	14.39
Ana Yaşı												
2 Yaş	33	18.3±0.58	27.89	13.36	33	20.1±0.58	30.36	13.82	25	21.0±0.46	25.61	17.40
3 Yaş	49	17.6±0.44	25.42	11.84	49	19.2±0.44	27.70	13.80	41	20.5±0.43	28.70	15.08
4 Yaş	51	18.2±0.43	25.67	11.83	46	19.9±0.44	27.56	13.06	35	21.2±0.44	28.89	14.29
5 yaş ≤	33	18.6±0.47	25.16	13.04	33	20.1±0.55	29.06	14.25	27	21.5±0.63	29.46	14.39
Cinsiyet												
Dişi	105	17.9±0.27	25.42	11.84	104	19.5±0.28	27.70	13.80	81	20.9±0.29	28.70	14.39
Erkek	61	18.5±0.44	27.89	11.83	57	20.3±0.48	30.36	13.06	47	21.3±0.44	29.46	14.29
Doğum Tipi												
İkiz	11	15.8±0.88	20.47	11.84	11	18.3±0.76	21.15	14.51	10	20.3±0.82	23.59	16.26
Tekiz	155	18.3±0.24	27.89	11.83	150	19.9±0.26	30.36	13.06	118	21.1±0.25	29.46	14.29
Doğum Ayı												
Mart	131	18.1±0.25	27.89	11.83	129	19.8±0.26	30.36	13.06	121	21.0±0.25	29.46	14.29
Nisan	35	18.2±0.63	25.44	12.66	32	19.7±0.65	26.26	13.80	7	21.7±1.41	26.34	17.52
Genel	166	18.1±0.24	27.89	11.83	161	19.8±0.25	30.36	13.06	128	21.0±0.24	29.46	14.29

Mahalli oğlaklarının doğum, 30. gün, 60. gün, 90. gün, 120. gün, 150. gün ve 180. gün ağırlıklarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları ve çoklu karşılaştırma değerleri Çizelge 4.2'de verilmiştir. İşletmeler yönünden Çizelge 4.2 incelendiğinde doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlıkları sırasıyla 1. işletmede 2.6, 7.1, 12.6, 15.7, 18.1, 20.2 ve 21.7 kg; 2. işletmede 2.4, 8.4, 13.5, 16.1, 17.1, 19.2 ve 21.3 kg ve 3. işletmede 2.8, 8.4, 12.5, 15.5, 16.9, 18.6 ve 20.4 kg olarak bulunmuş olup, işletmeler arasında doğum ve 30. gün canlı ağırlıkları bakımından çok önemli ($P<0.01$), 60. gün canlı ağırlığında bakımından istatistiki olarak önemli ($P<0.05$) farklılık bulunmuş; buna karşılık 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlıkları bakımından önemli farklılık bulunmamıştır ($P>0.05$).

Ana yaşının etkisinin ($P<0.05$) düzeyinde önemli olduğu, en düşük doğum ağırlığı değerinin 2.4 ± 0.12 kg ile 2 yaşlı analardan doğan oğlaklarda görüldüğü, yaş ile beraber doğum ağırlığının arttığı, 2 yaşlı analardan doğan oğlakları 2.6 ± 0.11 kg ile 3 yaşlı analardan doğan oğlakların izlediği, 4 ile 5 yaş ve üzeri analardan doğan oğlakların sırasıyla 2.7 ± 0.11 ve 2.7 ± 0.12 kg doğum ağırlığına sahip oldukları belirlenmiştir. . Doğum ağırlığı dışında diğer dönemlerde ana yaşı yönünden gruplar arasında fark bulunamamış olup 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlıkları sırasıyla 2 yaşlı analardan doğan oğlaklarda 7.9, 13.1, 16.2, 17.8, 19.7 ve 21.0 kg; 3 yaşlı analardan doğan oğlaklarda 8.0, 12.8, 15.5, 17.0, 18.8 ve 20.7 kg; 4 yaşlı analardan doğan oğlaklarda 7.7, 12.6, 15.4, 17.2, 19.3 ve 21.2 kg; 5 ve üzeri yaşlı analardan doğan oğlaklarda 8.2, 13.0, 16.0, 17.6, 19.6 ve 21.7 kg olarak bulunmuştur.

Cinsiyet yönünden incelendiğinde doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlıkları sırasıyla dişilerde 2.5, 7.9, 12.6, 15.5, 17.2, 19.1 ve 21.1 kg; erkeklerde ise 2.7, 8.0, 13.1, 16.1, 17.6, 19.6 ve 21.3 kg olarak belirlenmiş olup, cinsiyetler arasında istatistiki yönden önemli farklılık ($P>0.05$) bulunmamıştır.

Doğum tipi yönünden incelendiğinde doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlıkları sırasıyla ikiz doğanlarda 2.6, 7.4, 12.3, 14.6, 16.2, 18.6 ve 20.8 kg; tekiz doğanlarda ise 2.6, 8.5, 13.4, 16.9, 18.5, 20.1 ve 21.5 kg olarak bulunmuş olup, istatistiki yönden önemli farklılık ($P>0.05$) bulunmamasına rağmen ikiz doğan oğlaklar, doğum ağırlığı hariç, diğer tüm dönemlerde tekiz doğan oğlaklara göre daha düşük canlı ağırlıklara ulaşmıştır.

Doğum ayı yönünden gruplar arasında doğum, 30 ve 60. gün canlı ağırlıklarında

çok önemli ($P<0.01$) fark bulunmuş olup diğer dönemlerde önemli farklılık bulunmamıştır ($P>0.05$). Doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlıkları sırasıyla Mart ayında doğan oğlaklarda 2.8, 6.6, 11.5, 15.8, 17.3, 19.3 ve 20.7 kg; Nisan ayında doğan oğlaklarda ise 2.4, 9.3, 14.3, 15.8, 17.5, 19.4 ve 21.6 kg olarak bulunmuştur.. Genel ortalamalar incelendiğinde, Mahalli oğlaklarında doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlıkları sırasıyla 2.6, 7.9, 12.9, 15.8, 17.4, 19.3 ve 21.2 kg olarak bulunmuştur.

Bu araştırmada Mahalli oğlaklarının en küçük kareler ortalamalarına ilişkin doğum ağırlığı değerleri dişilerde 2.5, erkeklerde 2.7 ve genel ortalamada 2.6 kg olarak bulunmuştur. Doğum ağırlığını Ankara keçilerinde Öztekin ve Akçapınar (1978) dişilerde 2.40 erkeklerde 2.60 kg, Yurtseven ve ark.(1998) genel ortalamada 2.947 kg, Özdemir ve Dellal (2009) dişilerde 2.79, erkeklerde 2.88, genel ortalamada 2.8 kg, Yeni (2003) dişilerde 2.79, erkeklerde 2.88, genel ortalamada 2.80 kg, Erol ve ark.(2014) dişilerde 2.56, erkeklerde 2.78, genel ortalamada 2.68, olarak Renkli Tiftik Keçilerinde Odabaşoğlu ve ark. (2007) genel ortalamada 2.04 kg, Yertürk ve Odabaşı (2007) dişilerde 2.102 kg, erkeklerde 2.245 kg, Ankara x Renkli Tiftik Keçisi melezlerinde Odabaşoğlu ve ark. (2007) dişilerde 1.84 kg, erkeklerde 2.24 kg, genel ortalamada ise 2.04 kg olarak, Norduz Keçilerinde Özel ve Aygün (2010) genel ortalamada 2.94 kg olarak, Honamlı keçisinde Elmaz ve ark. (2013) dişilerde 3.68, erkeklerde 4.0, genel ortalamada 3.86 kg, Gök ve ark. (2015) dişilerde 4.26, erkeklerde 4.68, genel ortalamada 4.47 kg, Karadağ (2016) dişilerde 3.65, erkeklerde 3.86 kg olarak, Kıl Keçisinde Oral ve Alinel (2006) genel ortalamada 2.58 kg, Şimşek ve Bayraktar (2006) genel ortalamada 2.77 kg,, Atay ve ark. (2010) dişilerde 2.85, erkeklerde 3.06, genel ortalamada 3.17 kg, Erten ve Yılmaz (2013b) dişilerde 3.03, erkeklerde 2.99, genel ortalamada 3.01 kg, Kıl ve Saanen x Kıl Keçisi melezlerinde Şimşek ve Bayraktar (2006) erkeklerde 2.68, dişilerde 3.04 kg, genel ortalamada ise 2.95 kg olarak, Kilis Keçilerinde Aktepe (2009) genel ortalamada 3.87 kg, Salman (2009) genel ortalamada 3.23 kg, Kilis x Kıl Keçisi melezlerinde Keskin ve ark. (2016) genel ortalamada 3.5 kg, Kilis x Saanen Keçisi melezlerinde Salman (2009) genel ortalamada 3.01 kg, Şam Keçilerinde Keskin ve ark. (2016) genel ortalamada 3.5 kg, Bornova Keçilerinde Şengonca ve ark. (2002), dişilerde 3.18 kg, erkeklerde 3.55 kg, genel ortalamada 3.39 kg olarak bulunmuş olup, araştırma sonucu bulunan değerler yukarıda Ankara Keçisi,

Renkli Tiftik Keçisi, Norduz Keçisi ve bazı Kıl Keçisi literatürleri ile benzer, Honamlı Keçisi, Kilis Keçisi, Bornova Keçisi ve bazı Kıl Keçisi literatürlerinden düşük olarak bulunmuştur.

Mahalli oğlaklarının 30. gün ağırlığı dişilerde 7.9, erkeklerde 8.0 ve genel ortalama 7.9 kg olarak bulunmuştur. 30. gün ağırlığını, Ankara keçilerinde Öztekin ve Akçapınar (1983) dişilerde 6.29 erkeklerde 6.89 kg, Yurtseven ve ark. (1998) genel ortalama 9.669 kg olarak, Özdemir ve Dellal (2009) dişilerde 5.4 kg, erkeklerde 5.7 kg, genel ortalama 5.5 kg, Yeni (2013) dişilerde 5.40, erkeklerde 5.70 ve genel ortalama 5.50 kg, Renkli Tiftik Keçilerinde Odabaşoğlu ve ark. (2007) genel ortalama 4.34 kg, Yertürk ve Odabaşı (2007) dişilerde 4.106, erkeklerde 4.678 kg olarak, Ankara x Renkli Tiftik keçisi melezlerinde Odabaşoğlu ve ark. (2007) dişilerde 4.30, erkeklerde 4.84 kg, genel ortalama ise 4.80 kg olarak, Norduz Keçilerinde Özel (2010) dişilerde 4.68, erkeklerde 5.88 ve genel ortalama 5.78 kg olarak, Kıl Keçilerinde Oral ve Alinel (2006) genel ortalama 6.36 kg, Şimşek ve Bayraktar (2006) genel ortalama 7.44 kg, Atay ve ark. (2010) dişilerde 7.84, erkeklerde 8.77 ve genel ortalama 8.68 kg, Erten ve Yılmaz (2013b) dişilerde 6.48, erkeklerde 6.51 ve genel ortalama 6.49 kg, olarak, Saanen x Kıl Keçisi melezlerinde Şimşek ve Bayraktar (2006) dişilerde 6.89, erkeklerde 7.76 ve genel ortalama 7.20 kg olarak, Honamlı Keçilerinde Elmaz ve ark. (2013) dişilerde 10.03, erkeklerde 10.99 ve genel ortalama 10.57 kg olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan değerler Ankara, Renkli Tiftik ve Norduz Keçilerinde bulunan değerlerden genellikle yüksek, Kıl Keçisi ve melezleri ile genel olarak benzer, Honamlı Keçisinden ise daha düşük olarak bulunmuştur.

Mahalli oğlaklarının 60. gün ağırlığı dişilerde 12.6, erkeklerde 13.1 ve genel ortalama 12.9 kg olarak bulunmuştur. 60. gün ağırlığını, Ankara Keçilerinde Öztekin ve Akçapınar (1982) dişilerde 9.60, erkeklerde 10.60 kg, Yurtseven ve ark.(1998) genel ortalama 14.158 kg, Özdemir ve Dellal (2009) dişilerde 8.0, erkeklerde 8.5 ve genel ortalama 8.2 kg, Yeni (2013) dişilerde 8.00, erkeklerde 8.50 ve genel ortalama 8.20 kg olarak, Renkli Tiftik Keçilerinde Odabaşoğlu ve ark. (2007) genel ortalama 7.84 kg, Yertürk ve Odabaşı (2007) dişilerde 6.585, erkeklerde 7.626 kg, Renkli Tiftik ve Ankara x Renkli Tiftik Keçisi melezlerinde Odabaşoğlu ve ark. (2007) dişilerde 7.82 erkeklerde 8.44 kg, genel ortalama 8.42 kg olarak, Norduz Keçilerinde Özel (2010)

dişilerde 9.48, erkeklerde 10.36 ve genel ortalama 10.51 kg olarak, Kıl Keçilerinde Oral ve Alinel (2006) genel ortalama 9.75 kg, Şimşek ve Bayraktar (2006) genel ortalama 11.80 kg, Atay ve ark. (2010) dişilerde 12.51, erkeklerde 14.30 ve genel ortalama 13.98 kg, Erten ve Yılmaz (2013b) dişilerde 9.75, erkeklerde 9.86 ve genel ortalama 9.81 kg olarak, Saanen x Kıl Keçisi melezlerinde Şimşek ve Bayraktar (2006) dişilerde 10.65, erkeklerde 12.19 ve genel ortalama 11.04 kg olarak, Bornova Keçilerinde Şengonca ve ark. (2002) dişilerde 13.62, erkeklerde 15.12 ve genel ortalama 14.38 kg olarak, Kilis Keçilerinde Salman (2009) genel ortalama 9.86 kg olarak, Kilis x Saanen Keçisi melezlerinde Salman (2009) genel ortalama 8.66 kg olarak bulunmuşlardır. Araştırmamız sonucunda bulunan değerler, yukarıda verilen literatürlerde Ankara, Renkli Tiftik, Ankara x Renkli Tiftik melezi, Norduz Keçisi, Kilis x Kıl Keçisi melezi ve Kilis x Saanen melezi keçiler için verilen değerlerden çoğunlukla yüksek, Kıl Keçisi, Saanen x Kıl Keçisi melezi için bildirilen değerler ile genel olarak uyumlu, Bornova Keçisi için bildirilen değerlerden düşük bulunmuştur.

Mahalli oğlaklarının 90. gün ağırlığı dişilerde 15.5, erkeklerde 16.1 ve genel ortalama 15.8 kg olarak bulunmuştur. 90. gün ağırlığını, Ankara Keçilerinde Öztekin ve Akçapınar (1982) dişilerde 10.4, erkeklerde 13.1 kg, Yurtseven ve ark.(1998) genel ortalama 19.647 kg, Özdemir ve Dellal (2009) dişilerde 10.8, erkeklerde 12.7 ve genel ortalama 11.7 kg, Erol ve ark. (2014) dişilerde 13.30, erkeklerde 14.99 ve genel ortalama 14.17 kg, Yeni (2013) dişilerde 10.80, erkeklerde 12.70 ve genel ortalama 11.70 kg olarak, Renkli Tiftik Keçisinde Odabaşoğlu ve ark. (2007) genel ortalama 11.33 kg, Yertürk ve Odabaşı (2007) dişilerde 9.238, erkeklerde 10.516 kg, Ankara x Renkli Tiftik Keçisi melezlerinde Odabaşoğlu ve ark. (2007) dişilerde 11.46, erkeklerde 12.11 ve genel ortalama 12.24 kg, Norduz Keçilerinde Özel (2010) dişilerde 13.93, erkeklerde 13.92 ve genel ortalama 14.82 kg olarak, Kıl Keçilerinde Oral ve Alinel (2006) genel ortalama 13.58 kg, Şimşek ve Bayraktar (2006) genel ortalama 16.05 kg, Atay ve ark. (2010) dişilerde 17.15, erkeklerde 20.17 ve genel ortalama 19.18 kg, Erten ve Yılmaz (2013b) dişilerde 12.23, erkeklerde 12.41 ve genel ortalama 12.32 kg, Saanen x Kıl Keçisi melezlerinde Şimşek ve Bayraktar (2006) dişilerde 13.91, erkeklerde 16.24 ve genel ortalama 14.14 kg olarak, Honamlı Keçilerinde Gök ve ark. (2015) dişilerde 22.1, erkeklerde 26.1 ve genel ortalama 24.1 kg olarak, Kilis keçilerinde Aktepe (2009) genel ortalama 18.6 kg, Salman (2009)

genel ortalama da 14.39 kg olarak, Kilis x Kıl Keçisi melezlerinde Keskin ve ark. (2016) genel ortalama da 10.7 kg olarak, Kilis x Saanen melezlerinde Salman (2009) genel ortalama da 12.38 kg olarak, Şam Keçisinde Keskin ve ark. (2016) genel ortalama da 10.1 kg olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucunda bulunan değerler Ankara Keçisi, Renkli Tiftik Keçisi, Ankara x Renkli Tiftik Keçisi melezleri, Norduz Keçisi, Kilis x Kıl melezi, Kilis x Saanen melezi, Şam Keçisi için verilen değerlerden genellikle yüksek, Kıl Keçisi ve Kilis Keçisi için verilen değerlerle genel olarak uyumlu, Honamlı Keçisi için bildirilen değerlerden ise düşük çıkmıştır.

Mahalli oğlaklarının 120. gün ağırlığı dişilerde 17.2, erkeklerde 17.6 ve genel ortalama da 17.4 kg olarak bulunmuştur. 120. gün ağırlığını, Ankara Keçilerinde Öztekin ve Akçapınar (1982) dişilerde 12.7, erkeklerde 14.2 kg, Yurtseven ve ark.(1998) genel ortalama da 20.202 kg, Özdemir ve Dellal (2009) dişilerde 12.2, erkeklerde 12.0 ve genel ortalama da 12.1 kg, Erol ve ark. (2014) dişilerde 15.28, erkeklerde 17.13 ve genel ortalama da 16.23 kg, Yeni (2003) dişilerde 12.20, erkeklerde 12.00 ve genel ortalama da 12.10 kg olarak, Renkli Tiftik Keçisinde Odabaşoğlu ve ark. (2007) genel ortalama da 14.37 kg, Yertürk ve Odabaşı (2007) dişilerde 11.654, erkeklerde 13.150 kg olarak, Ankara x Renkli Tiftik Keçisi melezlerinde Odabaşoğlu ve ark. (2007) dişilerde 14.55, erkeklerde 15.36 ve genel ortalama da 15.55 kg olarak, Norduz Keçilerinde Özel (2010) dişilerde 16.11, erkeklerde 16.41 ve genel ortalama da 17.39 kg olarak, Kıl Keçilerinde Oral ve Alinel (2006) genel ortalama da 17.32 kg, Atay ve ark. (2010) dişilerde 23.00, erkeklerde 26.43 ve genel ortalama da 24.54 kg, Erten ve Yılmaz (2013b) dişilerde 14.68, erkeklerde 14.61 ve genel ortalama da 14.65 kg olarak, Honamlı Keçilerinde Karadağ (2016) dişilerde 24.80, erkeklerde 28.82 kg olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucunda bulunan değerler Ankara Keçisi, Renkli Tiftik Keçisi, Ankara x Renkli Tiftik Keçisi melezleri, Norduz Keçisi için verilen değerlerden yüksek, Kıl Keçisi için verilen değerlerle genel olarak uyumlu, Honamlı Keçisi için bildirilen değerlerden ise düşük çıkmıştır.

Mahalli oğlaklarının 150. gün ağırlığı dişilerde 19.1, erkeklerde 19.6 ve genel ortalama da 17.3 kg olarak bulunmuştur. 150. gün ağırlığını, Ankara Keçilerinde Öztekin ve Akçapınar (1982) dişilerde 13.6, erkeklerde 15.3 kg, Özdemir ve Dellal (2009) dişilerde 14.1, erkeklerde 16.8 ve genel ortalama da 15.5 kg, Yeni (2003) dişilerde 15.10, erkeklerde 16.80 ve genel ortalama da 15.50 kg olarak, Renkli Tiftik Keçilerinde

Yertürk ve Odabaşı (2007) dişilerde 14.085, erkeklerde 16.415 kg olarak, Norduz Keçilerinde Özel (2010) dişilerde 16.86, erkeklerde 18.78 ve genel ortalama 18.90 kg olarak, Kıl Keçilerinde Oral ve Alinel (2006) genel ortalama 20.45 kg, Erten ve Yılmaz (2013b) dişilerde 16.84, erkeklerde 16.98 ve genel ortalama 16.91 kg olarak bulunmuşlardır. Araştırma sonucunda bulunan değerler Ankara Keçisi, Renkli Tiftik Keçisi, Norduz Keçisi için verilen değerlerden yüksek, Kıl Keçisi için verilen değerlerin bazılarında olarak bulunmuştur.

Mahalli oğlaklarının 180. gün ağırlığı dişilerde 21.1, erkeklerde 21.3 ve genel ortalama 21.2 kg olarak bulunmuştur. 180. gün ağırlığını, Ankara Keçilerinde Öztekin ve Akçapınar (1982) dişilerde 15.20, erkeklerde 17.30 kg, Yurtseven ve ark.(1998) genel ortalama 20.853 kg, Özdemir ve Dellal (2009) dişilerde 15.2, erkeklerde 18.5 ve genel ortalama 16.8 kg, Erol ve ark. (2014) dişilerde 18.39, erkeklerde 20.60 ve genel ortalama 19.54 kg, Yeni (2003) dişilerde 15.20, erkeklerde 18.50 ve genel ortalama 16.80 kg olarak, Renkli Tiftik Keçilerinde Odabaşıoğlu ve ark. (2007) genel ortalama 18.31 kg, Yertürk ve Odabaşı (2007) dişilerde 15.204, erkeklerde 18.404 kg olarak, Ankara x Renkli Tiftik Keçisi melezlerinde Odabaşıoğlu ve ark. (2007) dişilerde 18.81, erkeklerde 19.99 ve genel ortalama 20.50 kg olarak, Norduz Keçilerinde Özel (2010) dişilerde 18.09, erkeklerde 20.30 ve genel ortalama 20.30 kg olarak, Kıl Keçilerinde Oral ve Alinel (2006) genel ortalama 22.40 kg, Şimşek ve Bayraktar (2006) genel ortalama 18.86 kg, Erten ve Yılmaz (2013b) dişilerde 18.73, erkeklerde 18.81 ve genel ortalama 18.77 kg olarak, Saanen x Kıl Keçisi melezlerinde Şimşek ve Bayraktar (2006) genel ortalama 17.24 kg olarak, Honamlı Keçilerinde Gök ve ark. (2015) dişilerde 36.2, erkeklerde 41.9 ve genel ortalama 39.1 kg olarak bulunmuşlardır. Araştırma sonucunda bulunan değerler Ankara Keçisi, Renkli Tiftik Keçisi, Ankara x Renkli Tiftik Keçisi melezleri, Norduz Keçisi Kıl Keçisi için bildirilen değerlerden yüksek, Honamlı Keçisi için bildirilen değerlerden ise düşük çıkmıştır.

Çizelge 4.2. Oğlakların doğum, 30. gün, 60. gün, 90. gün, 120. gün, 150. gün ve 180. gün canlı ağırlıklarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları ve çoklu karşılaştırma test sonuçları

Faktörler	Doğum Ağırlığı		30. gün CA		60. gün CA		90. gün CA		120. gün CA		150. gün CA		180. gün CA	
	n	X±Sx	n	X±Sx	n	X±Sx	n	X±Sx	n	X±Sx	n	X±Sx	n	X±Sx
Adı Soyadı		**		**		*								
1. işletme	62	2.6±0.12b	58	7.1±0.35b	57	12.6±0.47b	53	15.7±0.62	39	18.1±0.73	39	20.2±0.76	32	21.7±0.87
2. işletme	153	2.4±0.09c	139	8.4±0.26a	134	13.5±0.34a	117	16.1±0.48	80	17.1±0.56	77	19.2±0.59	62	21.3±0.68
3. işletme	79	2.8±0.11a	70	8.4±0.32a	68	12.5±0.44b	57	15.5±0.59	47	16.9±0.71	45	18.6±0.74	34	20.4±0.88
Ana Yaşı		*												
2 Yaş	58	2.4±0.12c	55	7.9±0.34	52	13.1±0.46	46	16.2±0.61	33	17.8±0.74	33	19.7±0.76	25	21.0±0.88
3 Yaş	93	2.6±0.11b	85	8.0±0.30	84	12.8±0.41	71	15.5±0.57	49	17.0±0.67	49	18.8±0.69	41	20.7±0.81
4 Yaş	83	2.7±0.11ab	74	7.7±0.32	73	12.6±0.43	66	15.4±0.57	51	17.2±0.67	46	19.3±0.70	35	21.2±0.82
5 yaş ≤	60	2.7±0.12a	53	8.2±0.35	50	13.0±0.48	44	16.0±0.64	33	17.6±0.76	33	19.6±0.79	27	21.7±0.87
Cinsiyet														
Dişi	160	2.5±0.10	145	7.9±0.28	142	12.6±0.37	135	15.5±0.49	105	17.2±0.57	104	19.1±0.59	81	21.1±0.72
Erkek	134	2.7±0.10	122	8.0±0.29	117	13.1±0.38	92	16.1±0.54	61	17.6±0.66	57	19.6±0.68	47	21.3±0.80
Doğum Tipi				*				**		*				
İkiz	18	2.6±0.17	18	7.4±0.46b	18	12.3±0.62	14	14.6±0.85b	11	16.2±1.00b	11	18.6±1.04	10	20.8±1.07
Tekiz	276	2.6±0.05	249	8.5±0.15a	241	13.4±0.20	213	16.9±0.29a	155	18.5±0.32a	150	20.1±0.34	118	21.5±0.58
Doğum Ayı		**		**		**								
Mart	237	2.8±0.09a	215	6.6±0.24b	208	11.5±0.32b	192	15.8±0.43	131	17.3±0.52	129	19.3±0.53	121	20.7±0.50
Nisan	57	2.4±0.12b	52	9.3±0.34a	51	14.3±0.46a	35	15.8±0.65	35	17.5±0.73	32	19.4±0.76	7	21.6±1.17
Genel	294	2.6±0.09	267	7.9±0.26	259	12.9±0.35	227	15.8±0.48	166	17.4±0.56	161	19.3±0.58	128	21.2±0.71

*P<0.05, **P<0.01: Aynı sütunda faktör için değişik harf taşıyan ortalamalar arasındaki farklar önemlidir.

Oğlakların doğum-30. gün, 30-60. gün, 60-90. gün, 90-120. gün, 120-150. gün ve 150-180. gün canlı ağırlık artışlarına (CAA) ilişkin tanımlayıcı değerler Çizelge 4.3 'te verilmiştir. Çizelge 4.3 incelendiğinde, işletmelere göre canlı ağırlık artışı ortalamaları 1. işletme, 2. işletme ile 3. işletme işletmelerinde sırasıyla doğum – 30.gün CAA 124.0 ± 10.51 , 181.3 ± 7.35 ve 171.9 ± 4.52 g; 30-60.gün CAA 180.5 ± 5.28 , 169.9 ± 3.32 ve 133.4 ± 5.09 g; 60-90.gün CAA 163.7 ± 6.21 , 134.6 ± 4.40 ve 150.3 ± 6.99 g; 90 - 120. gün CAA 88.4 ± 5.02 , 62.1 ± 3.03 ve 60.6 ± 3.80 g; 120 - 150. gün CAA 57.0 ± 3.91 , 57.7 ± 2.78 ve 41.1 ± 3.02 ; 150 - 180. gün CAA 24.0 ± 3.14 , 67.7 ± 3.31 ve 22.2 ± 2.69 g olarak bulunmuştur.

Ana yaşına göre canlı ağırlık artışı ortalamaları 2, 3, 4 ile 5 yaş ve üzeri analardan doğan oğlaklarda sırasıyla doğum - 30. gün CAA 174.2 ± 9.63 , 174.5 ± 9.05 , 157.2 ± 10.16 ve 158.2 ± 8.50 g; 30 - 60. gün CAA 174.6 ± 6.14 , 160.5 ± 5.08 , 162.1 ± 4.40 ve 154.8 ± 6.19 g; 60 - 90. gün CAA 146.6 ± 7.53 , 136.8 ± 5.55 , 144.1 ± 6.49 ve 159.7 ± 6.99 g; 90 - 120. gün CAA 70.9 ± 6.10 , 62.9 ± 3.93 , 66.1 ± 4.06 ve 74.7 ± 5.09 g; 120 - 150. gün CAA 59.5 ± 4.81 , 51.6 ± 3.12 , 51.4 ± 3.30 ve 50.4 ± 4.64 g; 150 - 180. gün CAA 59.9 ± 6.86 , 46.6 ± 4.47 , 44.1 ± 5.40 ve 28.3 ± 4.49 g olarak bulunmuştur.

Cinsiyete göre canlı ağırlık artışı ortalamaları dişi ve erkek oğlaklarda sırasıyla doğum - 30. gün CAA 166.9 ± 6.36 ve 165.7 ± 7.32 g; 30 - 60. gün CAA 157.9 ± 3.69 ve 168.4 ± 3.91 g; 60 - 90. gün CAA 136.8 ± 3.99 ve 157.9 ± 5.41 g; 90 - 120. gün CAA 64.3 ± 2.61 ve 74.0 ± 4.38 g; 120 - 150. gün CAA 51.4 ± 2.34 ve 55.6 ± 3.32 g; 150 - 180. gün CAA 45.1 ± 3.61 ve 44.0 ± 4.23 g olarak bulunmuştur. Doğum - 30. gün ile 150 - 180. gün CAA hariç tüm dönemlerde erkekler dişilere oranla daha yüksek canlı ağırlık artışı göstermişlerdir.

Doğum tipine göre canlı ağırlık artışı ortalamaları ikiz ve tekiz doğan oğlaklarda sırasıyla doğum - 30. gün canlı ağırlık artışı 141.9 ± 12.02 ve 168.2 ± 5.06 g; 30 - 60. gün canlı ağırlık artışı 172.0 ± 9.60 ve 162.0 ± 2.81 g; 60 - 90. gün canlı ağırlık artışı 120.0 ± 11.90 ve 147.0 ± 3.40 g; 90 - 120. gün canlı ağırlık artışı 63.6 ± 10.66 ve 68.1 ± 2.38 g; 120 - 150. gün canlı ağırlık artışı 81.7 ± 8.48 ve 50.8 ± 1.85 g; 150 - 180. gün canlı ağırlık artışı 72.6 ± 5.94 ve 42.3 ± 2.84 g olarak bulunmuştur.

Doğum ayına göre canlı ağırlık artışı ortalamaları Mart ve Nisan aylarında doğan oğlaklarda sırasıyla doğum - 30. gün canlı ağırlık artışı 144.5 ± 3.75 ve 256.8 ± 13.20 g; 30 - 60. gün canlı ağırlık artışı 163.4 ± 3.04 ve 159.7 ± 5.86 g; 60 - 90. gün canlı ağırlık

artışı 157.5 ± 2.98 ve 78.8 ± 6.43 g; 90 - 120. gün canlı ağırlık artışı 72.4 ± 2.65 ve 50.9 ± 3.68 g; 120 - 150. gün canlı ağırlık artışı 54.8 ± 2.09 ve 45.1 ± 4.45 g; 150 - 180. gün canlı ağırlık artışı 44.1 ± 2.70 ve 55.5 ± 19.65 g olarak bulunmuştur.

Genel ortalama canlı ağırlık artışı ortalamaların doğum - 30., 30. - 60., 60. - 90. , 90. - 120. , 120. - 150. ve 150. - 180. gün dönemlerde sırasıyla 166.4 ± 4.80 , 162.7 ± 2.70 , 145.4 ± 3.30 , 67.8 ± 2.33 , 52.9 ± 1.92 ve 44.7 ± 2.75 g olduğu, oğlak yaşının büyümesiyle canlı ağırlık artışının azaldığı görülmüş olup, oğlakların çeşitli zaman aralıklarında canlı ağırlık artışlarının gösterildiği Şekil 4.2 'de bu azalış görsel olarak verilmiştir.

Çizelge 4.3. Oğlakların doğum-30. gün, 30-60. gün, 60-90. gün, 90-120. gün, 120-150. gün ve 150-180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin tanımlayıcı değerler

Faktörler	n	Doğum - 30. gün CAA			n	30 - 60. gün CAA			n	60 - 90. gün CAA		
		X±Sx	En Çok	En Az		X±Sx	En Çok	En Az		X±Sx	En Çok	En Az
Adı Soyadı												
1. işletme	58	124.0±10.51	374.74	6.74	57	180.5±5.28	301.19	66.55	53	163.7±6.21	240.37	33.75
2. işletme	139	181.3±7.35	464.60	19.87	134	169.9±3.32	256.99	47.06	117	134.6±4.40	248.39	36.93
3. işletme	70	171.9±4.52	252.98	67.31	68	133.4±5.09	261.31	54.94	57	150.3±6.99	242.63	33.75
Ana Yaşı												
2 Yaş	55	174.2±9.63	392.73	6.74	52	174.6±6.14	301.19	86.51	46	146.6±7.53	241.29	56.87
3 Yaş	85	174.5±9.05	455.15	15.92	84	160.5±5.08	281.56	54.94	71	136.8±5.55	222.09	33.75
4 Yaş	74	157.2±10.16	464.60	8.42	73	162.1±4.40	252.18	47.06	66	144.1±6.49	225.93	36.93
5 yaş ≤	53	158.2±8.50	335.92	14.06	50	154.8±6.19	261.31	71.66	44	159.7±6.99	248.39	33.75
Cinsiyet												
Dişi	145	166.9±6.36	464.60	14.06	142	157.9±3.69	281.56	54.94	135	136.8±3.99	248.39	33.75
Erkek	122	165.7±7.32	411.56	6.74	117	168.4±3.91	301.19	47.06	92	157.9±5.41	242.63	36.93
Doğum Tipi												
İkiz	18	141.9±12.02	268.12	62.37	18	172.0±9.60	248.95	104.48	14	120.0±11.90	214.23	63.19
Tekiz	249	168.2±5.06	464.60	6.74	241	162.0±2.81	301.19	47.06	213	147.0±3.40	248.39	33.75
Doğum Ay												
Mart	215	144.5±3.75	285.61	6.74	208	163.4±3.04	301.19	54.94	192	157.5±2.98	248.39	38.33
Nisan	52	256.8±13.20	464.60	120.14	51	159.7±5.86	252.18	47.06	35	78.8±6.43	225.00	33.75
Genel	267	166.4±4.80	464.60	6.74	259	162.7±2.70	301.19	47.06	227	145.4±3.30	248.39	33.75

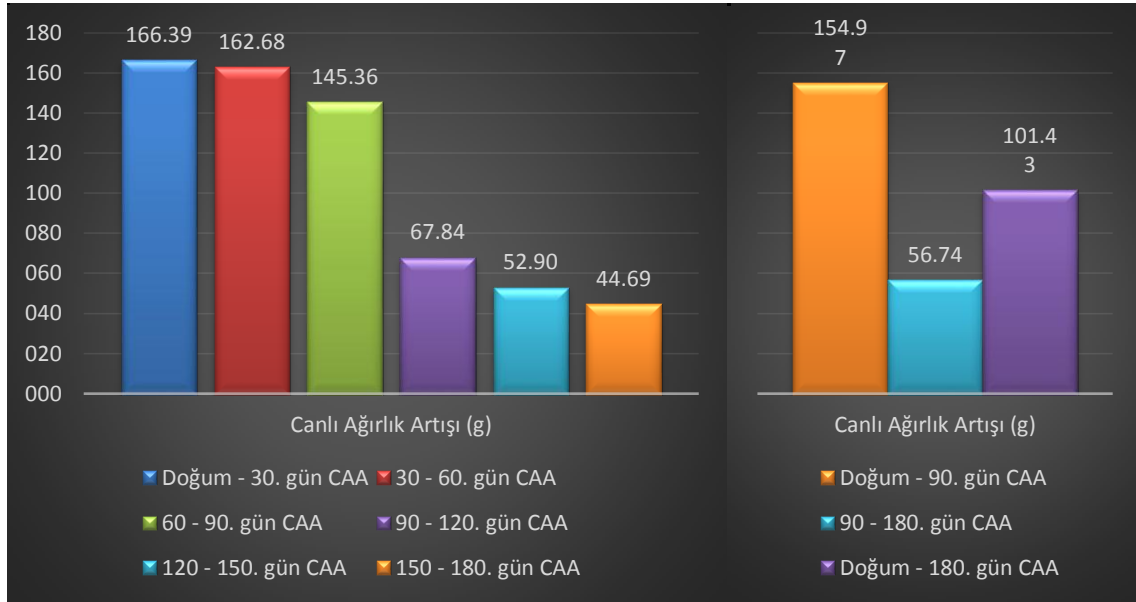
Çizelge 4.3. Oğlakların doğum-30. gün, 30-60. gün, 60-90. gün, 90-120. gün, 120-150. gün ve 150-180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin tanımlayıcı değerler (**devam**)

Faktörler	90 - 120. gün CAA				120 - 150. gün CAA				150 - 180. gün CAA			
	n	X±Sx	En Çok	En Az	n	X±Sx	En Çok	En Az	n	X±Sx	En Çok	En Az
Adı Soyadı												
1. işletme	39	88.4±5.02	142.69	22.25	39	57.0±3.91	129.86	6.61	32	24.0±3.14	85.29	3.04
2. işletme	80	62.1±3.03	134.83	16.50	77	57.7±2.78	126.13	9.42	62	67.7±3.31	157.50	6.79
3. işletme	47	60.6±3.80	118.02	15.79	45	41.1±3.02	100.68	4.52	34	22.2±2.69	64.58	3.36
Ana Yaşı												
2 yaş	33	70.9±6.10	136.47	16.50	33	59.5±4.81	122.20	12.51	25	59.9±6.86	130.20	5.71
3 yaş	49	62.9±3.93	135.21	21.15	49	51.6±3.12	88.99	9.42	41	46.6±4.47	99.77	3.52
4 yaş	51	66.1±4.06	142.69	21.81	46	51.4±3.30	126.13	6.61	35	44.1±5.40	157.50	3.04
5 yaş ≤	33	74.7±5.09	139.64	15.79	33	50.4±4.64	129.86	4.52	27	28.3±4.49	86.09	3.36
Cinsiyet												
Dişi	105	64.3±2.61	127.04	15.79	104	51.4±2.34	122.20	4.52	81	45.1±3.61	157.50	3.36
Erkek	61	74.0±4.38	142.69	16.50	57	55.6±3.32	129.86	10.48	47	44.0±4.23	130.20	3.04
Doğum Tipi												
İkiz	11	63.6±10.66	122.20	21.97	11	81.7±8.48	126.13	22.65	10	72.6±5.94	98.93	46.88
Tekiz	155	68.1±2.38	142.69	15.79	150	50.8±1.85	129.86	4.52	118	42.3±2.84	157.50	3.04
Doğum Ay												
Mart	131	72.4±2.65	142.69	16.50	129	54.8±2.09	129.86	4.52	121	44.1±2.70	130.20	3.04
Nisan	35	50.9±3.68	134.83	15.79	32	45.1±4.45	100.68	6.61	7	55.5±19.65	157.50	16.14
Genel	166	67.8±2.33	142.69	15.79	161	52.9±1.92	129.86	4.52	128	44.7±2.75	157.50	3.04

Çizelge 4.4. Oğlakların doğum-90. gün, 90-180. gün, ve doğum -180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin tanımlayıcı değerler

Faktörler	Doğum - 90. gün CAA			90 - 180. gün CAA			Doğum - 180. gün CAA					
	n	X±Sx	En Çok	En Az	n	X±Sx	En Çok	En Az	n	X±Sx	En Çok	En Az
Adı Soyadı												
1. işletme	53	153.6±4.96	244.86	71.70	32	60.5±2.59	94.08	33.37	32	104.5±3.54	152.23	61.95
2. işletme	117	157.9±3.10	246.42	75.57	62	61.9±1.88	97.65	26.25	62	102.6±1.75	136.06	77.22
3. işletme	57	150.2±3.32	223.17	103.62	34	43.7±2.19	77.69	19.79	34	96.4±1.93	129.33	66.05
Ana Yaşı												
2 yaş	46	162.9±5.05	244.86	106.29	25	60.0±3.51	91.82	26.25	25	103.0±2.41	128.37	84.21
3 yaş	71	152.7±4.01	220.15	71.70	41	55.7±2.27	81.19	23.32	41	99.3±2.50	144.27	64.25
4 yaş	66	151.9±3.82	246.42	79.19	35	57.1±2.59	97.65	30.21	35	102.2±2.43	138.84	61.95
5 yaş ≤	44	154.9±4.41	239.54	90.54	27	54.8±3.61	91.04	19.79	27	102.3±3.43	152.23	66.05
Cinsiyet												
Dişi	135	152.9±2.64	246.42	71.70	81	55.6±1.79	97.65	19.79	81	100.7±1.64	144.27	64.25
Erkek	92	158.0±3.59	244.86	75.57	47	58.7±2.39	94.08	23.32	47	102.6±2.34	152.23	61.95
Doğum Tipi												
İkiz	14	137.5±8.95	196.32	94.62	10	69.3±4.96	91.82	36.43	10	99.5±4.18	114.93	78.39
Tekiz	213	156.1±2.19	246.42	71.70	118	55.7±1.46	97.65	19.79	118	101.6±1.42	152.23	61.95
Doğum Ay												
Mart	192	154.3±2.23	244.86	71.70	121	56.8±1.44	94.08	19.79	121	101.0±1.34	152.23	61.95
Nisan	35	158.8±6.65	246.42	99.20	7	56.0±9.04	97.65	26.25	7	109.3±8.20	136.06	86.36
Genel	227	155.0±2.14	246.42	71.70	128	56.7±1.43	97.65	19.79	128	101.4±1.34	152.23	61.95

Oğlakların doğum-90. gün, 90-180. gün, ve doğum -180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin tanımlayıcı değerler Çizelge 4.4 'de verilmiştir. Çizelge 4.4 incelendiğinde genel ortalamada doğum-90. gün, 90-180. gün, ve doğum -180. gün canlı ağırlık artışlarının sırasıyla 155.0 ± 2.14 , 56.7 ± 1.43 ve 101.4 ± 1.34 g olduğu görülmektedir. Oğlakların sütten kesimine kadar olan ilk 3 aylık dönemde canlı ağırlık artışının daha yüksek olduğu Şekil 4.2 'de grafikten de görülebilir.

Şekil 4.2. Oğlakların çeşitli zaman aralıklarında canlı ağırlık artışları.

Oğlakların doğum-30. gün, 30-60. gün, 60-90. gün, 90-120. gün, 120-150. gün ve 150-180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları Çizelge 4.5 'de verilmiştir. Çizelge 4.5 incelendiğinde yetiştirici bakımından gruplar arasındaki farkın tüm dönemlerde çok önemli olarak ($P < 0.01$), doğum-30, 30-60, 60-90, 90-120, 120-150 ve 150-180. gün canlı ağırlık artışları sırasıyla 1. işletme işletmesinde 150.2, 183.2, 121.4, 81.7, 68.1 ve 23.5 g, 2. işletme işletmesinde 198.1, 170.5, 101.7, 58.2, 66.4 ve 68.3 g, 3. işletme işletmesinde ise 184.9, 135.9, 117.7, 57.2, 53.4 ve 22.7 g olarak bulunmuştur.

Ana yaşı yönünden gruplar arasında fark bulunmamış olup ($P > 0.05$) 3 yaşlı analardan doğan oğlakların doğum-30. gün ağırlığı hariç diğer tüm dönemlerde en düşük canlı ağırlık artışı gösterdikleri görülmüştür.

Cinsiyet yönünden gruplar arasındaki farkın yalnızca 30 - 60. gün ve 60 - 90. gün dönemlerde önemli bulunduğu ($P<0.05$), doğum-30, 30-60, 60-90, 90-120, 120-150 ve 150-180. gün canlı ağırlık artışları sırasıyla dişilerde 176.7, 158.1, 107.6, 63.8, 61.9 ve 37.8 g, erkeklerde ise 178.7, 168.3, 119.7, 67.6, 63.5 ve 38.5 g olduğu, tüm dönemlerde dişilerin erkeklere oranla daha az canlı ağırlık artışı gösterdikleri görülmüştür.

Doğum tipi yönünden gruplar arasındaki fark doğum - 30. gün, 60 - 90. gün dönemlerinde önemli, 120 - 150. Gün döneminde ise çok önemli fark ($P<0.01$) bulunmuş olup, diğer dönemlerde ise fark görülmemiştir ($P>0.05$). Doğum ayı yönünden ise doğum - 30. gün, 60 - 90. gün ve 90 - 120. gün dönemlerinde farkın bulunduğu görülmektedir ($P<0.05$). Doğum ayı yönünden doğum-30, 60-90 ve 90-120. Gün dönemlerinde farkın çok önemli ($P<0.01$), bunların dışındaki dönemlerde ise önemsiz ($P>0.05$) olarak bulunmuş, Mart ayında doğan oğlaklar doğumdan 60. güne kadar Nisan ayında doğanlara oranla daha az canlı ağırlık artışı göstermelerine rağmen 60. günden sonra daha yüksek canlı ağırlık artışı göstermişlerdir.

Çizelge 4.5. Oğlakların doğum-30. gün, 30-60. gün, 60-90. gün, 90-120. gün, 120-150. gün ve 150-180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları

Faktörler	Doğum - 30. gün		30 - 60. gün CAA		60 - 90. gün CAA		90 - 120. gün CAA		120 - 150. gün CAA		150 - 180. gün CAA	
	n	X±Sx	n	X±Sx	n	X±Sx	n	X±Sx	n	X±Sx	n	X±Sx
Adı Soyadı		**		**		**		**		**		**
1. işletme	58	150.2±12.22b	57	183.2±7.87a	53	121.4±8.31a	39	81.7±6.61a	39	68.1±5.50a	32	23.5±7.00b
2. işletme	139	198.1±8.91a	134	170.5±5.69a	117	101.7±6.49c	80	58.2±5.06b	77	66.4±4.29a	62	68.3±5.44a
3. işletme	70	184.9±11.32a	68	135.9±7.26b	57	117.7±7.96b	47	57.2±6.37b	45	53.4±5.37b	34	22.7±7.02b
Ana Yaşı												
2 yaş	55	182.8±11.84	52	171.2±7.61	46	119.2±8.21	33	70.0±6.64	33	64.2±5.53	25	38.4±7.06
3 yaş	85	181.3±10.56	84	159.0±6.82	71	104.7±7.58	49	61.0±6.02	49	59.4±5.02	41	33.9±6.47
4 yaş	74	166.8±11.11	73	162.3±7.12	66	112.7±7.68	51	63.0±6.01	46	62.1±5.13	35	41.4±6.57
5 yaş ≤	53	179.9±12.27	50	160.4±7.92	44	117.9±8.58	33	68.8±6.86	33	64.9±5.72	27	38.9±6.94
Cinsiyet				*		*						
Dişi	145	176.7±9.71	142	158.1±6.20b	135	107.6±6.62b	105	63.8±5.11	104	61.9±4.27	81	37.8±5.74
Erkek	122	178.7±9.96	117	168.3±6.40a	92	119.7±7.29a	61	67.6±5.91	57	63.5±4.98	47	38.5±6.41
Doğum Tipi		*				*				**		
İkiz	18	160.3±16.21b	18	163.4±10.36	14	101.6±11.40b	11	65.2±9.06	11	76.3±7.54a	10	41.6±8.54
Tekiz	249	195.2±5.28a	241	163.0±3.41	213	125.6±3.86a	155	66.3±2.87	150	49.0±2.45b	118	34.7±4.62
Doğum Ayı		**				**		**				
Mart	215	124.6±8.37b	208	162.7±5.34	192	152.3±5.82a	131	74.6±4.66a	129	66.1±3.88	121	41.5±4.04
Nisan	52	230.8±11.89a	51	163.7±7.64	35	74.9±8.68b	35	56.8±6.54b	32	59.2±5.54	7	34.7±9.33
Genel	267	177.7±9.06	259	163.2±5.80	227	113.6±6.44	166	65.7±5.04	161	62.7±4.22	128	38.1±5.70

*P<0.05, **P<0.01: Aynı sütunda faktör için değişik harf taşıyan ortalamalar arasındaki farklar önemlidir.

Oğlakların doğum-90. gün, 90-180. gün ve doğum -180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları Çizelge 4.6 'da verilmiştir. Çizelge 4.6 incelendiğinde ana yaşı, cinsiyet ve doğum ayı yönünden dönemler arasında fark bulunmamasına rağmen yetiştiriciler bakımından 90-180. gün ve doğum tipi bakımından ise doğum-90 günlük dönemde çok önemli düzeyde farkın bulunduğu ($P<0.01$), doğum-180.gün arası olan 6 aylık dönemde incelenen faktörler arasında farkın bulunmadığı görülmektedir ($P>0.05$). Oğlaklar genel ortalama doğumdan süttten kesime (90. gün) kadarki dönemde 146.0 g, süttten kesimden 180. güne kadar ki dönemde 57.3 g, doğumdan 180. güne kadarki dönemde ise 103.6 g günlük canlı ağırlık artışı göstermişlerdir. Süt emme döneminde oğlakların gelişiminin daha iyi olduğu görülmektedir.

Mahalli oğlaklarında doğum-90.gün canlı ağırlık artışı dişi oğlaklarda 143.2, erkek oğlaklarda 148.8 ve genel ortalama 146.0 g olarak bulunmuştur. Doğum – 90.gün canlı ağırlık artışını Kıl keçilerinde Şimşek ve Bayraktar (2006) genel ortalama 147 g, Erten ve Yılmaz (2013b) dişilerde 100.46, erkeklerde 104.57 ve genel ortalama 102.51 g olarak, Saanen x Kıl Keçisi melezlerinde Şimşek ve Bayraktar (2006) genel ortalama 124 g olarak, Kilis Keçilerinde Salman (2009) 125.6 g, Kilis x Saanen melezlerinde Salman (2009) 103.2 g olarak, Honamlı keçilerinde Gök ve ark.(2015) dişilerde 199, erkeklerde 238 ve genel ortalama ise 218 g olarak, Norduz keçilerinde Özel (2010) dişilerde 126.3, erkeklerde 120.6 ve genel ortalama 132.1 g olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucunda bulunan değerler Renkli Tiftik Keçisi, Kıl Keçisi, Kilis Keçisi, Norduz Keçisi, Kıl x Saanen ve Kıl x Kilis Keçisi melezleri için verilen değerlerden yüksek, Honamlı Keçisi için verilen değerlerden daha düşük çıkmıştır.

Mahalli oğlaklarında 90-180.gün canlı ağırlık artışı dişi, erkek oğlaklarda ve genel ortalama 57.7 g olarak bulunmuştur. 90 – 180.gün canlı ağırlık artışını Kıl Keçilerinde Şimşek ve Bayraktar (2006) genel ortalama 54 g, Erten ve Yılmaz (2013b) dişilerde 73.82, erkeklerde 70.12 ve genel ortalama 71.97 g olarak, Saanen x Kıl Keçisi melezlerinde Şimşek ve Bayraktar (2006) genel ortalama 55 g olarak, Honamlı keçilerinde Gök ve ark.(2015) dişilerde 156, erkeklerde 176 ve genel ortalama ise 166 g olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucunda bulunan değerler Kıl keçisi için bulunan değerler ile uyumlu, Kıl x Saanen Keçisi melezleri için verilen

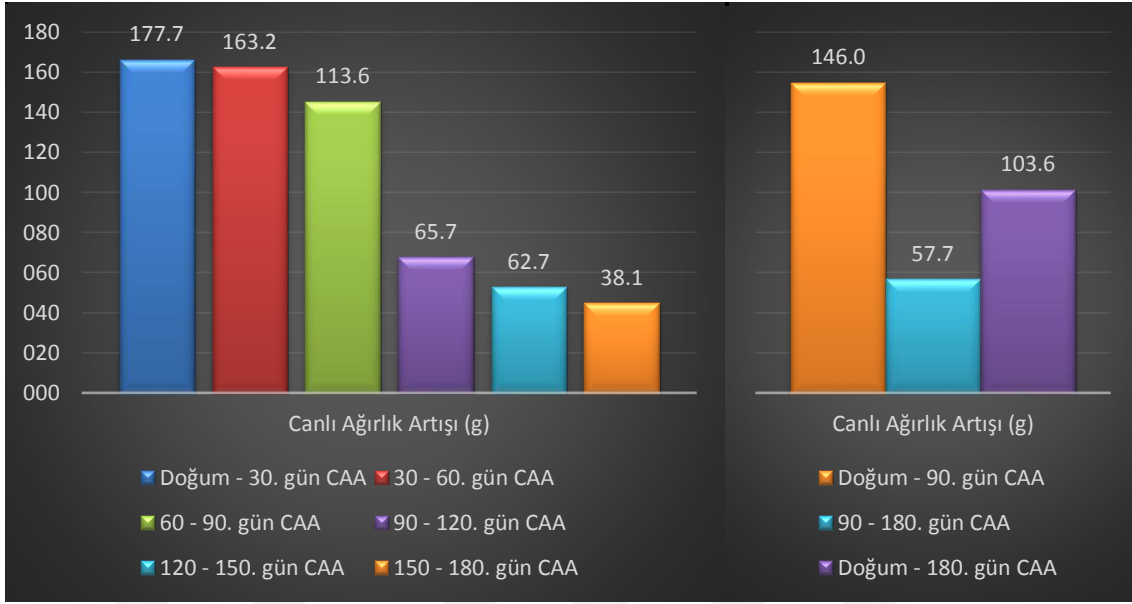
değerlerden yüksek, Honamlı Keçisi için verilen değerlerden daha düşük çıkmıştır.

Mahalli oğlaklarında doğum-180.gün canlı ağırlık artışı dişi oğlaklarda 103.3, erkek oğlaklarda 103.9 ve genel ortalama 103.6 g olarak bulunmuştur. Doğum – 180.gün canlı ağırlık artışını Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk ve Odabaşı (2007) dişilerde 73, erkeklerde 90 g olarak, Kıl Keçilerinde Erten ve Yılmaz (2013b) dişilerde 87.24, erkeklerde 87.35 ve genel ortalama 87.24 g olarak, Honamlı keçilerinde Gök ve ark.(2015) dişilerde 178, erkeklerde 207 ve genel ortalama 192 g olarak, Norduz keçilerinde Özel (2010) dişilerde 83.6, erkeklerde 95.8 ve genel ortalama 96.5 g olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucunda bulunan değerler Renkli Tiftik Keçisi, Kıl Keçisi ve Norduz Keçisi için verilen değerlerden yüksek, Honamlı Keçisi için verilen değerlerden daha düşük çıkmıştır.

Çizelge 4.6. Oğlakların doğum-90. gün, 90-180. gün, ve doğum -180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları

Faktörler	Doğum - 90. gün CAA		90 - 180. gün CAA		Doğum - 180. gün CAA	
	n	X±Sx	n	X±Sx	n	X±Sx
Adı Soyadı				**		
1. işletme	53	145.2±6.86	32	62.6±4.52a	32	106.6±4.80
2. işletme	117	151.2±5.35	62	64.8±3.51a	62	105.6±3.73
3. işletme	57	141.5±6.57	34	45.7±4.54b	34	98.5±4.82
Ana Yaşı						
2 yaş	46	153.1±6.77	25	56.2±4.56	25	103.8±4.85
3 yaş	71	143.0±6.25	41	54.9±4.18	41	101.1±4.44
4 yaş	66	140.7±6.34	35	58.3±4.25	35	103.7±4.51
5 yaş ≤	44	147.1±7.08	27	61.3±4.49	27	105.7±4.76
Cinsiyet						
Dişi	135	143.2±5.47	81	57.7±3.71	81	103.3±3.94
Erkek	92	148.8±6.02	47	57.7±4.14	47	103.9±4.40
Doğum Tipi		**				
İkiz	14	133.5±9.41b	10	62.5±5.52	10	101.9±5.86
Tekiz	213	158.4±3.18a	118	52.9±2.99	118	105.2±3.17
Doğum Ay						
Mart	192	143.1±4.80	121	59.8±2.61	121	99.5±2.77
Nisan	35	148.8±7.16	7	55.6±6.03	7	107.6±6.41
Genel	227	146.0±5.32	128	57.7±3.68	128	103.6±3.91

*P<0.05, **P<0.01: Aynı sütunda faktör için değişik harf taşıyan ortalamalar arasındaki farklar önemlidir.

Şekil 4.3. Oğlakların çeşitli dönem canlı ağırlık artışları

4.2. Keçilerde Döl Verimi

Mahalli keçilerinin bazı döl verim ve yaşama gücü özellikleri Çizelge 4.7 'de verilmiştir. Çizelge 4.7 incelendiğinde aşım ve doğum sonuçlarına göre kısırılık oranı (%), doğum oranı (%), ikizlik oranı (%), Tekealtı keçi başına oğlak sayısı, doğuran keçi başına oğlak sayısı (%) ve gebelik üretkenliği (kg) sırasıyla % 5, % 95, % 3.16, 0.98, 1.03ve 267.63 kg; büyütme sonuçlarına göre yaşama gücü oranı (%), Tekealtı keçi başına sütten kesilen ya da satılan oğlak (%), doğuran keçi başına, sütten kesilen ya da satılan oğlak (%) sırasıyla % 97.62, % 95.67 ve % 100.7 olarak bulunmuştur.

Doğum Oranını (%) Akkeçilerde Coşkun (2003) 79.14, 94.1, 100, Bozoğlu (2012) 71.43, Ankara Keçisinde Yurtseven ve ark. (1998) 87.5 - 90.0, Erol ve ark. (2014) 87.8, Kıl Keçisinde Şimşek ve ark. (2006) 93 - 96, Erten ve Yılmaz (2013 a, b) 94.87, Kırk (2013) 85.90, Honamlı Keçilerinde Karadağ (2016) 87.06, Bornova Keçilerinde Şengonca ve ark. (2002) 96.7, Kilis Keçilerinde Eker ve Tuncel (1972) 96.62, Keskin ve ark. (1996) 89.74, Kilis x Saanen F₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 94.44, Kilis x Saanen G₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 94.64, Norduz Keçilerinde Bingöl ve ark. (2011) 98, Kırk (2013) 87.06, Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk ve Odabaş (2007) 67.39 - 77.27 olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan

% 95 doğum oranı bulunan diğer değerler ile uyumludur.

Çizelge 4.7. Mahalli keçilerinde bazı döl verim özellikleri

Parametreler;	
Teke alı keçi sayısı (baş)	300
Kısır kalan keçi sayısı (baş)	15
Tekiz doğuran keçi sayısı	276
İkiz doğuran keçi sayısı (baş)	9
Doğuran keçi sayısı (baş)	285
İkiz doğan oğlak sayısı (baş)	18
Sütten kesime kadar ölen oğlak sayısı (baş)	7
Oğlakların doğum ağırlığı toplamı (kg)	802,88
Aşım ve doğum sonuçlarına göre;	
(i) Kısırlık oranı (%)	5
(ii) Doğum oranı (%) (Fertility)	95
(iii) İkizlik oranı (%)	3.16
(iv) Tekealtı keçi başına oğlak sayısı (Fecundity)	0.98
(v) Doğuran keçi başına oğlak sayısı (Litter size)	1.03
(vi) Gebelik üretkenliği (Gestation Productivity) (kg)	267.63
Büyütme sonuçlarına göre;	
(i) Yaşama gücü oranı (%)	97.62
(ii) Tekealtı keçi başına sütten kesilen ya da satılan oğlak (%)	95.67
(iii) Doğuran keçi başına, sütten kesilen ya da satılan oğlak (%)	100.7

Kısırlık Oranını (%) Akkeçilerde Coşkun (2003) % 21.0, 5.9, 0.0, Bozoğlu (2012) 28.57, Ankara Keçilerinde Erol ve ark. (2014) 12.2, Bornova Keçilerinde Şengonca ve ark. (2002) 0.93, Honamlı Keçilerinde Karadağ (2016) 13.0, Kıl Keçilerinde Şimşek ve ark. (2006) 0.03 - 0.06, Erten ve Yılmaz (2013 a, b) 5.13, Kırk (2013) 8.7, Kilis Keçilerinde Eker ve Tuncel (1972) 2.63, Keskin ve ark. (1996) 0, Kilis x Saanen F₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 2.68, Kilis x Saanen G₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 2, Norduz Keçilerinde Kırk (2013) 8.3 ve Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk ve Odabaş (2007) 15.91 - 26.09 olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan % 5 kısırlık oranı bulunan diğer değerler ile genel olarak uyumludur.

İkizlik Oranını (%) Akkeçilerde Coşkun (2003) 13.33, 31.25, 45.83 Bozoğlu (2012) 50, Ankara Keçilerinde Erol ve ark. (2014) 30.5, Bornova Keçilerinde Şengonca ve ark. (2002) İkizliği 44.33 ve üçüzlüğü 12.56, Honamlı Keçilerinde Karadağ (2016) 28.37, Kıl Keçilerinde Erten ve Yılmaz (2013 a, b) 17.91, Kırk (2013) 14.7, Kilis

Keçilerinde Eker ve Tuncel (1972) 30.74, Keskin ve ark. (1996) 42.86, Salman (2009) 31.7, Kilis x Saanen melezlerinde Salman (2009) 40.68, Kilis x Saanen F₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 75.29, Kilis x Saanen G₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 57.55, Norduz Keçilerinde Bingöl ve ark. (2011) 30, Kırk (2013) 24.3 ve Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk ve Odabaş (2007) 6.45 - 8.82 olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan % 3.16 ikizlik oranı bulunan diğer değerlerden düşük olarak bulunmuştur.

Tekealtı keçi başına oğlak sayısını (Fecundity) Akkeçilerde Coşkun (2003) 0.89, 1.23, 1.46, Ankara Keçilerinde Erol ve ark. (2014) 1.01, Bornova Keçilerinde Şengonca ve ark. (2002) 1.6, Honamlı Keçilerinde Karadağ (2016) 1.11, Kıl Keçilerinde Şimşek ve ark. (2006) 1.18 – 1.46, Erten ve Yılmaz (2013 a, b) 1.01, Kırk (2013) 0.98, Kilis Keçilerinde Eker ve Tuncel (1972) 1.27, Keskin ve ark. (1996) 1.28, Kilis x Saanen F₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 1.2, Kilis x Saanen G₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 1.54, Norduz Keçilerinde Bingöl ve ark. (2011) 1.27, Kırk (2013) 1.08 ve Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk ve Odabaş (2007) 0.74 - 0.84 olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 0.98 Tekealtı keçi başına oğlak sayısı bulunan diğer değerler ile genel olarak uyumludur.

Doğuran keçi başına oğlak sayısını (Litter size) Akkeçilerde Coşkun (2003) 1.13, 1.31, 1.46, Bozoğlu (2012) 2.5, Ankara Keçilerinde Erol ve ark. (2014) 1.16, Bornova Keçilerinde Şengonca ve ark. (2002) 1.7, Honamlı Keçilerinde Karadağ (2016) 1.28, Kıl Keçilerinde Şimşek ve ark. (2006) 1.41 - 1.51, Erten ve Yılmaz (2013 a, b) 1.18, Kırk (2013) 1.14, Kilis Keçilerinde Eker ve Tuncel (1972) 1.31, Keskin ve ark. (1996) 1.42, Salman (2009) 1.24, Kilis x Saanen melezlerinde Salman (2009) 1.47, Kilis x Saanen F₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 1.27, Kilis x Saanen G₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 1.62, Norduz Keçilerinde Bingöl ve ark. (2011) 1.30, Kırk (2013) 1.24 ve Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk ve Odabaş (2007) 1.06 - 1.09 olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 1.03 doğuran keçi başına oğlak sayısı bulunan diğer değerler ile genel olarak uyumludur.

Yaşama gücünü (%) Ankara Keçilerinde Özekin ve Akçapınar (1983) 86.9 - 89.0, Yurtseven ve ark. (1998) 86.11, Erol ve ark. (2014) 93.1, Bornova Keçilerinde Şengonca ve ark. (2002) 95.93, Honamlı keçisinde Karadağ (2016) 80.0, Kilis Keçilerinde Eker ve Tuncel (1972) 93.5, Keskin ve ark. (1996) 100.0, Salman (2009)

86.3, Kilis x Saanen melezlerinde Salman (2009) 50.3, Kilis x Saanen F₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 95.2, Kilis x Saanen G₁ melezlerinde Eker ve Tuncel (1972) 95.3, Norduz Keçilerinde Bingöl ve ark. (2011) 98.5 ve Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk ve Odabaş (2007) 81.82 - 89.19 olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan % 97.62 yaşama gücü oranı bulunan diğer değerler ile genel olarak uyumludur.

Araştırma sonucunda bulunan 267.63 kg Gebelik Üretkenliği, Erol ve ark. (2014) Ankara Keçileri için buldukları 273,09 kg ve Şimşek ve ark. (2006) Kıl Keçisi için buldukları 375.9 - 458.3 kg değerlerinden düşük olarak bulunmuştur.

4.3. Keçilerde Süt Verim Özellikleri

Mart-Nisan aylarında doğum yapmış 285 baş keçiden kulak numarası mevcut olan 240 baş keçinin Ağustos ayı ortalarına kadar devam eden laktasyon periyodu süresince 30 gün ara ile yapılan süt kontrolleri ile belirlenen süt verim özellikleri Çizelge 4.88 'de verilmiştir.

Laktasyon süresi (gün), laktasyon süt verimi (kg) ve GOSV (g) ortalamaları sırasıyla 1. işletmede 162.7±1.73 gün, 120.7±5.53 kg ve 746.9±35.91 g; 2. işletmede 157.6±1.36 gün, 149.6±4.73 kg ve 942.8±27.29 g; 3. işletmede 151.8±2.24 gün, 143.4±5.21 kg ve 948.5±34.40 g olarak belirlenmiştir. Söz konusu süt verim özellikleri tekiz doğuran keçilerde sırasıyla 157.4±1.07 gün, 140.6±3.25 kg ve 893.8±20.08 g; ikiz doğuran keçilerde sırasıyla 152.8±3.80 gün, 153.9±10.66 kg ve 1001.8±59.72 g; doğum ayına göre sırasıyla Mart ayında doğuranlarda sırasıyla 162.3±0.77 gün, 145.9±3.44 kg ve 898.5±20.91 g; Nisan ayında doğuranlarda sırasıyla 132.3±1.95 gün, 121.5±6.65 kg ve 918.0±48.18 g olarak belirlenmiştir. Keçi yaşına göre laktasyon süresi, laktasyon süt verimi ve GOSV sırasıyla 2 yaşlı keçilerde 159.1±2.08 gün, 134.5±8.03 kg ve 840.2±47.50 g; 3 yaşlı keçilerde 154.9±2.19 gün, 130.9±5.47 kg ve 842.4±33.16 g; 4 yaşlı keçilerde 157.1±1.79 gün, 154.9±5.32 kg ve 991.5±33.83 g; 5 ve üzeri yaştaki keçilerde 158.0±2.10 gün, 146.1±6.21 kg ve 927.2±38.83 g olarak belirlenmiş ve genel ortalamalar ise sırasıyla 157.1±1.03 gün, 141.6±3.12 kg ve 901.9±19.16 g olarak bulunmuştur.

Çizelge 4.8. Süt verim özelliklerine ilişkin tanımlayıcı değerler

Faktörler	n	Laktasyon Süresi (gün)			Laktasyon Süt Verimi (Kg)			GOSV (g)		
		X±Sx	En Çok	En Az	X±Sx	En Çok	En Az	X±Sx	En Çok	En Az
İşletme										
1. işletme	52	162.7±1.73	176	122	120.7±5.53	210.672	42.192	746.9±35.91	1474.217	251.143
2. işletme	121	157.6±1.36	175	105	149.6±4.73	307.964	18.760	942.8±27.29	1822.272	129.379
3. işletme	67	151.8±2.24	170	77	143.4±5.21	232.398	18.294	948.5±34.40	1602.331	156.359
Doğum Tipi										
Tekiz	222	157.4±1.07	176	77	140.6±3.25	307.964	18.294	893.8±20.08	1822.272	129.379
İkiz	18	152.8±3.80	167	120	153.9±10.66	232.090	97.846	1001.8±59.72	1497.355	681.818
Doğum Ayı										
Mart	198	162.3±0.77	176	117	145.9±3.44	307.964	18.294	898.5±20.91	1822.272	129.379
Nisan	42	132.3±1.95	143	77	121.5±6.65	203.496	32.988	918.0±48.18	1602.331	242.559
Yaş										
2 yaş	50	159.1±2.08	175	110	134.5±8.03	307.964	42.192	840.2±47.50	1822.272	251.143
3 yaş	71	154.9±2.19	176	77	130.9±5.47	212.392	18.294	842.4±33.16	1341.105	129.379
4 yaş	67	157.1±1.79	174	116	154.9±5.32	256.746	74.760	991.5±33.83	1519.207	455.854
5 yaş ≤	52	158.0±2.10	176	125	146.1±6.21	277.644	49.780	927.2±38.83	1602.331	292.824
Genel	240	157.1±1.03	176	77	141.6±3.12	307.964	18.294	901.9±19.16	1822.272	129.379

Süt verim özelliklerinin en küçük kareler ortalamaları ve çoklu karşılaştırma test sonuçları Çizelge 4.9'da verilmiştir. Çizelge 4.9 işletme yönünden incelendiğinde LS, LSV ve GOSV ortalamalarının sırasıyla 1. işletmede 145.6 gün 107.9 kg ve 768.7 g; 2. işletmede 145.9 gün, 148.3 kg ve 1005.0 g; 3. işletmede 139.9 gün, 134.2 kg ve 962.6 g olarak belirlendiği görülmektedir. Süt verim özellikleri bakımından işletmeler arasında gözlenen farklılıklar istatistiki olarak önemli ($P<0.01$) bulunmuştur.

Yaşa göre LS bakımından fark bulunmazken ($P<0.05$) LSV ve GOSV bakımından yaşlar arasında önemli derecede fark bulunduğu ($P<0.01$), LS ortalamalarının en yüksek 5 yaş ve üzeri (145.0 gün) en düşük 3 yaşlı keçilerde (141.0 gün), LSV ortalamalarının en yüksek 4 yaş (146.3 kg) ve en düşük 2 yaşlı (114.5 kg) keçilerde, GOSV yönünden en yüksek yine 4 yaşlı (1017.3 g) ve en düşük 2 yaşlı (805.0 g) keçilerde belirlenmiştir. Doğum tipi yönünden LS bakımından fark bulunmasına ($P<0.01$) rağmen LSV ve GOSV yönünden fark bulunmadığı ($P<0.05$) ve ikiz doğuranların tekiz doğuranlara oranla daha düşük laktasyon süresi göstermesine karşın LSV ve GOSV yönünden ikiz doğuranların daha iyi performans gösterdikleri görülmektedir. Doğurma ayı yönünden LS ve LSV yönünden fark bulunmasına rağmen ($P<0.01$) GOSV yönünden farkın bulunmadığı görülmektedir. Genel ortalama laktasyon süresi (LS), laktasyon süt verimi (LSV) ve günlük ortalama süt verimine (GOSV) ait en küçük kareler ortalamaları sırasıyla 143.8 ± 1.60 gün, 130.1 ± 6.61 kg ve 912.1 ± 41.34 g olarak bulunmuştur.

Laktasyon süresini Akkeçilerde Çakmak (1992) 206.77 gün; Ankara keçilerinde Erol ve ark. (2012) 179.4 gün; Bornova keçilerinde Şengonca ve ark. (2002) 232.75 gün; Kıl keçilerinde Oral ve Alinel (2006) 161.87 gün, Şimşek ve ark.(2006) 161.87 gün, Atay ve ark. (2011b) 207.0 gün, Atay ve ark. (2010) 192.42 gün, Atay ve ark. (2013) 242.91 gün, Erduran ve Yaman (2013) 227.37 gün, Erten ve Yılmaz (2013 a) 163.26 gün; Alpin x Kıl keçisi melezlerinde Atay ve ark. (2013) 232.96 gün, Saanen x Kıl keçi melezlerinde Atay ve ark. (2013) 229.64 gün; Malız x Saanen melezlerinde Ural (2014) 233.6 gün, Kilis keçilerinde Keskin ve ark. (1996) 177.9 gün, Aktepe (2009) 178.6 gün, Norduz keçilerinde Aygün ve Mert (2007) 138.5 gün, Bingöl ve ark. (2011) 226.4 gün ve renkli Tiftik keçilerinde Yertürk ve Odabaşı (2007) 170-180 gün olarak bildirmişlerdir. Araştırmada belirlenen 143.8 gün laktasyon süresi, Aygün ve Mert (2007)'in Norduz keçileri için bildirdiği 138.5 gün değeri dışındaki tüm

değerlerden daha düşük bulunmuştur.

Çizelge 4.9. Süt verim özelliklerinin en küçük kare ortalamaları

Faktörler	n	Laktasyon Süresi (gün) X±Sx	Laktasyon Süt Verimi (Kg) X±Sx	GOSV (g) X±Sx
İşletme		**	**	**
1. işletme	52	145.6±2.22a	107.9±9.16b	768.7±57.25b
2. işletme	121	145.9±1.57a	148.3±6.49a	1005.0±40.55a
3. işletme	67	139.9±1.98b	134.2±8.20a	962.6±51.26a
Yaş			**	**
2 yaş	50	144.9±2.10	114.5±8.68b	805.0±54.24b
3 yaş	71	141.0±1.92	117.4±7.95b	844.4±49.69b
4 yaş	67	144.2±1.99	146.3±8.22a	1017.3±51.39a
5 yaş ≤	52	145.0±2.13	142.4±8.82a	981.8±55.09a
Doğum Tipi		**		
Tekiz	222	147.9±0.99a	125.4±4.08	854.9±25.50
İkiz	18	139.7±2.83b	134.9±11.69	969.3±73.05
Doğum Ayı		**	**	
Mart	198	158.6±1.46a	145.4±6.02a	922.1±37.61
Nisan	42	129.0±2.17b	114.9±8.98b	902.2±56.10
Genel	240	143.8±1.60	130.1±6.61	912.1±41.34

*P<0.05, **P<0.01: Aynı sütunda faktör için değişik harf taşıyan ortalamalar arasındaki farklar önemlidir.

Laktasyon Süt Verimini (Kg) Akkeçilerde Çakmak, (1992) 269.0, Ankara Keçilerinde Erol ve ark. (2012) 88.28, Bornova Keçilerinde Şengonca ve ark. (2002) 311.36-407.57, Kıl Keçilerinde Oral ve Alinel (2006) 146.24, Şimşek ve ark. (2006) 146.24, Atay ve ark. (2011b) 153, Atay ve ark. (2010) 139.19, Erduran ve Yaman (2013) 78.02, Erten ve Yılmaz (2013 a) 109.70, Atay ve ark. (2013) 182.01, Saanen x Kıl Keçi Melezlerinde Atay ve ark. (2013) 164.34, Alpin x Kıl Keçi Melezlerinde Atay ve ark. (2013) 201.95, Malız x Saanen Melezlerinde Ural (2014) 399.8, Kilis Keçilerinde Keskin ve ark. (1996) 95.4, Aktepe (2009) 212.9, Norduz Keçilerinde Aygün ve Mert (2007) 185.1, Bingöl ve ark. (2011) 347.2 ve Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk ve Odabaşı (2007) 74.81-81.50 kg olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucunda bulunan 130.1 kg laktasyon süt verimi Erol ve ark. (2012) Ankara Keçileri için buldukları 88.28 kg, Erduran ve Yaman (2013) ile Erten ve Yılmaz'ın (2013 a) Kıl Keçileri için buldukları 78.02 ile 109.70 kg ve Yertürk ve Odabaşı'nın (2007) Renkli Tiftik Keçileri için buldukları 74.81 ile 81.50 kg değeri dışındaki tüm değerlerden daha

düşük çıkmıştır.

Günlük ortalama süt verimi (g) Akkeçilerde Keskin ve ark. (2005) 624, Kor ve ark. (2004) 1264.3, Ankara Keçilerinde Erol ve ark. (2012) 490, Bornova Keçilerinde Şengonca ve ark. (2002) 1950, Kıl Keçilerinde Oral ve Alınel (2006) 900, Şimşek ve ark. (2006) 900, Atay ve ark. (2011b) 736, Atay ve ark. (2010) 719, Erduran ve Yaman (2013) 341, Atay ve ark. (2013) 754, Malız x Saanen Melezlerinde Ural (2014) 1710, Alpin x Kıl Keçi Melezlerinde Atay ve ark. (2013) 873, Saanen x Kıl Keçi Melezlerinde Atay ve ark. (2013) 716 ve Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk ve Odabaşı (2007) 434-50 g olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucunda bulunan 912.1 g günlük ortalama süt verimi Kor ve ark. (2004) 'nın Akkeçiler için buldukları 1264.3 g, Şengonca ve ark. (2002) 'nın Bornova Keçileri için buldukları 1950 g, Ural (2014) 'ın Malız x Saanen Melezleri için bulduğu 1710 g değerleri dışındaki tüm değerlerden yüksek olarak bulunmuştur.

4.4. Keçilerde Canlı Ağırlık ve Dış Yapı Özellikleri

Araştırmada 119 baş dişi ve 30 baş erkek olmak üzere 149 baş keçiden canlı ağırlık ve çeşitli vücut ölçüleri alınmış ve bu ölçüler cinsiyet ve yaşlara göre Çizelge 4.10'da, dişi ve erkeklerde bazı genital organ ölçülerine ait veriler ise Çizelge 4.12'de verilmiştir.

Çizelge 4.10 incelendiğinde yaşa göre dişilerde canlı ağırlık, incik çevresi, cidago yüksekliği, vücut uzunluğu, sağrı yüksekliği, göğüs derinliği, göğüs çevresi, göğüs genişliği, boynuz uzunluğu, baş uzunluğu, baş genişliği, kulak uzunluğu, kulak genişliği sırasıyla 1 yaşlılarda 51.1±1.91 kg, 9.6±0.14 cm, 71.6±0.85 cm, 68.1±0.89 cm, 69.5±0.80 cm, 31.9±0.82 cm, 83.2±1.59 cm, 17.6±0.4 cm, 35.5±1.44 cm, 11.7±0.22 cm, 10.7±0.18 cm, 16.0±0.45 cm ve 7.8±0.12 cm; 2 yaşlılarda 49.3±1.93 kg, 9.9±0.31 cm, 70.9±1.09 cm, 67.1±1.16 cm, 68.0±1.00 cm, 31.4±0.58 cm, 82.9±1.20 cm, 16.9±0.3 cm, 36.2±1.81 cm, 11.8±0.31 cm, 11.2±0.26 cm, 16.1±0.36 cm ve 7.9±0.14 cm; 3 yaşlılarda 54.1±1.25 kg, 9.9±0.10 cm, 72.6±0.41 cm, 69.1±0.65 cm, 69.5±0.40 cm, 32.0±0.31 cm, 86.0±0.70 cm, 17.8±0.2 cm, 37.2±1.31 cm, 11.7±0.16 cm, 10.9±0.18 cm, 15.9±0.31 cm ve 7.9±0.12 cm; 4 yaşlılarda 55.8±2.05 kg, 9.6±0.12 cm, 73.7±0.97 cm, 70.3±0.96 cm, 70.5±0.90 cm, 32.2±0.41 cm, 85.0±1.04 cm, 17.8±0.3 cm, 37.1±1.49 cm, 11.6±0.34 cm, 10.6±0.21 cm, 15.7±0.44 cm ve 7.7±0.11 cm; 5 ve üzeri yaşlılarda 52.1±2.04 kg,

9.9±0.23 cm, 71.2±0.87 cm, 68.4±0.82 cm, 68.6±0.70 cm, 31.9±0.51 cm, 83.3±1.02 cm, 17.6±0.4 cm, 35.7±1.52 cm, 11.3±0.25 cm, 10.2±0.25 cm, 16.3±0.33 cm ve 8.0±0.11 cm, genel ortalamada ise 52.8±0.81 kg, 9.8±0.08 cm, 72.1±0.36 cm, 68.7±0.39 cm, 69.3±0.30 cm, 31.9±0.22 cm, 84.3±0.48 cm, 17.6±0.1 cm, 36.4±0.66 cm, 11.6±0.11 cm, 10.7±0.10 cm, 16.0±0.16 cm ve 7.8±0.05 cm olarak bulunmuştur.

Dişilerde ergin canlı ağırlığı Honamlı keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 52.6 kg, Gök ve ark. (2015) 66.6 kg; Kilis keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 36.3 kg, Ünal ve Ceyhan (2017) 41.43 kg, Aktepe (2009) 56.4 kg; Norduz keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 32.0 kg, Bingöl ve ark. (2011) 41.32 kg, Renkli Tiftik keçilerinde Yertürk (1998) 25.670 - 26.142 kg, Arslan ve Bingöl (2013) 33.93 kg, Keskin ve ark. (2016) 39.3 kg olarak bulmuşlardır. Araştırmada belirlenen 52.8 kg canlı ağırlık değeri, Honamlı ve Kilis keçilerinde bulunan değerler ile uyumlu, Norduz ve renkli Tiftik keçileri için bildirilen değerlerden ise yüksektir.

Dişilerde incik çevresi ölçüsünü, Honamlı keçileri için Alizadehasl ve Ünal (2011) 9.7 cm; Kilis keçileri için Alizadehasl ve Ünal (2011) 9.5 cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 9.00 cm; Norduz keçileri için Alizadehasl ve Ünal (2011) 9.9 cm, Renkli Tiftik keçileri için Keskin ve ark. (2016) 8.2 cm ve Yertürk (1998) 8.05 - 8.15 cm olarak bildirmiştir. Araştırmada belirlenen 9.8 cm incik çevresi değeri, Honamlı ve Kilis keçilerinde bulunan değerler ile uyumlu, renkli Tiftik keçilerinde bulunan değerlerden ise yüksek olmuştur.

Dişilerde cidago yüksekliği (cm) Honamlı Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 74.7 cm, Gök ve ark. (2015) 80.6 cm, Kilis Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 64.6 cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 69.06 cm, Aktepe (2009) 60.5 cm, Norduz Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 63.1 cm, Bingöl ve ark. (2011) 65.87 cm, Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk (1998) 55.05 - 56.02 cm, Arslan ve Bingöl (2013) 62.21 ve Keskin ve ark. (2016) 59.9 cm olarak bulunmuştur. Araştırma sonucu bulunan 72.1 cm değeri Honamlı keçisi dışında diğer tüm değerlerden yüksek çıkmıştır.

Dişilerde vücut uzunluğu (cm) Honamlı Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 75.9 cm, Gök ve ark. (2015) 84.1 cm, Kilis Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 64.5 cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 69.75 cm, Aktepe (2009) 60.7 cm, Norduz Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 62.8 cm, Bingöl ve ark. (2011) 67.15 cm, Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk (1998) 63.60 - 66.37 cm, Arslan ve Bingöl (2013) 65.20 cm ve

Keskin ve ark. (2016) 64.7 cm olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 68.7 cm değeri Honamlı keçisinden düşük, Kilis keçileri ile uyumlu ve Norduz ile Renkli Tiftik keçilerinden yüksek çıkmıştır.

Dişilerde sağrı yüksekliği (cm) Honamlı Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 77.7 cm, Gök ve ark. (2015) 82.2 cm, Kilis Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 64.7 cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 68.80 cm, Norduz Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 63.5 cm olarak bulmuştur. Araştırma sonucu bulunan 69.3 cm değeri Honamlı keçisi dışında diğerlerinden yüksek çıkmıştır.

Dişilerde göğüs derinliği (cm) Honamlı Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 32.3 cm, Gök ve ark. (2015) 35.4 cm, Kilis Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 28.9 cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 30.21 cm, Aktepe (2009) 26.9 cm, Norduz Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 29.3 cm, Bingöl ve ark. (2011) 30.78 cm, Renkli Tiftik Keçilerinde Yertürk (1998) 26.86 - 28.29 cm ve Arslan ve Bingöl (2013) 27.98 cm olarak bulunmuştur. Araştırma sonucu bulunan 31.9 cm değeri Honamlı keçisi dışında diğerlerinden yüksek çıkmıştır.

Dişilerde göğüs çevresi (cm) Honamlı Keçilerinde Gök ve ark. (2015) 100.2 cm, Alizadehasl ve Ünal (2011) 89.9 cm, Kilis Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 78.2 cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 86.85 cm, Norduz Keçilerinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 82.7 cm, Bingöl ve ark. (2011) 88.87 cm, Renkli Tiftik Keçilerinde Arslan ve Bingöl (2013) 73.91 cm, Yertürk (1998) 79.40 - 82.68 cm, Keskin ve ark. (2016) 89.1 cm olarak bulunmuştur. Araştırma sonucu bulunan diğer araştırma sonuçları ile uyumlu çıkmıştır.

Dişilerde göğüs genişliğini (cm) Honamlı Keçilerinde Gök ve ark. (2015) 21.3 cm, Kilis Keçilerinde Aktepe (2009) 14.8 cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 20.81 cm ve Norduz Keçilerinde Bingöl ve ark. (2011) 21.0 cm olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 17.6 cm değeri Honamlı ve Norduz keçilerinden düşük, Kilis keçileri ile uyumlu çıkmıştır.

Boynuz Uzunluğu (cm) için bulunan 36.4 cm değeri, Renkli Tiftik Keçileri için Keskin ve ark. (2016) bulmuş oldukları 25.5 cm değerinden yüksek, baş uzunluğu (cm) için bulunan 11.6 cm değeri Renkli Tiftik Keçileri için Keskin ve ark. (2016) buldukları 16.3 cm değerinden düşük, baş genişliği (cm) için bulunan 10.7 cm değeri Renkli Tiftik Keçileri için Keskin ve ark. (2016) bulduğu 11.2 cm değerinden düşük

olarak bulunmuştur.

Kulak uzunluğu için bulunan 16.0 cm değeri, Kilis Keçileri için Ünal ve Ceyhan (2017)'in bulduğu 29.92 değerinden düşük, Renkli Tiftik Keçileri için Keskin ve ark. (2016)'ın bulduğu 12.9 cm ve Yertürk (1998)'ün bulmuş olduğu 12.47 - 12.68 cm değerlerinden yüksek olarak bulunmuştur. Kulak Genişliği 7.8 cm olarak bulunmuş olup, Keskin ve ark. (2016)'nın Renkli Tiftik Keçileri için buldukları 6.7 cm değerinden yüksek bulunmuştur

Erkeklerde ise canlı ağırlık (kg), incik çevresi (cm), cidago yüksekliği (cm), vücut uzunluğu (cm), sağrı yüksekliği (cm), göğüs derinliği (cm), göğüs çevresi (cm), göğüs genişliği (cm), boynuz uzunluğu (cm), baş uzunluğu (cm), baş genişliği (cm), kulak uzunluğu (cm), kulak genişliği (cm) sırasıyla 1 yaşlılarda 66.2±11.29 kg, 12.4±1.02 cm. 79.2±2.03 cm. 75.5±2.70 cm. 74.4±1.90 cm. 34.0±2.12 cm. 87.8±7.79 cm. 18.8±1.2 cm. 46.9±8.39 cm. 12.1±1.31 cm. 11.9±1.21 cm. 15.8±0.46 cm ve 8.4±0.13 cm. 2 yaşlılarda 66.0±4.92 kg. 11.5±0.44 cm. 78.2±1.82 cm. 73.2±1.96 cm. 75.3±1.40 cm. 32.6±1.13 cm. 89.7±2.34 cm. 18.8±0.8 cm. 44.4±2.13 cm. 12.5±0.45 cm. 12.6±0.28 cm. 16.8±0.90 cm ve 8.2±0.23 cm. 3 yaşlılarda 78.4±9.97 kg. 12.0±0.69 cm. 82.0±2.26 cm. 76.6±2.98 cm. 77.3±2.40 cm. 36.6±2.36 cm. 97.6±5.80 cm. 19.8±1.3 cm. 54.5±8.49 cm. 12.7±0.76 cm. 12.6±0.47 cm. 15.5±0.63 cm ve 8.1±0.23 cm. 4 yaşlılarda 68.4±6.37 kg. 11.9±0.42 cm. 81.6±2.12 cm. 74.5±2.11 cm. 77.7±1.70 cm. 34.7±1.29 cm. 91.1±3.11 cm. 19.1±0.6 cm. 44.9±2.44 cm. 12.3±0.41 cm. 12.6±0.59 cm. 17.0±0.41 cm ve 8.5±0.25 cm. 5 ve üzeri yaşlılarda 51.2±4.64 kg. 11.1±0.33 cm. 73.7±1.87 cm. 67.8±2.39 cm. 70.4±1.60 cm. 32.0±0.78 cm. 85.5±1.65 cm. 17.6±0.7 cm. 35.5±2.72 cm. 11.7±0.33 cm. 11.6±0.27 cm. 16.0±0.70 cm ve 7.9±0.24 cm. genel ortalama ise 66.2±3.46 kg. 11.7±0.24 cm. 79.1±1.04 cm. 73.4±1.16 cm. 75.2±0.90 cm. 34.0±0.72 cm. 90.5±1.86 cm. 18.8±0.4 cm. 45.1±2.35 cm. 12.3±0.26 cm. 12.3±0.25 cm. 16.3±0.29 cm ve 8.2±0.11 cm olarak bulunmuştur.

Erkeklerde canlı ağırlığı (kg) Honamlı Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 73.8 kg, Gök ve ark. (2015) 98.3 kg, Kilis Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 57.8 kg, Ünal ve Ceyhan (2017) 59.68 kg, Norduz Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 45.6 kg, Bingöl ve ark. (2011) 58.70 kg ve Renkli Tiftik Keçisinde Keskin ve ark. (2016) 52.4 kg olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 66.2 kg değeri Honamlı keçisi dışında diğer keçilerden yüksek çıkmıştır.

Erkeklerde İncik Çevresi (cm) Honamlı Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 11.7 cm, Kilis Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 10.7 cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 10.88 cm, Norduz Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 9.7 cm ve Renkli Tiftik Keçisinde Keskin ve ark. (2016) 9.7 cm olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 11.7 cm değeri diğer araştırma bulguları ile benzer bulunmuştur.

Erkeklerde Cidago yüksekliğini (cm) Honamlı Keçisinde Gök ve ark. (2015) 88.8 cm, Alizadehasl ve Ünal (2011) 89.0 cm, Kilis Keçisinde Ünal ve Ceyhan (2017) 76.24 cm, Alizadehasl ve Ünal (2011) 76.7 cm, Norduz Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 67.6 cm, Bingöl ve ark. (2011) 73.86 cm ve Renkli Tiftik Keçisinde Keskin ve ark. (2016) 69.9 cm olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 79.1 cm değeri Honamlı keçisinde bulunan değerler dışında diğer araştırma sonuçlarından yüksek çıkmıştır.

Erkeklerde Vücut uzunluğunu (cm) Honamlı Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 89.3 cm, Gök ve ark. (2015) 90.3 cm, Kilis Keçisinde Ünal ve Ceyhan (2017) 74.07 cm, Alizadehasl ve Ünal (2011) 79.3 cm, Norduz Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 66.6 cm, Bingöl ve ark. (2011) 75.60 cm ve Renkli Tiftik Keçisinde Keskin ve ark. (2016) 75.4 cm olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 73.4 cm değeri Norduz keçisinde bulunan değerlere yakın, diğer araştırma sonuçlarından ise düşük olarak bulunmuştur.

Erkeklerde Sağrı yüksekliğini (cm) Honamlı Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 88.3 cm, Gök ve ark. (2015) 90.4 cm, Kilis Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 75.9 cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 73.22 cm ve Norduz Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 66.5 cm olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 75.2 cm değeri Honamlı keçisinde ölçülen değerlerden düşük, Norduz keçisinden yüksek, Kilis keçisi ile benzer olarak bulunmuştur.

Erkeklerde göğüs derinliğini (cm) Honamlı Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 37.7 cm, Gök ve ark. (2015) 38.5 cm, Kilis Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 34.8 cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 31.99 cm ve Norduz Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 30.1 cm, Bingöl ve ark. (2011) 33.94 cm olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 34.0 cm değeri Honamlı keçisinde bulunan değerlerden düşük diğer araştırma sonuçları ile benzer bulunmuştur

Çizelge 4.10. Cinsiyet ve yaşa göre bazı vücut ölçüleri

Cinsiyet	Yaş	n	Canlı Ağırlık (kg)			İncik Çevresi (cm)			Cidago Yüksekliği (cm)			Vücut Uzunluğu (cm)		
			X±Sx	En Az	En Çok	X±Sx	En Az	En Çok	X±Sx	En Az	En Çok	X±Sx	En Az	En Çok
Dişi	1 yaş	20	51.1±1.91	37.2	66.0	9.6±0.14	9.0	11.5	71.6±0.85	66.0	77.5	68.1±0.89	61.5	76.0
	2 yaş	17	49.3±1.93	35.0	62.4	9.9±0.31	8.0	14.0	70.9±1.09	62.0	77.5	67.1±1.16	59.1	76.0
	3 yaş	35	54.1±1.25	42.0	74.4	9.9±0.10	9.0	11.0	72.6±0.41	68.6	77.0	69.1±0.65	61.5	76.5
	4 yaş	22	55.8±2.05	34.7	66.7	9.6±0.12	9.0	11.2	73.7±0.97	67.4	83.5	70.3±0.96	62.0	83.0
	5 yaş ≤	25	52.1±2.04	29.0	66.4	9.9±0.23	8.5	14.1	71.2±0.87	60.5	80.0	68.4±0.82	60.0	74.2
	Genel	119	52.8±0.81	29.0	74.4	9.8±0.08	8.0	14.1	72.1±0.36	60.5	83.5	68.7±0.39	59.1	83.0
Erkek	1 yaş	4	66.2±11.29	45.4	93.7	12.4±1.02	10.5	15.0	79.2±2.03	74.5	82.6	75.5±2.70	70.0	81.6
	2 yaş	6	66.0±4.92	48.5	79.6	11.5±0.44	10.0	13.0	78.2±1.82	72.3	85.0	73.2±1.96	67.0	78.5
	3 yaş	6	78.4±9.97	45.7	110.4	12.0±0.69	10.0	14.0	82.0±2.26	73.6	88.4	76.6±2.98	67.7	84.3
	4 yaş	8	68.4±6.37	48.6	94.5	11.9±0.42	10.5	14.0	81.6±2.12	69.0	88.0	74.5±2.11	67.5	82.7
	5 yaş ≤	6	51.2±4.64	38.8	72.1	11.1±0.33	10.0	12.0	73.7±1.87	68.4	81.3	67.8±2.39	58.0	76.0
	Genel	30	66.2±3.46	38.8	110.4	11.7±0.24	10.0	15.0	79.1±1.04	68.4	88.4	73.4±1.16	58.0	84.3

Çizelge 4.10. Cinsiyet ve yaşa göre bazı vücut ölçüleri (**devam**)

Cinsiyet	Yaş	n	Sağı Yüksekliği (cm)			Göğüs derinliği (cm)			Göğüs Çevresi (cm)			Göğüs Genişliği (cm)		
			X±Sx	En Az	En Çok	X±Sx	En Az	En Çok	X±Sx	En Az	En Çok	X±Sx	En Az	En Çok
Dişi	1 yaş	20	69.5±0.80	63.0	75.0	31.9±0.82	20.1	36.7	83.2±1.59	67.0	93.0	17.6±0.4	14.3	21.2
	2 Yaş	17	68.0±1.00	61.0	73.0	31.4±0.58	27.5	36.3	82.9±1.20	71.0	89.0	16.9±0.3	14.5	19.5
	3 yaş	35	69.5±0.40	65.4	75.0	32.0±0.31	28.0	36.4	86.0±0.70	76.5	93.0	17.8±0.2	14.2	21.3
	4 yaş	22	70.5±0.90	65.0	81.3	32.2±0.41	28.4	36.8	85.0±1.04	76.0	92.0	17.8±0.3	15.6	21.0
	5 yaş ≤	25	68.6±0.70	63.2	76.0	31.9±0.51	26.4	36.1	83.3±1.02	73.0	91.0	17.6±0.4	14.5	22.5
	Genel	119	69.3±0.30	61.0	81.3	31.9±0.22	20.1	36.8	84.3±0.48	67.0	93.0	17.6±0.1	14.2	22.5
Erkek	1 yaş	4	74.4±1.90	70.1	78.0	34.0±2.12	30.0	39.0	87.8±7.79	71.0	103.0	18.8±1.2	16.5	21.6
	2 Yaş	6	75.3±1.40	70.0	80.3	32.6±1.13	28.4	35.7	89.7±2.34	82.0	96.0	18.8±0.8	16.1	20.5
	3 yaş	6	77.3±2.40	67.1	81.8	36.6±2.36	29.2	42.8	97.6±5.80	78.7	113.0	19.8±1.3	15.0	25.0
	4 yaş	8	77.7±1.70	67.1	82.0	34.7±1.29	29.5	39.4	91.1±3.11	80.0	101.0	19.1±0.6	16.0	21.4
	5 yaş ≤	6	70.4±1.60	64.1	75.3	32.0±0.78	29.0	34.7	85.5±1.65	81.0	91.0	17.6±0.7	14.5	19.2
	Genel	30	75.2±0.90	64.1	82.0	34.0±0.72	28.4	42.8	90.5±1.86	71.0	113.0	18.8±0.4	14.5	25.0

Çizelge 4.10. Cinsiyet ve yaşa göre bazı vücut ölçüleri (**devam**)

Cinsiyet	Yaş	n	Boynuz Uzunluğu (cm)			Baş uzunluğu (cm)			Baş Genişliği (cm)		
			X±Sx	En Az	En Çok	X±Sx	En Az	En Çok	X±Sx	En Az	En Çok
Dişi	1 yaş	20	35.5±1.44	23.5	46.5	11.7±0.22	9.8	13.5	10.7±0.18	9.5	13.0
	2 Yaş	17	36.2±1.81	25.0	56.0	11.8±0.31	9.8	15.0	11.2±0.26	9.5	14.2
	3 yaş	35	37.2±1.31	26.0	55.0	11.7±0.16	10.0	13.5	10.9±0.18	9.2	14.1
	4 yaş	22	37.1±1.49	25.0	50.0	11.6±0.34	8.2	16.5	10.6±0.21	8.5	12.5
	5 yaş ≤	25	35.7±1.52	21.0	52.0	11.3±0.25	8.4	14.0	10.2±0.25	5.6	12.0
	Genel	119	36.4±0.66	21.0	56.0	11.6±0.11	8.2	16.5	10.7±0.10	5.6	14.2
Erkek	1 yaş	4	46.9±8.39	27.0	64.0	12.1±1.31	9.7	15.0	11.9±1.21	9.5	15.0
	2 Yaş	6	44.4±2.13	34.0	48.0	12.5±0.45	11.5	14.5	12.6±0.28	11.5	13.5
	3 yaş	6	54.5±8.49	31.3	84.0	12.7±0.76	10.0	14.5	12.6±0.47	10.5	13.5
	4 yaş	8	44.9±2.44	32.0	52.5	12.3±0.41	10.8	14.0	12.6±0.59	10.6	14.5
	5 yaş ≤	6	35.5±2.72	27.0	47.0	11.7±0.33	11.0	13.0	11.6±0.27	10.5	12.0
	Genel	30	45.1±2.35	27.0	84.0	12.3±0.26	9.7	15.0	12.3±0.25	9.5	15.0

Çizelge 4.10. Cinsiyet ve yaşa göre bazı vücut ölçüleri (**devam**)

Cinsiyet	Yaş	n	Kulak Uzunluğu (cm)			Kulak Genişliği (cm)		
			X±Sx	En Az	En Çok	X±Sx	En Az	En Çok
Dişi	1 yaş	20	16.0±0.45	13.0	20.4	7.8±0.12	6.5	8.8
	2 Yaş	17	16.1±0.36	14.0	19.6	7.9±0.14	7.0	9.2
	3 yaş	35	15.9±0.31	11.5	19.8	7.9±0.12	6.5	9.6
	4 yaş	22	15.7±0.44	12.0	19.0	7.7±0.11	6.5	8.5
	5 yaş ≤	25	16.3±0.33	14.0	19.4	8.0±0.11	7.0	9.7
	Genel	119	16.0±0.16	11.5	20.4	7.8±0.05	6.5	9.7
Erkek	1 yaş	4	15.8±0.46	15.0	16.7	8.4±0.13	8.0	8.6
	2 Yaş	6	16.8±0.90	14.6	20.0	8.2±0.23	7.3	9.0
	3 yaş	6	15.5±0.63	13.0	17.0	8.1±0.23	7.5	9.0
	4 yaş	8	17.0±0.41	15.0	18.5	8.5±0.25	7.5	9.6
	5 yaş ≤	6	16.0±0.70	13.5	18.0	7.9±0.24	7.5	9.0
	Genel	30	16.3±0.29	13.0	20.0	8.2±0.11	7.3	9.6

Erkeklerde Göğüs çevresi (cm) Honamlı Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 100.1 cm, Gök ve ark. (2015) 110.9 cm, Kilis Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 92.3cm, Ünal ve Ceyhan (2017) 95.50 cm, Norduz Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) 92.1 cm, Bingöl ve ark. (2011) 95.0 cm ve Renkli Tiftik Keçisi Keskin ve ark. (2016) 77.2 cm olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 90.5 cm değeri Renkli Tiftik keçisi dışında diğer tüm araştırma sonuçlarından düşük olarak çıkmıştır.

Erkeklerde Göğüs genişliği (cm) Honamlı Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) cm, Gök ve ark. (2015) 24.1 cm, Kilis Keçisinde Ünal ve Ceyhan (2017) 21.57 cm ve Norduz Keçisinde Alizadehasl ve Ünal (2011) cm, Bingöl ve ark. (2011) 21.36 cm olarak bulmuşlardır. Araştırma sonucu bulunan 18.2 cm değeri diğer araştırma sonuçlarından düşük olarak bulunmuştur.

Erkeklerde 45.1 cm olarak belirlenen boynuz uzunluğu değeri, Renkli Tiftik keçileri için Keskin ve ark. (2016) 'nın bildirdiği 51.3 cm değerinden düşük; baş uzunluğu (cm) için bulunan 12.3 cm değeri, Keskin ve ark. (2016)'nın 18.4 cm olarak bildirdiği değerden düşük; baş genişliği değeri (12.3 cm) ise yine Keskin ve ark. (2016) tarafından bildirilen 12.6 cm değerinden düşük bulunmuştur.

Erkeklerde kulak uzunluğu için bulunan 16.3 cm değeri, Kilis keçileri için Ünal ve Ceyhan (2017)'in bulduğu 29.92 değerinden düşük, Renkli Tiftik keçileri için Keskin ve ark. (2016)'nın bulduğu 11.0 cm değerinden yüksek olarak bulunmuştur. Kulak genişliği 8.2 cm olarak belirlenmiş olup, Keskin ve ark. (2016)'nın Renkli Tiftik keçileri için bildirdiği 6.7 cm değerinden yüksek bulunmuştur.

Canlı ağırlıklar ve bazı vücut ölçüleri arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile belirlenmiş ve elde edilen sonuçlar Çizelge 4.11 'de özetlenmiştir. Çizelge 4.11 'den de görüleceği gibi canlı ağırlık ile cidago yüksekliği, vücut uzunluğu, sağrı yüksekliği, göğüs derinliği, göğüs genişliği, göğüs çevresi, incik çevresi, boynuz uzunluğu, baş genişliği ve baş uzunluğu ölçüleri arasında çok önemli ($P<0.01$) pozitif ilişkiler belirlenmiştir. Kulak uzunluğu ile cidago yüksekliği ve sağrı yüksekliği arasında çok önemli ($P<0.01$), göğüs derinliği ile önemli ($P<0.05$) pozitif ilişkiler belirlenmiştir. Kulak genişliği ile vücut uzunluğu, göğüs genişliği ve baş uzunluğu arasında önemsiz ($P>0.05$); boynuz uzunluğu ile önemli ($P<0.05$), diğer ölçülerle de çok önemli ($P<0.01$) pozitif korelasyonlar belirlenmiştir. Baş uzunluğu ile kulak uzunluğu arasında negatif ancak önemsiz ($P>0.05$), kulak genişliği ile pozitif önemsiz ($P>0.05$)

bir ilişki bulunduğu diğer tüm ölçülerle pozitif ilişkinin çok önemli ($P<0.01$) olduğu belirlenmiştir. En yüksek ilişki 0.871 ile canlı ağırlıkla göğüs çevresi arasında bulunmuştur.

Çizelge 4.11. Canlı ağırlık ve bazı vücut ölçüleri arasındaki korelasyonlar

	CA	CY	SY	VU	GG	GÇ	GD	İÇ	BaU	BG	KU	KG
CY	.788**											
SY	.760**	.906**										
VU	.789**	.758**	.673**									
GG	.552**	.456**	.418**	.485**								
GÇ	.871**	.702**	.705**	.718**	.543**							
GD	.792**	.726**	.715**	.667**	.455**	.790**						
İÇ	.589**	.591**	.571**	.481**	.474**	.578**	.523**					
BaU	.547**	.317**	.327**	.322**	.276**	.622**	.493**	.412**				
BG	.580**	.510**	.508**	.346**	.224**	.539**	.485**	.533**	.665**			
KU	.111	.280**	.310**	.140	.037	.105	.163*	.151	-.116	.038		
KG	.215**	.303**	.364**	.118	.103	.225**	.257**	.420**	.150	.269**	.464**	
BoU	.759**	.658**	.608**	.665**	.463**	.715**	.690**	.528**	.451**	.431**	.004	.195*

* $P<0.05$, ** $P<0.01$: CA: Canlı Ağırlık, CY:Cidago Yüksekliği, VU: Vücut Uzunluğu, SY: Sağrı Yüksekliği GD: Göğüs Derinliği, GG: Göğüs Genişliği, GÇ: Göğüs Çevresi, İÇ:İncik Çevresi, BoU: Boynuz Uzunluğu, BG: Baş Genişliği, KU: Kulak Uzunluğu, KG: Kulak Genişliği, BaU: Baş Uzunluğu

Bazı genital organ ölçülerine ait tanımlayıcı değerler Çizelge 4.12’de verilmiştir. Çalışma materyali 1, 2, 3, 4, 5 yaş ve üzeri erkek keçilerde ortalama skrotum çevresi sırasıyla 25.5 ± 1.37 , 26.6 ± 1.64 , 26.9 ± 0.71 , 21.8 ± 3.28 , 25.6 ± 1.29 ve 25.0 ± 1.01 cm; skrotum uzunluğu sırasıyla 17.4 ± 1.80 , 16.8 ± 0.81 , 17.5 ± 0.71 , 14.4 ± 2.10 , 15.7 ± 0.56 ve 16.1 ± 0.66 cm; dişilerde söz konusu yaş gruplarında sırasıyla ortalama meme başı uzunluğu 3.6 ± 0.46 , 3.5 ± 0.34 , 3.7 ± 0.24 , 3.6 ± 0.32 , 3.4 ± 0.30 ve 3.6 ± 0.14 cm olarak bulunmuştur.

Çizelge 4.12. Bazı genital organ ölçülerine ait tanımlayıcı değerler

Yaş	Erkeklerde Skrotum Çevresi (cm)				Erkeklerde Skrotum Uzunluğu (cm)				Dişilerde Meme Başı Uzunluğu (cm)			
	n	X±Sx	En Az	En Çok	n	X±Sx	En Az	En Çok	n	X±Sx	En Az	En Çok
1 yaş	4	25.5±1.37	23.5	29.5	4	17.4±1.80	13.5	22.0	20	3.6±0.46	1.0	10.0
2 yaş	6	26.6±1.64	22.0	31.3	6	16.8±0.81	15.0	20.4	17	3.5±0.34	1.0	6.2
3 yaş	6	26.9±0.71	24.0	29.0	6	17.5±0.71	14.8	19.5	35	3.7±0.24	1.0	8.0
4 yaş	8	21.8±3.28	0.0	29.0	8	14.4±2.10	0.0	18.0	22	3.6±0.32	1.0	6.0
5 yaş ≤	6	25.6±1.29	20.0	29.0	6	15.7±0.56	14.0	18.0	25	3.4±0.30	1.0	6.0
Genel	30	25.0±1.01	0.0	31.3	30	16.1±0.66	0.0	22.0	119	3.6±0.14	1.0	10.0

5. SONUÇ

Bu araştırma, Diyarbakır ili Çınar ilçesi Gümüştaş köyünde ikamet eden 3 yetiştiriciye ait 300 baş Mahalli keçisi ve bunlara ait 294 baş oğlak üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada oğlakların çeşitli dönem canlı ağırlıkları, günlük canlı ağırlık artışları; keçilerin süt verimi, ergin dönem canlı ağırlığı, vücut ölçüleri ve döl verim özellikleri üzerine cinsiyet, doğum tipi, ana yaşı gibi kimi makro çevre etmenlerinin etkileri de incelenmiştir. Veriler SPSS paket programına göre analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

Doğum, 30, 60, 90, 120, 150 ve 180. gün canlı ağırlıklarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları sırasıyla dişilerde 2.5, 7.9, 12.6, 15.5, 17.2, 19.1 ve 21.1 kg, erkeklerde ise 2.7, 8.0, 13.1, 16.1, 17.6, 19.6 ve 21.3 kg olarak bulunmuş olup, cinsiyetler arasında istatistiki olarak önemli farklılık bulunmamıştır ($P>0.05$). Doğum tipi bakımından önemli fark bulunmamasına ($P>0.05$) rağmen ikiz doğan oğlaklar, doğum ağırlığı hariç, diğer tüm dönemlerde tekiz doğan oğlaklara göre daha düşük canlı ağırlık göstermişlerdir. Doğum ayı yönünden gruplar arasında doğum, 30 ve 60. gün canlı ağırlıklarında çok önemli ($P<0.01$) fark bulunmuş olup diğer dönemlerde istatistiki fark bulunmamıştır ($P>0.05$).

Doğum-30, 30-60, 60-90, 90-120, 120-150 ve 150-180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları sırasıyla dişilerde 176.7, 158.1, 107.6, 63.8, 61.9 ve 37.8 g, erkeklerde ise 178.7, 168.3, 119.7, 67.6, 63.5 ve 38.5 g olarak bulunmuştur. Cinsiyet yönünden gruplar arasındaki fark yalnızca 30 - 60. gün ve 60 - 90. gün dönemlerde önemli bulunmuştur ($P<0.05$). Ana yaşı bakımından gruplar arasında önemli fark bulunmamış olup ($P>0.05$) 3 yaşlı analardan doğan oğlaklar, doğum ağırlığı hariç, diğer tüm dönemlerde en düşük canlı ağırlık artışını göstermişlerdir. Doğum tipi yönünden gruplar arasında doğum - 30. gün, 60 - 90. günler arasında önemli, 120 - 150. günler arasında ise çok önemli fark ($P<0.01$) bulunmuş, diğer dönemlerdeki farklılığın önemsiz ($P>0.05$) olduğu belirlenmiştir.

Oğlakların doğum-90. gün, 90-180. gün, ve doğum -180. gün canlı ağırlık artışlarına ilişkin en küçük kareler ortalamaları dişi ve erkek oğlaklarda sırasıyla 143.2-148.8, 57.7-57.7 ve 103.3-103.9 g olarak bulunmuş, ana yaşı, cinsiyet ve doğum ayı

yönünden dönemlerde arasında fark bulunmamasına rağmen yetiştirici yönünden ikinci, doğum tipi yönünden ise birinci üç aylık dönemde çok önemli düzeyde fark bulunduğu ($P<0.01$); doğum-180.gün arası olan 6 aylık dönemde incelenen faktörler arasında önemli farkın bulunmadığı görülmüştür ($P>0.05$).

Aşım ve doğum sonuçlarına göre kısırlık oranı (%), doğum oranı (%), ikizlik oranı (%), Tekealtı keçi başına oğlak sayısı, doğuran keçi başına oğlak sayısı (%) ve gebelik üretkenliği (kg) sırasıyla 5, 95, 3.16, 0.98, 1.03 ve 267.63; büyütme sonuçlarına göre yaşama gücü oranı (%), Tekealtı keçi başına süttten kesilen ya da satılan oğlak (%), doğuran keçi başına süttten kesilen ya da satılan oğlak (%) sırasıyla 97.62, 95.67 ve 100.7 olarak bulunmuştur.

Laktasyon süresi (LS), laktasyon süt verimi (LSV) ve günlük ortalama süt verimine (GOSV) ait en küçük kareler ortalamaları sırasıyla 143.8 ± 1.60 gün, 130.1 ± 6.61 kg ve 912.1 ± 41.34 g olarak bulunmuş olup, yaşa göre LS bakımından fark bulunmazken ($P<0.05$), LSV ve GOSV bakımından yaşlar arasında önemli farklılık bulunduğu ($P<0.01$), işletmeler arasında tüm dönemlerdeki farklılıkların önemli olduğu ($P<0.01$), doğum tipi yönünden LS bakımından fark bulunmasına ($P<0.01$) rağmen LSV ve GOSV yönünden fark bulunmadığı ($P<0.05$) belirlenmiştir.

Canlı ağırlık (kg), incik çevresi (cm), cidago yüksekliği (cm), vücut uzunluğu (cm), sağrı yüksekliği (cm), göğüs derinliği (cm), göğüs çevresi (cm), göğüs genişliği (cm), boynuz uzunluğu (cm), baş uzunluğu (cm), baş genişliği (cm), kulak uzunluğu (cm), kulak genişliği (cm) sırasıyla dişilerde 52.8 ± 0.81 kg, 9.8 ± 0.08 cm, 72.1 ± 0.36 cm, 68.7 ± 0.39 cm, 69.3 ± 0.30 cm, 31.9 ± 0.22 cm, 84.3 ± 0.48 cm, 17.6 ± 0.1 cm, 36.4 ± 0.66 cm, 11.6 ± 0.11 cm, 10.7 ± 0.10 cm, 16.0 ± 0.16 cm ve 7.8 ± 0.05 cm olarak, erkeklerde ise 66.2 ± 3.46 kg, 11.7 ± 0.24 cm, 79.1 ± 1.04 cm, 73.4 ± 1.16 cm, 75.2 ± 0.90 cm, 34.0 ± 0.72 cm, 90.5 ± 1.86 cm, 18.8 ± 0.4 cm, 45.1 ± 2.35 cm, 12.3 ± 0.26 cm, 12.3 ± 0.25 cm, 16.3 ± 0.29 cm ve 8.2 ± 0.11 cm olarak bulunmuştur.

Yaşa göre 1, 2, 3, 4, 5 yaş ve üzeri ile genel ortalama bakımından sırasıyla erkeklerde skrotum çevresi 25.5 ± 1.37 , 26.6 ± 1.64 , 26.9 ± 0.71 , 21.8 ± 3.28 , 25.6 ± 1.29 ve 25.0 ± 1.01 cm, skrotum uzunluğu 17.4 ± 1.80 , 16.8 ± 0.81 , 17.5 ± 0.71 , 14.4 ± 2.10 , 15.7 ± 0.56 ve 16.1 ± 0.66 cm; dişilerde ise meme başı uzunluğu sırasıyla 3.6 ± 0.46 , 3.5 ± 0.34 , 3.7 ± 0.24 , 3.6 ± 0.32 , 3.4 ± 0.30 ve 3.6 ± 0.14 cm olarak bulunmuştur.

Sonuç olarak, Mahalli Keçilerinin ergin dönem canlı ağırlık, günlük canlı ağırlık

artışları ve cidago yüksekliği bakımından ülkemiz yerli keçi ırkı ve melezlerinden genellikle daha yüksek, süt verimi özellikleri bakımından daha düşük, döl verimi özellikleri bakımından ise genellikle benzer özelliklere sahip oldukları belirlenmiştir.

Mahalli keçilerinin canlı ağırlık ve canlı ağırlık artışı değerlerinin yüksek olması bölgedeki kırmızı et ihtiyacının karşılanmasında önemli bir kaynak olduğunun göstergesidir.

Mahalli keçileri yetiştirildikleri coğrafyanın iklimi, bitki örtüsü ve topoğrafik yapısı dikkate alındığında söz konusu alanda yaşayan insanlar için çok özel ve önemli bir yerli gen kaynağımızdır.

Mahalli keçilerinin bazı verim özellikleri ile dış yapı özelliklerine ilişkin tanımlayıcı değerler ilk olarak bu araştırma ile belirlenmiştir. Mahalli keçilerine ilişkin daha fazla ve farklı konularda yapılacak araştırmalar ile bu ırkın yerli ve özel bir bölgeye adapte olma özellikleri de dikkate alınarak korunması ve geliştirilmesi olanakları araştırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akdağ, F., Pir, H., Teke, B., 2011. Comparison of growth traits in saanen and saanen x hair crossbred (f₁) kids. *Hayvansal Üretim* **52** (1): 33-38.
- Aktepe, T., 2009. *Kilis Keçilerinde Anatomik Morfolojik ve Fizyolojik Adaptasyon Parametrelerinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma*. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Zootekni ABD, Yüksek Lisans Tezi
- Alizadehasl, M., Ünal, N., 2011. Kilis, norduz ve honamlı keçilerinde bazı morfolojik özellikler. *Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi*, **51** (2) :81-92
- Arslan Ö., Bingöl M., 2013. Siirt ili köy işletmelerinde yetiştirilen tiftik keçilerinde canlı ağırlık, vücut ölçüleri ve bu özellikler arasındaki ilişkiler. **8. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi**, 5-7 Eylül 2013, Çanakkale. 33-50
- Atay, O., Gökdal, Ö., Eren, V., 2010. Yetiştirici koşullarında kıl keçilerin kimi verim özellikleri. *Ulusal Keçicilik Kongresi*, 24-26 Haziran 2010, Çanakkale. 207-210
- Atay, O., Gökdal, Ö., Konyalı, A., Keskin, M., 2011a. Türkiye’de yetiştirilen keçi genotipleri. *Tarım Günlüğü Dergisi*, **3**:103-109.
- Atay, O., Gökdal, Ö., Özuğur, A.K., Eren, V., 2011b. Yetiştirici koşullarında kıl keçilerin meme özellikleri ile süt verim özellikleri arasındaki ilişkiler. **7. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi**, 14-16 Eylül, Adana.
- Atay, O., Gökdal, Ö., Özuğur, A.K., Eren, V., 2013. Yetiştirici koşullarında alpin x kıl keçi melezi (f₁), saanen x kıl keçi melezi (f₁) ve kıl keçilerin kimi özellikleri. **8. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi**, 5-7 Eylül 2013, Çanakkale. 366-372
- Aygün T., Mert N., 2007. Norduz keçilerinde kan proteinleri polimorfizmi ile kimi süt verim özellikleri arasındaki ilişkiler. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Bilimleri Dergisi*, **17**(1): 45-53
- Bingöl, M., Özdal, Ö., Aygün, T., Yılmaz, A., Daşkiran, İ., 2011. Norduz keçilerinde bazı tanımlayıcı verim özellikleri ve vücut ölçüleri. **7. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi**, 14-16 Eylül 2011, Adana
- Bozoğlu, Ş., 2012. *Akkeçilerde Mevsim Dışı Kızgınlık Oluşturma ve Trans-Servikal Tohumlama Olanakları*. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Çakmak, N., 1992. *Akkeçilerin Süt Verimi Üzerine Etki Eden Bazı Çevre Faktörlerinin Etki Şekli ve Derecelerinin Araştırılması*. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Coşkun, F., 2003. *Akkeçi Dişi Oğlaklarının Erken Yaşta Kullanma Olanakları*. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Eker, M., Tuncel, E., 1972 . A.Ü. Ziraat Fakültesinde yetiştirilen kilis ve saanen x kilis melezi sütçü keçilerde döl verimi ve yaşama gücü üzerinde araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yıllığı*, 22 Fasikül 1-2 den Ayrışım.
- Eker, M., Tuncel, E., Aşkın, Y., Yeni, S.M., 1976. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde yetiştirilen saanen x kilis melezi sütçü keçilerde süt verimi ile ilgili özellikler. *Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yıllığı*, **26** (26) 3:3
- Elmaz, Ö., Korkmaz Ağaoğlu, Ö., Özçelik Metin, M., Akbaş, A.A., Saatçi, M., 2013. Antalya ve Burdur yöresinde yetiştirilen honamlı keçisinin tanıtılması. *Ulusal Keçicilik Kongresi*, 24-26 Haziran 2010, Çanakkale. 202-205

- Erduran, H., Yaman, B., 2013. Yetiştirici koşullarında kıl, saanen x kıl (f_1) ve alpin x kıl (f_1) keçilerinde süt verimi özellikleri. **8. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi**, 5-7 Eylül 2013, Çanakkale. 136-137
- Erol, H., Akçadağ, H.İ., Ünal, N., Akçapınar, H., 2012. Ankara keçilerinde süt verimi ve oğlaklarda büyümeye etkisi. **Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi**, 59:129-134.
- Erol, H., Ünal, N., Ünal, M., Akçadağ, H.İ., 2014. Gen kaynağı olarak koruma altında yetiştirilen Ankara keçilerinde önemli verim özellikleri. **Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi**. 61. 211-216
- Erten, Ö. ve Yılmaz, O., 2013 a. Ekstansif koşullarda yetiştirilen kıl keçilerinin döl ve süt verimi özelliklerinin araştırılması. **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi**, 24 (3): 105 – 107
- Erten, Ö. ve Yılmaz, O., 2013b. Ekstansif koşullarda yetiştirilen kıl keçisi oğlaklarının yaşama gücü ve büyüme performanslarının araştırılması. **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi**, 24 (3): 109 - 112
- Faostat, 2016. FaoStat: Statistics Database, <http://faostat.fao.org>. Food and Agriculture Organization of the United Nation. Rome, Italy. Erişim Tarihi: 21.01.2016
- Gök, B., Aktaş, A. H., Halıcı İ., Baş H., 2015. Halk elinde koruma altına alınan honamlı keçisi ve oğlaklarının canlı ağırlıkları ve bazı vücut ölçüleri. **Eurasian Journal of Veterinary Sciences**, 31(4): 227-234
- Gökdal, Ö., Atay, O., Özüğür, A.K., Eren, V., 2013. Yetiştirici koşullarında kıl, saanen x kıl ve alpin x kıl melezi oğlaklarda büyüme-gelişme ve yaşama gücü özellikleri. **Hayvansal Üretim Dergisi**, 54(1): 30-37.
- Karadağ, O., 2016. **Honamlı Keçisinin Bazı Morfolojik Özellikleri Döl Verimi ve Kazein Genleri Polimorfizmi Bakımından İncelenmesi**. Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi
- Keskin, B., Vural, M.E., Karataş, A., Tez, Ş., Koncagül, S., 2016. Morphological characteristics of coloured angora goat. **IGA 2016 12th International Conference On Goats**. 25-30th September 2016, Antalya. 86
- Keskin, M., Kaya, Ş., Özcan, L., Biçer, O., 1996. Hatay bölgesinde yetiştirilen keçilerin bazı morfolojik ve fizyolojik özellikleri üzerine bir araştırma. **Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**, 1 (1):69-84
- Keskin, M., Gül, S., Can, E., Gündüz, S., 2016. Yarı entansif koşullarda yetiştirilen şam keçileri ile kilis x kıl keçisi melez genotipinin süt ve döl verim özellikleri. **Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi**, 56 (1) 20-24
- Keskin, S., Kor, A., Serhat Karaca, S., Mirtagioglu, H., 2005. A study of relationships between milk yield and some udder traits by using of path analysis in akkeci goats. **Journal of Animal and Veterinary Advances**, 4 (5): 547-550
- Kırk, K., 2013. Van ili yetiştirici koşullarındaki norduz ve kıl tekelerinin yapay tohumlama döl verim özellikleri. **8. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi**. 5-7 Eylül 2013, Çanakkale. 531-535
- Kor, A., Keskin, S., Karaca, S., Arslan, S., 2004. Akkeçilerde yaş ve laktasyon sırasının bazı meme özelliklerine etkisi. **Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Bilimleri Dergisi**, 14(2): 105-111
- Odabaşoğlu, F., Küçük, M., Yılmaz, O., 2007. Renkli tiftik keçisi ve Ankara keçisi x renkli tiftik keçisi f_1 oğlaklarında yaşama gücü ve büyüme performanslarının araştırılması. **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi**, 18(1):29-36

- Oral, H. D., Alinel, A., 2006. Aydın ili özel işletme koşullarında yetiştirilen kıl keçilerinin bazı verim özellikleri arasındaki fenotipik korelasyonlar. *İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, **32** (3), 41-52, 2006.
- Özdemir, H., Dellal G., 2009. Determination of growth curves in young angora goats. *Tarım Bilimleri Dergisi*, **15** (4) 358-362
- Öztekin, N.C., Akçapınar, H., 1983. Ankara keçisi oğlaklarının büyüme kabiliyeti üzerine bazı faktörlerin etkileri. *Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, **30** (2) : 317-327
- Özel, D., 2010. *Norduz Oğlaklarının Büyüme-Gelişme Özellikleri ve En Uygun Büyüme Modelinin Belirlenmesi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Özel, D., Aygün, T., 2010. Norduz oğlaklarının büyüme-gelişme özellikleri ve en uygun büyüme modelinin belirlenmesi. **8. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi**, 5-7 Eylül 2013, Çanakkale. 233-236
- Salman, S., 2009. *Saanen Melezi ve Kilis Keçilerde Bazı Döl Verimi Özellikleri ile Oğlaklarda Büyüme ve Yasama Gücü*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Şengonca, M., Kaymakçı, M., Koşum, N., Taşkın, T., Steinbach, J., 2002. Batı anadolu için bir süt keçisi: "bornova keçisi". *Hayvansal Üretim*, **43**(2): 79-85
- Şimşek, Ü.G., Bayraktar, M., Gürses, M., 2006. Çiftlik koşullarında kıl keçilerine ait bazı verim özelliklerinin araştırılması. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, **20**(3), 221-227
- Şimşek, Ü.G., Bayraktar, M., 2006. Kıl keçisi ve saanen x kıl keçisi (f₁) melezlerine ait büyüme ve yaşama gücü özelliklerinin araştırılması. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, **20**(3), 229-238
- Tekin, M.E., Garip, M., 2013. Konya ve Karaman'da halk elinde yetiştirilen kıl keçilerinin vücut ölçüleri. **8. Ulusal Zootekni Bilim Kongresi**. 5-7 Eylül 2013, Çanakkale. 521
- Tuik, 2016. Hayvancılık İstatistikleri. www.tuik.gov.tr. Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara. Erişim tarihi: 21.01.2016.
- Vural, M.E., 2014. *Zom Koyunlarının RAPD-PCR Metodu ile Moleküler Genetik Analizi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Ural, D.A., 2014. Aydın'da yetiştirilen malız x saanen melezi keçilere ait bazı meme başı ölçüleri ile süt verimi arasındaki ilişkilerin araştırılması. *Animal Health Production and Hygiene*, **3**(1) : 258 – 263
- Ünalın, A., Ceyhan, A., 2017. Kilis keçilerinin canlı ağırlık ve bazı vücut ölçüleri üzerinde cinsiyet etkisinin belirlenmesi. *Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, **21**(2), 219 - 226
- Yeni H., 2003. *Genç Ankara Keçilerinde Büyüme Fonksiyonunun Belirlenmesi*. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Yertürk M., 1998. *Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Yetiştirilen Renkli Tiftik Keçilerinin Yarı Entansif Şartlarda Verim Özelliklerinin Araştırılması*. Yüzüncü yıl Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi
- Yertürk, M., Odabaşoğlu, F., 2007. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yetiştirilen renkli tiftik keçilerinin yarı entansif şartlarda verim özelliklerinin araştırılması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, **18**(2):45-50.

ÖZGEÇMİŞ

1969 yılında Diyarbakır'da doğdu. İlk Orta ve lise öğrenimini Diyarbakır'da tamamladı. 1989 yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi'ni kazandı ve 1994 yılında Veteriner Fakültesi'nden mezun oldu. 1994-1999 yılları arasında sahada özel Veteriner Hekim olarak görev yaptı. 1999 yılında Diyarbakır Hani ilçe Belediyesi'nde Veteriner Hekim olarak göreve başladı ve 4 yıl görev yaptı. 2003 yılında Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na geçiş yaparak Batman İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Hasankeyf ilçesine Veteriner Hekim olarak atandı ve 1.5 yıl Hasankeyf ilçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü görevini yürüttü. 2004 yılında Güneydoğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü'ne atandı. 3 Yıl Büyük Baş ve Küçükbaş Şube Şefliği, 9 yıldır GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi Hayvancılık Araştırmaları Bölümü'nde Veteriner Hekim olarak çalışmakta ve Bölüm Başkanlığı görevini yürütmektedir. Evli ve 3 çocuk babasıdır. İvesi Koyunlarının Halk Elinde Islahı Alt Projesi'nde (2006-2012) Proje Yürütücüsü, İvesi Koyunlarının Süt Veriminin Artırılması (2004-2010) Proje Yürütücüsü, Halk Elinde Yetiştirilen Karacadağ Zom Koyununu Döl ve Süt Verimi ile Büyüme, Gelişme ve Dışyapı Özelliklerinin Belirlenmesi (2009-2011) Proje Yürütücüsü, Güney Karaman ve Zom Koyunlarının Filogenetik Yapılarının Moleküler Tekniklerle Belirlenmesi (2011-2014) Proje Yürütücüsü, Renkli Tiftik Keçisinin Halk Elinde Islahı (2011-) Proje Yürütücüsü, Koçeri Koyunlarının Halk Elinde Islahı (2012-) Proje Yürütücüsü, Zom Koyunlarının Halk Elinde Islahı (2012-)Proje Yürütücüsü, Renkli Tiftik Keçisinin Halk Elinde Korunması (2011-) Proje Yürütücüsü. Karakaş 1-2 Koyunlarının Halk Elinde Islahı (2011/ 2015) Projelerinde Proje Lideri ve Mahalli Keçisinin Halk Elinde Korunması (2017) Projesinde Proje Lideri olarak görev almaktadır.

T.C
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

Tarih:/...../20.....

Tez Başlığı / Konusu: HALK ELİNDE YETİŞTİRİLEN MAHALLİ KEÇİLERİNİN DÖL VE SÜT VERİMİ İLE BÜYÜME, GELİŞME VE DIŞYAPI ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 44 sayfalık kısmına ilişkin, 23/01/2018 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 9 (Dokuz) dir.

Uygulanan filtreler aşağıda verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit inatch size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi inceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: Ahmet KARATAŞ

Öğrenci No: 149101052

Anabilim Dalı: Zootekni A.B.D.

Programı: Hayvan Yetiştirme Bilim Dalı

Statüsü: Y. Lisans

Doktora

DANIŞMAN ONAYI
UYGUNDUR
Prof.Dr. Mehmet BİNGÖL

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

ENSTİTÜ ONAYI
UYGUNDUR
Prof.Dr. Suat GENSOY
Enstitü Müdürü

(Unvan, Ad Soyad, İmza)